Christus Consolator

door

Dr. J. H. GUNNING Jhz

MOZAIEK

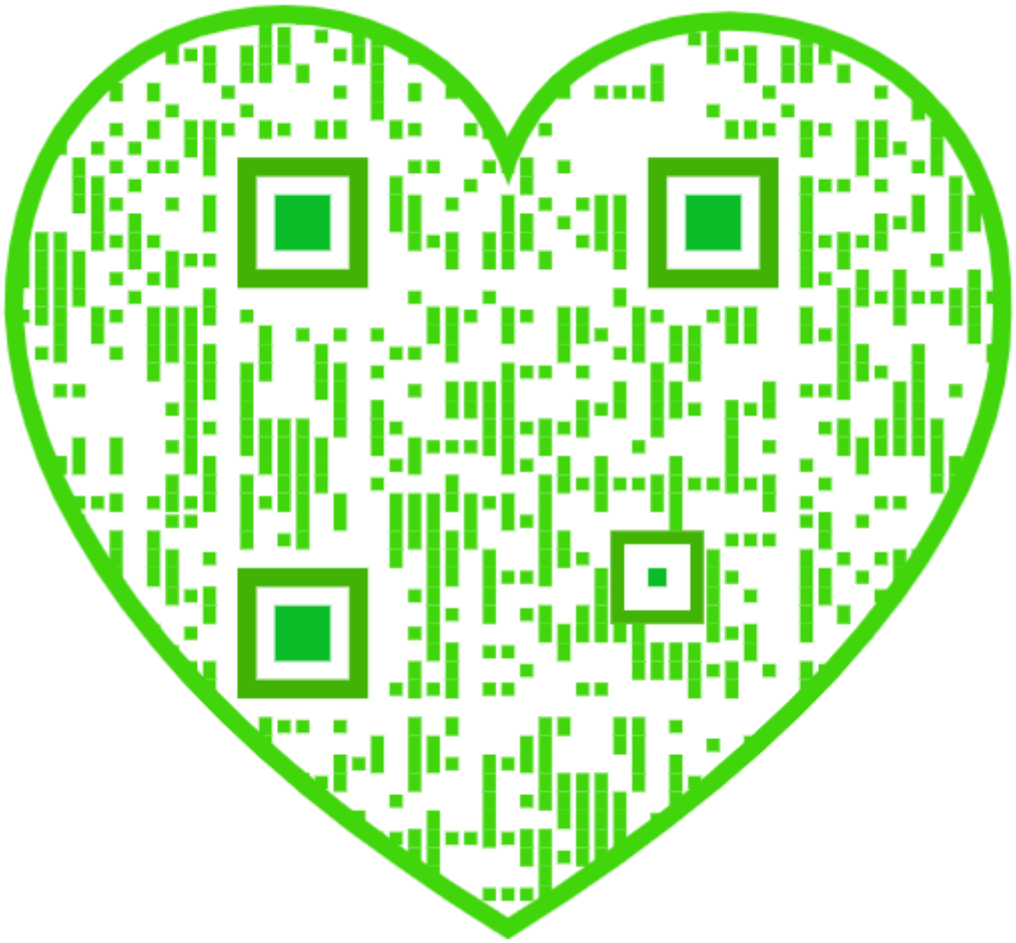

CHRISTUS CONSOLATOR

MOZAIEK

CHRISTUS CONSOLATOR

EEN TROOSTBOEK VOOR
REIZIGERS NAAR DE EEUWIGHEID

DOOR

Dr J. H. GUNNING J.Hz.

J. H. KOK N.V. UITGEVERS MIJ KAMPEN — 1929

MOZAIEK

DOOR

Dr J. H. GUNNING J.Hz.

J. H. KOK N.V. UITGEVERS MIJ KAMPEN — 1929

J. P. Kenning Jr.

TER INLEIDING

INDIEN de Heere mij bij het leven en de gezondheid spaart, wensch ik thans voor mijne medereizigers naar Sion een boek te schrijven, dat hun een weinig teerkost op den moeilijken levensweg moge verschaffen.

Wat hebben wij meer en geduriger noodig dan *troost?*

Het menschelijk leven is een onafgebroken strijd, een onophoudelijke worsteling tegen de machten der zonde en des doods, die zich van buiten en van binnen óók bij Gods kind doen gelden. Hij weet het door genade dat hij een overwinnenden Heiland heeft, dat zijn anker vastligt in den Immanuël en diens volbrachte werk — maar ach, hoe vaak wordt zijn geloof bestreden, hoe vaak ook blijkt het hem dat er geene verzoeking is, waarvoor hij in zichzelven ook maar één oogenblik veilig is! En als hij dan rondom zich schouwt, en deze verwarde, woelende, razende menschenwereld er op aanziet, die wereld met al hare raadselen, gruwelen en ontzetting, dan zou hij wanhopig moeten worden wanneer hij het kruis van Golgotha niet kende als de oplossing van al dat grenzenlooze leed. Dit leven heeft geen zin, geen doel, geen reden van bestaan tenzij dan in Christus. Dit leven zou een barbaarsche wreedheid, eene ten hemel schreiende ongerechtigheid zijn, wanneer de Christus niet te midden van deze bloedroode ellende gesproken had: „En Ik, wanneer Ik van de aarde verhoogd zal zijn, zal hen allen tot mij trekken."

O gij, die lijdt, op welke wijze dan ook — en welke pen zou bij machte zijn de onbegrensdheid van het lijden te beschrijven? — ziet op uwen Zaligmaker en gij zult den zoeten troost Zijner liefde ervaren! Van Golgotha's heuveltop schieten stralen uit naar alle kanten, stralen, die als er nog duizend andere verloren werelden waren, ook dáár licht en hoop en blijdschap zouden wekken.

Nu willen wij te zamen een weinig stamelen van Jezus' liefde. Ik begeer geen grooter voorrecht dan te doen, wat ik wel eens op de bergen van Zwitserland heb bijgewoond: den eersten toon van een lied aan te geven, dat dan van alle kanten door anderen wordt overgenomen. Weldra golft het blije morgenlied of de dankbare avondzang over de diepe dalen en de velden daarhenen, totdat de galm der menschen met den zang der watervallen en der zonbestraalde bergen tot één wonderschoone hymne samensmelt.

Dit beeld is ook dáárom toepasselijk omdat in dit boek zich inderdaad *velerlei* stemmen zullen uitspreken. De eenige Naam waarom het mij te doen was bij de samenstelling van dit geschrift, is die van den *Christus Consolator*. De namen van hen, die mij hielpen in de ontvouwing Zijner heerlijkheid, liet ik achterwege. Vaak nam ik van hen een enkele gedachte, soms eenige brokstukken over en spon dan mijn eigen weefsel verder. Alleen waar ik een opstel onveranderd overnam, heb ik dit door een sterretje (*) aangegeven. Het is wel eens goed een stichtelijk boek te lezen, waarin men niet telkens aan naam en kerkgemeenschap en richting van anderen herinnerd wordt. In geen ander land ter wereld spelen deze dingen zulk een rol als in het onze. Mijne liefde heeft de „Una Sancta," de ééne heilige algemeene Kerk van Christus. „Eén Heer, één geloof, één doop."

Laat ik nu nog de verschillende onderdeelen van dit boek in korte trekken mogen aangeven!

Het *eerste deel* noem ik **„Mozaiek."**

Gij weet wàt mozaiek is. Ingelegd werk. Een bontkleurige samenvoeging van stukjes steen, hout en glas, die door eene kleefstof kunstig onderling tot allerlei figuren verbonden werden. In zeer oude kerken kan men nog die eerwaardige mozaieken bewonderen, die Christus en de Heiligen, of voorstellingen uit de Heilige Schrift, te zien geven.

In dit eerste Deel geef ik allereerst in duizend korte stukjes, uit eigen nadenken of uit mijne lectuur geboren, iets van het

bonte leven weer, dat Christus, de Trooster en de Bezieler der menschheid, in vele menschenharten gewekt heeft: het leven des geestes, dat zich boven de trage stof verheffen wil. Er is geen drang naar schoonheid, naar hooger bestaan, naar idealiteit, of het is eene werking van den „Logos Spermatikos," het in de schepping „uitgestrooide Woord," de eeuwige Sprake Gods, waarvoor alle schepsel Gods een ontvankelijken klankbodem bezit, al is die ook nog zoo door de zonde verbasterd en bedorven.

Zonder dus altoos van den Christus directelijk te spreken — veelal zal dit juist *niet* het geval zijn — zullen toch deze duizend mozaiek-steentjes, naar ik vertrouw, voor het ontvankelijk gemoed de omtrekken van 's Heilands gestalte helpen ontsluieren. De reizigers verhalen ons dat men somtijds in Constantinopel's „Aya Sophia," thans sedert eeuwen eene Turksche moskee, van onder de kalk, die er overheen is gesmeurd, de gestalte van Christus en Zijne Apostelen ziet dóórschemeren. Moge het aldus bij mijne lezers gaan wanneer zij deze losse spreuken en aanhalingen doorbladeren! Er *is* geene schoonheid, ook niet in het rijk der gedachten, of zij stamt uit Hem, die „aller Schöne Meister" is.

Met eenige Gebeden en een aantal „Heimweeklanken," dichterlijke uitingen van het verlangen naar Hem en naar het hemelsch vaderland, wordt dit eerste deel besloten.

„Sursum Corda!" is de titel van het *tweede deel.*

Daarin roep ik der menschheid, wier bonte, veelkleurige gedachtenwereld wij in het eerste deel hebben gadegeslagen, uit naam van den Christus Consolator toe: „de harten omhoog!"

Eerst geef ik, onder het opschrift „Uit de Fonteinen des Heils," een groot aantal Schriftuurplaatsen, die voor lijdenden en bedroefden, voor kranken en gezonden, eene heilzame overdenking kunnen bieden. Deze vijf boekjes, alle het *„Christus Consolator"* als gemeenschappelijken hoofdtitel dragend, zijn niet bestemd om achter elkaar te worden uitgelezen. Ik hoop dat ze later, op een klein sierlijk boekenplankje aan den wand bijeengevoegd, een welkome huisapotheek zullen blijken, waaruit een weinig balsem

van Gilead aan lijdenden en bedrukten kan worden geschonken. In gedachte zie ik, nu eens het eene, dan weer het andere van deze geschriftjes liggen op het rustbed van den zieke, op de werktafel van den studeerende, bij de naaidoos der huismoeder, en in een stil oogenblik neemt men ze eens in handen; wellicht geeft de Heer dan een woord van bemoediging of vermaning mede aan het bedrukte menschenhart.

De lezing van Gods Woord is *altoos* heilzaam. Sommige teksten zijn uitgeschreven — de meeste zelfs — maar andere zijn alleen aangegeven, opdat men ze zelf zou opzoeken en overdenken. Hoe meer men in zijn Bijbel *thuis* raakt, te meer kracht en vertroosting zal men er uit putten in moeilijke tijden. Ik heb de Schriftuurplaatsen in verschillende rubrieken ondergebracht, misschien wel veertig, vijftig in aantal. Hier zijn er enkele: De beker des lijdens — Het leven in vrede — De ure der verzoeking — De bitterheid van vreugde — Ziekte — De last van den twijfel — De ure des doods — Voor bijzondere gelegenheden. Enz. Enz.

Ook heb ik een morgen- en avondgebed voor elken dag der week, en een gebed voor feest- en gedenkdagen opgesteld. Trouwens in alle vijf deeltjes zal men korte gebeden aantreffen. Ik weet hoe velen daar af en toe naar verlangen.

Eindelijk volgen onder het opschrift „Zie opwaarts!" een groot aantal korte opstellen en gedichten, alle er op berekend het neergebogen menschenkind op te heffen en moed in te spreken. Ziehier enkele uit vele genoemd: Dezelfde Jezus — Hoe Prof. Gunning wist te troosten — De dood overwonnen — Alles vergeven — De genezende kracht der natuur — Een gelukkige mismaakte — Stille wegen — Eerlijke zondenkennis — Een waarschuwend woord tot gezonden — Onbevredigde harten — De laatste blik op deze aarde. En zoo meer.

„In den Smeltkroes" is de naam van *deel drie.*

Hier spreek ik eerst over het lijden in het algemeen, daarna over verschillende vormen en openbaringen van het lijden, ten slotte over de ziekenkamer en al wat zich daaromheen groepeert.

Vooral hier zal beperking der schier onafzienbare stof even moeilijk als noodzakelijk wezen. Hoe veelsoortig is niet het lijden! Familieleed — Huiselijk leed — Slapelooze nachten — Aftakelen — Ouderdom — Eenzame weg — Melancholie — Aanvechtingen — Verborgen lijden — De leeraar aan het ziekbed — Verplegers en verpleegden — Operatie — Opwekkende en neerdrukkende bezoeken — Zieken in onsympathieke omgeving — Tact — Een langdurig ziekbed — Onbegrepen kinderen — Epileptici — Onverzoenlijken — Eenzame vrouwen — Verborgen druk — Zenuwlijders — Diepten des Satans — Voor gevangenen in het Kasteel Twijfel — Overspanning — Blinden — Doofstommen — Het lijden der dieren.... Ziedaar enkele van de vele onderwerpen, die ik in korte stukken of verzen met mijne lezers bespreken wil.

Naar een *systematische* behandeling heb ik niet gestreefd. Ik wensch den Christus Consolator te laten spreken tot die bonte menigte van lijders, waaruit eigenlijk het *gansche* menschdom bestaat. Hoe zou ik mijnen God danken wanneer ik althans *enkelen* hunner een weinig mocht opheffen boven het gelijkvloersche peil, waarop zoo menig leven zich beweegt!

„Voor Kranken" is de titel van het *vierde deel.*

Daarin heb ik een aantal van de brieven, door mij in „Pniël" aan zieken geschreven, met vele nieuwe vermeerderd, bijeengevoegd. Om de drie brieven volgt dan een gebed, en menig bemoedigend en vertroostend gedicht wordt eveneens opgenomen.

Elke brief raakt een of ander belangrijk onderwerp aan. Ik noem er enkele: Niemand is nutteloos — Dankbaarheid — Vóór eene operatie — Een heerlijk sterfbed — De dokter — De vrucht der smart — De verzoekingen van het lijden — De moeilijkheid van het ontvangen van weldaden — Over het ware bidden — Boezemzonden — Voor ontevreden kranken — Niet moedeloos worden — De rijkdom der armen — De goede Herder en Zijn schaap — Morfine — Chronische ziekten — Van een Roomschen heilige — In de stilte — Enz. Enz.

Wie het voorrecht had, gelijk dat mij te beurt viel, vaak met kranken in aanraking te komen en wie zelf dikwijls ziek is geweest, spreekt gaarne over den medelijdenden en barmhartigen Hoogepriester, die in al onze benauwdheden benauwd is geweest en die onze krankheden op zich genomen heeft.

Ten slotte handel ik nog in dit deel over „Genezing." Daar kan van allerlei worden ondergebracht: Genezing op het gebed — Wonderbare genezing — Ziekte en geneesmiddelen — Enz. Enz.

Moge ook dit vierde deel een roepstem zijn van den Christus Consolator: Komt allen tot Mij, gij die belast en beladen zijt, en Ik zal u rust geven!

Ten slotte *deel vijf:* **„Naar Huis."**

Dit laatste der vijf troostboeken spreekt over den dood en het sterven, zooals de Christus Vertrooster ons dien donkeren doorgang-ten-leven leert beschouwen.

Wij willen de *werkelijkheid* onder de oogen zien. De dood *is* een vijand, *is* een koning der verschrikking, de gang naar het kerkhof *is* en *blijft*, óók voor Gods kind, een *zware* gang. Maar alles wordt toch bestraald door het licht van Hem, die de opstanding is en het leven, die den dood heeft verslonden tot overwinning en het leven en de onverderfelijkheid heeft aan het licht gebracht.

Wij zullen hier spreken over het sterven van kinderen en van volwassenen, van zegevierende martelaren en van worstelende vromen. Wij zullen ook de laatste woorden van bekende en onbekende christenen mededeelen. Wij zullen het hebben over rouw, kerkhoven en begrafenis. Een verzameling van ongeveer 300 grafschriften (geen Bijbelspreuken) zal ons doen zien hoe rijk de hope des christens, een enkele maal ook hoe arm en troosteloos de levens- en stervensbeschouwing van hen is, die geen Heiland kennen voor hun hart. En zoo hoop ik dat dit boek, dat hoofdzakelijk over *sterven* spreekt, voor velen een *levensboek* moge wezen, een moed-gevend getuigenis van den grooten en machtigen Heiland, die met de Zijnen medegaat van

de wieg tot aan het graf en die, als de Jordaan overschreden is, de vreugde en de lofpsalm van al Zijne verlosten wezen zal tot in de stralende eeuwigheid.

* * *

Zoo ga dan mijn *Christus Consolator* zijnen weg zoeken te midden van onze vaderlandsche Christenheid.

Zal er plaats zijn voor dit troostboek?

Wie heeft behoefte aan troost?

De wereld zegt: alleen de mensch, die bedroefd is, die in leed verkeert en kommer. Die krank is of smartelijke verliezen te dragen heeft. Maar Gods kind verstaat het dat wij, hoe meer wij de *werkelijkheid*, de ontroerende werkelijkheid, van dit leven leeren kennen, óók in onze hoogste verheffing en voorspoed (zooals men dat dan noemt) troost noodig hebben. Daarom zegt dan ook onze Heiland: „Zalig zijn ze die treuren, zij zullen vertroost worden." Want hoe meer wij onszelven, onze diepe ellende door de zonde, den onmetelijken afstand tusschen ons gewone leven en Gods heiligheid gaan verstaan, te meer hebben wij behoefte aan de oneindige vertroostingen onzes Gods.

Getroost zijn is daarom heel wat diepers dan vroolijk te zijn, geen verdriet meer te hebben. Die toestanden hangen vaak van iemands gezondheid of welgevulde beurs af. Maar echte troost hangt ten slotte alleen van *God* af, of men in gemeenschap leeft met den Heilige. Dàn kan men vrede hebben ook met het moeielijkste lot, dan vloeien aan de ziel, ook onder de bitterste beproevingen, stil- en rustig-, ja gelukkig-makende krachten toe uit de Bron van eeuwige vreugde. „Gewen u toch aan Hem en heb vrede!" Wie, na veel lijden en worsteling dezen inwendigen vrede gevonden heeft, wie aldus innerlijk door God vertroost is geworden, die zou deze vreugde niet willen missen, zelfs niet wanneer hem alle leed zijn gansche leven lang bespaard had kunnen blijven.

En.... indien nu de smart en het lijden zich zóó vast aan ons leven gehecht hebben dat wij naar alle menschelijke be-

rekening moeten zeggen: het kan *nooit* meer *anders* worden, wat dàn?

Wel, dan kunnen *wijzelven* toch *anders* worden, God zij geloofd en geprezen! Dan kunnen wij, in dezelfde lijdensschool als Asaf en tallooze anderen gevormd, het leeren betuigen: „Bezwijkt ook mijn vleesch en mijn hart, zoo is God de Rotssteen mijns harten en mijn deel tot in eeuwigheid."

Dàt is waarachtige, dàt is onvergankelijke, dàt is *eeuwige* vertroosting.

Dáárvan wenscht dit Boek in zijn bonte verscheidenheid tot u te spreken.

O dit, o dit te zijn:
het schijnsel Uwer oogen,
opdat ik laafnis breng aan 't zuchtend menschenkind;
opdat ik vreugde breng aan wie de vreugde derven,
tot na veel eindloos wee het kind den Vader vindt.

O dit, o dit te zijn:
de klanking Uwer stemme,
opdat ik overal Uw zaligheid verkond,
tot 't eenzaam menschenkind, dat in het duister rondtast,
op 't roepen Uwer stem den rechten weg hervond.

O dit, o dit te zijn:
de zeegning Uwer handen,
opdat ik velen breng aan Jezus Christus' voet.
Dat ik de lijders leid' waar alle ellenden enden:
naar 't kruis van Golgotha en 't vrede-brengend Bloed.

J. H. GUNNING J.Hz.

Welke is uw eenige troost, beide in leven en sterven?

Dat ik met lichaam en ziel, beide in leven en sterven, niet mijns, maar mijns getrouwen Zaligmakers Jezus Christus eigen ben, die met Zijn dierbaar bloed voor al mijne zonden volkomenlijk betaald, en mij uit alle geweld des duivels verlost heeft, en alzóó bewaart dat zonder den wil mijns hemelschen Vaders geen haar van mijn hoofd vallen kan, ja ook dat mij alle ding tot mijne zaligheid dienen moet. Waarom Hij mij ook door Zijnen Heiligen Geest van het eeuwige leven verzekert en om voortaan voor Hem te leven mij van harte gewillig en bereid maakt.

DUIZEND MOZAIEK-STEENTJES

1. Heere mijn God! Breng mij van de dingen dezer wereld tot mijzelven, en dan van mijzelven tot U, want U te zien is alléén het ware leven.

2. Het is gemakkelijk een gids te volgen wanneer men, zooals Israël, een vuur- en wolkkolom heeft in de woestijn en een pad gebaand ziet door de zee. Maar als de wolkkolom wegtrekt en men alléén voort moet gaan, ja dan wordt het moeilijk. Dan geldt het met Asaf te zeggen: „bezwijkt mijn vleesch en mijn hart, zoo is God de rotssteen mijns harten en mijn Deel tot in eeuwigheid."

3. Geef het bidden niet op! Zeg niet: ik ben te verstrooid van gedachten, te vaak afgeleid, te onmachtig, er komt toch niets van.... Laat dit maar ter beoordeeling over aan God! Als gij slechts nederig en ootmoedig zijt, is uw gebed den Heere welgevallig.

4. „Uit de *diepte* roep ik tot U, o God." Dus niet Davids vroomheid, bevinding, dapperheid, geloofskracht, neen alleen zijn *ellende*, de diepte van zijn ellende en machteloosheid, geeft hem recht tot zijn roepen. God heeft hem *alles* ontnomen, opdat hij niets anders zou overhouden dan God zelf. Mozes ging alléén den berg Gods op en vastte veertig dagen onder donderslagen en bliksemflitsen. En zie, toen dat alles voorbij was gegaan, sprak God met hem als met een vriend, en Mozes' aangezicht glansde van heerlijkheid toen hij van den berg afkwam. Zóó gaat het met iedere ziel, die uit de diepte van haar lijden roept tot God, den levenden God.

5. Tob niet en klaag niet over uw armzalige gebeden. Zorg maar dat uwe ziel in verbinding blijft met God en laat u niet angstig maken, wanneer uw gedachten moe en verward worden en gij ze onmogelijk tot een ordelijk gebed kunt samenvoegen. Zucht dan maar: „o God, help mij!" en de Heer zal u Zijn vertroostingen schenken. Beproef het maar! Ik spreek uit ondervinding.

6. Stille gehoorzaamheid. Hoe moeielijk zijt gij! Aan den aardschen arts onderwerpen wij ons wel, maar hoe zwaar valt het geduldige patiënten van den hemelschen Geneesheer te zijn! En toch, Hij vergist zich niet. „Wat Ik doe, is u thans te wonderbaar, maar gij zult het na dezen verstaan."

7. Jesus ist Sieger! Jezus is Overwinnaar! Hij heeft overwonnen, óók voor u, arme, machtelooze lijder, die aan Hem u overgeven wilt. De vergifplant des doods *is* afgesneden in Zijn dood. Wel schijnt zij nog te leven, soms zelfs weer opnieuw te gaan bloeien, maar de vlijm heeft den wortel geraakt; de ondergang van het gif der zonde is onvermijdelijk. Zoo is het dan het beste bewijs dat gij Gods kind zijt: *niet* steeds te klagen over uwe zonden, neen! Maar te zeggen: mijn wandel is in de hemelen en daarom roem ik. Christus voltooit Zijn werk óók in mij.

Die voltooiïng *kan* zeer nabij zijn. De Heer *kan* wederkomen terwijl wij nog in leven zijn. Dan kunnen wij zonder den dood te smaken de heerlijkheid Gods zien.... Eene gedachte, die ons aangrijpen moet en tot heiligmaking en een vurige bede om den Heiligen Geest aanspoort.

Maar toch — en dat is waarschijnlijker — het kind van God kan ook met den laatsten vijand nog te strijden hebben, onder den dood het hoofd nog moeten buigen. Maar ook dàn wacht hem de volmaking van het werk des Heeren.

Dan is het werk Gods voltooid! Komt, bedroefden en lijdenden, het hoofd omhoog! O hoe snakt onze ziel naar die heerlijkheid des hemels, hoe roept zij: Kom, ja kom, Heere Jezus!

8. Een ongenoemd Grieksch soldaat wilde na de overwinning bij Marathon aan zijn vaderstad spoedig de blijde tijding brengen. Gewond en afgemat liep hij met snelle schreden voort en stortte in de poort dood neder. Doch het wuiven van den palmtak in zijne hand was den bewoners een genoegzaam-duidelijk teeken. De zegepraal was bevochten.

O, gij die lijdt, maar Christus kennen moogt, wellicht ook gewond en machteloos, spoedig den dood nabij, wuif ook gij met den palmtak, opdat anderen het mogen zien en zich verblijden in de overwinning van Hem, die nog steeds in de Zijnen, gelijk Hij het voor zichzelf volbracht, door lijden tot heerlijkheid ingaat.

9. Wanneer het lijden komt, is vaak onze eerste bede: „Heere, neem het van ons weg!" De tweede bede is dan: „Uw wil geschiede! Heere, geef mij geduld en gewilligheid om te dragen!" Vaak ligt er heel wat *tusschen* die beide beden. Ach, hoeveel verootmoedigende en smartvolle lessen.... Maar zóó alleen wordt het hart bereid tot stille gehoorzaamheid.

10. O gij arme kranke, die meent dat gij van den Heere vergeten zijt, en die elken dag met zuchten en klagen begint en besluit — bedenk toch dat gij tot de Gemeente des Heeren behoort, die de wederkomst van Christus gelooft. In die heerlijke verwachting gaan wij toch *gesterkt* en *bemoedigd* voort onder het leed der wereld, niet waar? Treur toch niet alsof gij geene hope hadt. Wees getroost! De Heilige Geest leidt door alles heen, Hij komt alles in u te boven en gij overwint met Hem. Die Geest der vertroosting is ook de Geest der waarheid. Dat beteekent: Hij doet de toekomende wereld zien als de eigenlijke wereld, de wereld der waarheid, die niet duizenden mijlen van ons verwijderd is, maar midden in ons. Die wereld is hier, óók in uw ziekenvertrek, óók in uw smart en uw rouw. De Geest draagt die gelukzaligheid in zich en stort die waarheid in ons harte: het Godsrijk komt! En elke dag is een schrede nader tot de volle zaligheid.

11. Waarom doet gij niet als Jakob toen het hem bang was vanwege zijnen broeder Ezau en gaat gij niet tot uwen God met een beroep op Zijn beloften? „Gij hebt gezegd, o Heere!" Gij waant toch niet dat Gods beloften u niet gelden, omdat gij ze niet verdient? Gij voelt toch wel dat dàt de taal des ongeloofs is. God heeft geen enkele belofte gegeven aan menschen, die het verdienen. Al Zijne toezeggingen vloeien voort uit genade en zijn alleen voor onwaardigen. Wie zich een verlorene weet, die kan behouden worden.

12. Verootmoedig u onder de hand des Heeren, dan zal Hij u verhoogen te Zijner tijd. Wanneer hebt gij *geen* oorzaak tot dank? Wat hebt gij dat gij niet ontvangen hebt? Zijt gij niet ten allen tijde Gods schuldenaar?

13. Het lijden der menschheid en der menschen is zóó groot dat er wel niemand bestaan zal, die niet wel eens begeerd heeft den volgenden dag niet te beleven. Wie zonder God het leven moet doorgaan is armer en ellendiger dan een reiziger, die volkomen eenzaam en hulpeloos in de eeuwige sneeuwvelden der Noordpool zou zijn verdwaald geraakt.

14. Wij moeten leeren zwijgen tegenover den Heer. Zwijgen niet in wanhoop, maar in het vertrouwen van een kind, dat, aan moeders schoot gezeten, rustig tot haar opziet, haar arbeid gadeslaat en zich toevertrouwt aan dat liefdevolle hart.

15. Weest op uw hoede tegen het klagen en vragen: waarom, waarom toch? Dan gaat gij denken en spreken over „toeval," „geluk," „ongeluk," „noodlot," maar al deze woorden mogen in uwe ziel *geen* post vatten. Een christen is nooit een schip, dat daar onverzorgd ten spel van golven en winden ronddobbert — de stem des Heeren is over de wateren en Hij bestuurt uw leven. Of gij 't ziet of niet, of gij 't bespeurt of niet, *Hij* zit aan 't roer en brengt uw bootje in de haven. Vrees niet, geloof alleenlijk!

16. De dood maakt de laatste banden los, die onze *geestelijke persoonlijkheid,* die eeuwig is, belemmeren. Dan worden wij aanvankelijk vrij, terwijl wij in dit vleesch en door het vleesch altijd gebonden zijn. Hoe dat tweede, dat ware leven zich verder zal ontwikkelen, weten wij niet, maar ik word altijd, wanneer ik hierover nadenk, bepaald bij den schoonen regel uit den 84sten Psalm: „Zij gaan van kracht tot kracht steeds voort." Het leven hiernamaals biedt onbegrensde mogelijkheden.

Het sterven zelf is voor den geloovige niet zwaar en niet smartelijk. Vaak gaan er inderdaad vele smartelijke krankheden en worstelingen aan vooraf, maar die zijn dan onmisbaar om de naderende bevrijding te kunnen ontvangen. Maar den overgang geeft de Heere Zijnen beminden „als in den slaap."

17. O, gij heerlijke Felicitas, martelares en koninklijke belijdster! Hoe schoon hebt gij geantwoord toen uw vijand, terwijl gij in den kerker van Carthago u bevondt onder de geboortesmarten van uw kindeke, spottend u afvroeg: „wat zal er wel van u worden als men u eerlang aan de wilde dieren zal voorwerpen?" „Nu lijde *ik* wat ik lijd, doch dáár zal een *Ander* in mij zijn, die voor mij lijden zal, gelijk ik voor Hem ga lijden."

18. „Ik ben met ulieden alle de dagen," spreekt Christus. *Wij* kunnen aldùs nooit bij elkander zijn. Ik heb duizenden bezoeken gebracht aan kranken, maar ik ben weer weggegaan, ach wellicht zonder *iets* wezenlijks achter te laten.... Maar Hij, de eeuwige Liefde, kan zonder beperking met ons zijn en met ons blijven. Blijven in al de macht Zijner ontferming. Gij kunt Hem zien. Zeg niet: „wat moet ik toch gelooven? De een zegt dit, een tweede weer wat anders, ach, wáár is toch zekerheid?" Laat alles zwijgen, maar laat Hem spreken. Gij, mijn broeders en zusters, gaat voorbij! Misschien is de hand, die deze woorden voor u neerschrijft, al verstijfd in het graf als gij ze leest, maar Christus *blijft.* Hij is de mensch van het eeuwige *heden.* Zijn woord blijft tot in eeuwigheid.

19. Verlos Gij ons, o Heer! Dus geen verlossen door onszelf. Geen rammelen met of verbreken van onze ketenen in eigen kracht. Niet vragen: Heere, neem mij weg uit deze wereld! Maar: neem de wereld weg uit mijn hart, maak mij los van mijzelf en maak mij vrij in U! Als er geen *uitweg* meer is, is er toch altoos nog een *opgang* naar boven.

20. Wanneer gij van harte zeggen kunt: „Mijn ziel is stil tot God" neemt God òf de zorgen van u af, dat is heerlijke hulp; òf hij maakt ze kleiner, en dat is óók heerlijke hulp, òf hij maakt u sterker, zoodat gij ze dragen kunt; dat is wel de àllerheerlijkste hulp.

21. Er zijn verschillende houdingen mogelijk tegenover de groote vragen des levens.

Men kan met de zelfvoldaanheid van den „gezeten burger," die „zijne schaapjes op het drooge heeft," *genieten* wat het leven, onder hooger of lager vorm, aan een mensch met een gevulde beurs en een goede gezondheid schenken kan. Veel is dat *niet,* en wanneer de zorgen, de smarten, de ziekten, de teleurstellingen komen, wat heeft men dàn?

Men kan met den ernst van een Immanuël Kant, den grooten wijsgeer, de absolute eischen van het geweten, van den plicht, van het goede verdedigen, handhaven, beproeven, àlles overhebben voor de gehoorzaamheid aan dit schoone ideaal. Maar leert niet de ervaring van *alle* menschen dat de macht van het kwade grooter is dan die van het goede en dat onze heiligste voornemens schipbreuk lijden op de droeve werkelijkheid der zonde?

Er is maar één weg tot vrede en geluk, geluk óók bij den grootsten tegenspoed en het bitterste leed: God, den levenden God, als zijn Leidsman te kiezen en zich te onderwerpen aan Zijnen geopenbaarden wil. Er is eene „schare, die niemand tellen kan," die dit met stille, onwankelbare dankbaarheid bevestigt. Voeg u bij *haar,* lijdend en zuchtend mensch! en gij zult vrede vinden.

22. Afleggen, overgeven, loslaten. Dàt is de groote levensles. Mijn broeder of zuster, geef u over aan den Heiland, anders wordt u het leven tot een ondragelijke last. Leg af dien last en kom onder het kruis. Die niet geloofd zal hebben, zich niet heeft laten vrijmaken van den last van dit zondige leven, die wordt veroordeeld. Juist omdat God liefde, enkel liefde is, moet *hij* verloren gaan, die Gods liefde van zich stoot. Neem het leven aan, zooals het in Christus is, die vóór u staat en die in dezen uwen lijdenstijd zeer bijzonderlijk tot u komt en spreekt: Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde.

23. Wij kunnen oneindig veel smart verdragen, wanneer wij in het gebed gemeenschap zoeken met den Heere Jezus Christus, en vast besloten zijn Hem in alles te volgen. „Ik vermag alle dingen door Christus, die mij kracht geeft."

24. Als gij van menschen niets meer kunt verwachten, als alle hoop op verlichting en verlossing u begeeft, houdt u dan vast aan deze zalige gewisheid: „mijne hulp is van den Heere, die hemel en aarde gemaakt heeft."

25. Waar de dood is, daar is geen tijd meer en waar tijd is, is leven. Tijd is echter een kostbaar bezit, want de eeuwigheid hangt er mee te samen. Tijd is goud, ja meer dan goud, en het verwondert mij niet dat de oude uurwerkmakers de wijzers van goud vervaardigden. Tijd verloren is veel verloren, soms wel alles verloren. Dat gevoelden zelfs de heidenen, die toch het licht der openbaring misten. Ik las eens van een Grieksch edelman, Chrysaurus geheeten, die in den dienst des keizers van Byzantium zijn leven in de zonde had doorgebracht, en toen hij door eene gevaarlijke ziekte werd aangetast, riep hij met wanhopige stem uit: „ach tijd, blijf nog maar tot morgen! Ach, geeft mij ten minste tijd tot morgen!" Maar God raapte hem weg, gelijk men een armzalige hut wegruimt van den aardbodem. God sneed zijn tijd af, gelijk een wever het weefgetouw afsnijdt.

26. Wanneer het leven na den dood zal overgaan in het eeuwige leven, moet dat eeuwige leven reeds *hier* door ons gekend en geleefd zijn geworden. Zoo *is* het ook volgens Gods Woord. „Wie den Zoon heeft, die *heeft* het eeuwige leven." Dan zal dit ook uit alles blijken: uit onze daden, onze woorden, onze gedachten en ten slotte ook uit onze droomen. Ik noem die het *laatst,* omdat de verandering van ons onderbewustzijn, waaruit ook onze droomen voortkomen, het *laatst* voltooid wordt. Wanneer een mensch ook in zijn *droomen* rein en van God vervuld is, heeft de genade hem *grondig* veranderd.

27. De dood is *niet* de koning der verschrikking. Weet gij wat ik wèl zoo noemen wil? *Onvergeven schuld.* Maar de dood is onze vriend, die ons de poort opent tot het vaderhuis. Daar zullen wij eerst in waarheid *leven.* Daarom houd ik ook niet van grafschriften als „rust zacht, lieve doode!" Hem toch *leven* zij allen.

28. Geduldig zijn is een zware taak, is een ernstige arbeid. Heusch *heel* wat anders dan zoetelijke en behagelijke bespiegeling! Geduld moet geleerd worden in ootmoed en onder aanhoudend gebed. Altijd weer opnieuw beginnen, wanneer wij 't weer bedorven hebben. Jak. 5 : 7, 8.

29. Hoe menigeen ziet op zijn vroeger leven terug met wanhoop en vertwijfeling. „Voor *mij* is er toch geen hoop meer!" O mijne vrienden, het is zoo aangrijpend 50 jaren lang het Evangelie gepredikt te hebben en met vele menschen te hebben omgegaan, want ik verzeker het u: bijna allen, die den levenden Heiland verwerpen, zijn *ongelukkig.* Gij ziet dat zoo niet aan hen wanneer gij ze oppervlakkig beschouwt, gij zoudt soms eer het tegendeel meenen, maar wanneer gij hen *nader* leert kennen is het altijd dat mismoedige woord der discipelen: „wij hebben den ganschen nacht gevischt, maar niets gevangen." Ja, want het leven derzulken *is* een nacht. Licht en hoop zijn slechts dáár, waar Jezus Christus beleden wordt als Zaligmaker en Koning.

30. Wie niet leert het leven aan te zien „sub specie æternitatis," met het oog op, in de vaste verwachting der *eeuwigheid,* die moet bij consequent nadenken wanhopig worden. Indien wij alleen voor *dit* leven op Christus hopen (om van *mindere* idealen: redding der menschheid, socialisme, philantropie en derg. maar heel niet te spreken) dan zijn wij de ellendigsten aller schepselen. Alleen het perspectief der eeuwigheid is in staat in deze onuitsprekelijke ellende het hart goedsmoeds te doen kloppen.

31. Gedachten zijn een wezenlijke *macht.* Bedenkt dat, gij kranken en gij lijdenden, ook gij *armen* onder hen, die zoo gaarne iets goeds aan hen, die u wèldoen, zoudt vergelden. Vriendelijke, godvruchtige *gedachten* zijn *zaden,* die op Gods tijd zeker ontkiemen.

32. Zoolang het lijden voor ons bewustzijn eene *zelfstandige* macht is, is onze strijd er tegen vruchteloos en machteloos gelijk een sneeuwklokje in een winterstorm. Maar hebben wij het leeren verstaan — met bevend hart verstaan — dat ons leed in Gods hand berust en dat Hij er over gebiedt, dan kan, dan zal, dan moet er vrede komen. „Het is de Heere. Hij doe wat Hem welgevallig is."

33. De goddelijke ploegschaar doorsnijdt, door middel van het lijden en de beproeving, den bodem des harten, en zoo is de lijdenstijd een zaaitijd, die door ieder, die het goed met zichzelf meent, dient te worden gebruikt om edel, vruchtbaar zaad uit te strooien.

34. Niets kan ons overkomen, in het geheel *niets,* dat niet reeds vóór onze geboorte in Gods Raad over ons is besloten. Wij lijden niet meer en niet minder dan de Eeuwige Liefde, de Eeuwige Wijsheid toelaat. Geef u daarom in uwe droefenis niet over aan uwe onrust vol zielsangst en breng uw hart tot rust door de gedachte dat uw lijden onder de genadige leiding uws Gods zekerlijk in vreugde zal eindigen. Wij weten dat dengenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede.

35. In elke minuut sterven er ongeveer 70 menschen. De helft van allen, die geboren worden, sterft vóór het 17e levensjaar. Van de 100 menschen bereiken maar 6 hun 60e jaar. Welk een ontroerende, ontzettende doodenklacht stijgt er dag en nacht van af deze aarde op naar den hemel!

36. De dood mikt op den vrome; de pijl snort scherp en straf, Maar schiet slechts, *hem* niet rakend, zijn doornenkroon hem af.

37. De weg ter vrijheid gaat door de smarten des doods henen.

38. Wie den dood vreest, gelooft nog niet.

39. Niemand wordt zonder lijden geadeld.

40. Christus het Hoofd Zijner Kerk.

En welk een Hoofd! Het is er een, die geen Hoofd boven zich heeft dan God alléén. Laat alles klimmen ook in den hemel in onafgebroken opstijging, naam zich stapelen op naam — denk aan de overheden en machten, de tronen en heerschappijen in den hemel! — het kan den glans van Christus wel *verhoogen,* maar *verminderen* nooit. Christus is de met een naam-boven-allen-naam verheerlijkte Middelaars-Koning, wien ook alle engelen en machten en krachten onderdanig gemaakt zijn. Deze Christus is het Hoofd der Gemeente, die Zijn Lichaam is, Zijne heilige Kerk. Dat wil zeggen dat Hij al Zijn macht, al Zijn verworvene heerlijkheid, al Zijn hemelsche schatten en Koninklijke Majesteit gebruikt om Zijn lichaam tot den vollen staat Zijner heerlijkheid te brengen. Waar is de macht, die Zijne heerlijkheid verijdelt?

Zalig dan tot dat Lichaam te behooren, een levend lid Zijner Gemeente te zijn. Al uw heil ligt hierin dat gij één zijt met het Hoofd, een levende rank van den wijnstok Christus.

Geen organisatie der hel kan het organisme van Christus verwoesten.

41. Luister toch, o mensch, naar de stem van uwen God, die ook nù nog tot u komt. Hebt gij ze nooit vernomen in de stilte van den nacht, wanneer uw hart waakte? Tracht de klanken op te vangen, die tot u komen uit de sferen van het eeuwige Licht! Gelijk de zon de nevelen van den nacht vervlieden doet en de bloemen kust, zoo zal uwe ziel ontwaken tot een nieuwen dageraad. Stemt de snaren uwer ziel in harmonie met den Oneindige en zij zullen zwellen tot eene goddelijke symphonie. De dissonanten van het levenslied zullen worden tot heerlijke accoorden van den zang der eeuwigheid.

↦

42. Sterven is niet anders dan van de Noordzijde van de woning naar de Zuidzijde te verhuizen.

↦

43. Minder donker is het graf der illusie, als het de wieg mag worden eener hoop, die verder reikt dan dit leven.

↦

44. Zijt gij in lijden?

Valt de tocht over de oneffene lijdenswegen u zwaar?

Bid tot den Heere!

Vraag Hem, ootmoedig en eerbiedig, om een tweevoudigen zegen.

Kòn het zijn: dat Hij u uit uw lijden verlosse en u uit het bergachtig terrein van uw smarten, verdrietelijkheden, teleurstellingen uitvoere, om u over te brengen in de vlakke velden der teruggekeerde rust, der zieleblijdschap, der vroolijkheid des harten, opdat ge u verblijdt in Hem, die de ruwe, oneffene levenswegen op Zijn tijd weer voor de gebaande doet plaats maken.

Of anders: dat Hij u onder het lijden dóór, in die mate verkwikke door Zijne genade dat gij stille zijt, zelfs te midden van de hevigste smarten, dat ge psalmen ontvangt in den nacht, dat ge in 't aangezicht des doods triumphantelijk uitroept: „Dood, waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning?" Ja dat gij, schoon „den ganschen dag gedood wordende," desondanks belijdt: „Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars door Hem, die ons heeft liefgehad."

↦

45. Wie God tot zijn deel heeft, wordt niet bevreesd ook bij de zwaarste beproevingen. De Heere is zijn Herder. Hem kan *niets* ontbreken. Op de berghoogte ziet men het onweder nog, maar ratelend *onder* zijnen voet en zelf — beurt men het hoofd in het licht.

46. Een tweegesprek.

Laat mij sterven, Heer! zoo bad ik moedeloos. Leid mij uit de diepte van dit leven naar Uw zonnige hoogte!

„Kind, voor 't sterven moet men rijpen. De tuinman plukt toch óók eerst de rijpe vruchten van de boomen?"

Zeg mij dan, Heer! hoe kan ik het weten of ik rijp ben?

„Hieraan: of uw leven enkel *danken* is."

47. Slechts na verloop van tijd leert men lijden; het is hiermede als met iedere andere wetenschap, de beginselen zijn het moeielijkst.

48. Onze moeder. Gelukkig de mensch, die nog een moeder heeft. Gelukkig ook hij, die de herinnering aan een vrome moeder met zich mededraagt in het leven.

Geen *hart* zoo ruim als het moederhart, waar een plaats is voor al hare kinderen; voor den krijtenden zuigeling en den kwijnenden lieveling; voor den zoon met zijn geschandvlekten naam en de dochter met haar bedrogen hoop. Geen *oog* zoo diep als het moederoog, dat leest in de ziel nog vóór de mond heeft gesproken. Geen *woord* zoo weldadig als het moederwoord, dat den juisten toon tusschen het al te hard en het al te zacht weet te vinden en dóórdringen kan, waar geen andere stem meer verstaan wordt. Geen *hand* zoo hecht als de moederhand, die balsemen kan zonder bij vernieuwing te wonden, en zelfs den diepstgebogene opheft, en niet rust vóór zij, als zij kan, de laatste wolk van uw voorhoofd weggevaagd heeft.

Als een, dien zijne moeder troost, zal Ik u troosten, spreekt de Heere.

49. Een christen is een mensch, die altijd goeden moed heeft. Ontzaglijk veel is er te klagen over de boosheid der tijden, maar toch die tijden zijn evenals de onze in *Zijne* hand. De Heer regeert, de aarde beve, maar verheuge zich tevens.

Staat het ongeloof gereed de oude wereld te overstroomen?

Neen, Uw Koninkrijk zal komen, God, *mijn* God, die alles weet!

50. Slechts de genadetroon kan biechtstoel zijn en toevluchtsoord beide.

51. Meet de waarde van uw leven af bij *verlies* in plaats van bij *winst*, bij de hoeveelheid wijn, dien gij anderen *geschonken*, niet zelf *gedronken* hebt, want de kracht der liefde toont zich in het offer en hij, die het meeste lijdt, heeft het meeste te geven.

52. God zwijgt soms als wij vurig verlangen naar een woord van Zijnentwege. Maar dan is het toch naar het profetische woord: „Hij zal zwijgen in Zijne liefde," om straks te heerlijker en vertroostender te spreken. Als wij maar een geopend oor hebben, als wij, wanneer Hij zich tot ons richt, het maar niet te druk met anderen of met onszelven hebben. „Zekerlijk, Hij *zal* tot Zijn volk en Zijn gunstgenooten van vrede spreken."

Wacht dan, ja wacht, verlaat u op den Heer!

53. Adeldom verplicht.

Van een beroemd man uit de Grieksche oudheid wordt verhaalt dat hij bij het terugkeeren uit den strijd een prachtige gouden keten aan zijne voeten zag liggen, maar, zonder dien aan te roeren, zijnen slaaf toeriep: „neem gij haar op, tooi er u mede; gij kunt het doen, want gij zijt Themistokles niet."

Waar is de christen, die in de hoop der heerlijkheid roemt, maar dan ook (in den *goeden* zin) te veel christelijke fierheid en adeltrots bezit om nog naar sommige dingen te grijpen, waaraan zich de kinderen der wereld vergapen? O laat ons bedenken tot welk een duren prijs wij zijn vrijgekocht!

54. „Nec tamen consumebatur." „Toch werd zij niet verteerd."
Deze spreuk staat onder meer dan één kerkelijk zegel: een brandend braambosch, midden in de vlammen, maar ongedeerd.
Mijne vrienden, laat dat ook ònze lijdens- en levensspreuk worden! Wij *worden* behouden. Dat staat zoo vast als een rots. Maar het moet „als door het vuur henen." Wij *komen* thuis, en is de vlam eenmaal gebluscht, dan praalt de planting Gods in eeuwigen luister. En dan *zonder* louterend vuur!

↦

55. Een ernstig christen had als zijn levenswoord gekozen: *nondum.* Het beteekent: „nog niet." Teleurgestelde hoop *krenkt* het hart, maar uitgestelde hoop *versterkt* het geloof van Gods kind. „Nog niet" hier op aarde kan het voorspel worden van het zaligst Hallelujah. Het uitstel der hoop wordt ten slotte een dankstof te meer.

↦

56. Is de ouderdom een ramp of een zegen? Het antwoord hangt af niet van den Kalender, maar van den Staf in de hand.

↦

57. Welk een zegen is het gebed, ook om het gevoel van eenzaamheid te verdrijven. Al trekt het lijden hooger scheidsmuren tusschen u op dan de muren van Petrus' gevangenis, het gebed vereenigt wat het leven vaneenscheidt, en vrienden, die elkander dagelijks in den geest voor den troon der genade ontmoeten, zijn nooit ver van elkaar.

↦

58. Weet gij wat ik vast en zeker geloof?
Dat menige lijder hier beneden, die in stilheid en geduld den Heiland het kruis heeft nagedragen, in de nieuwe wereld als een „opperzangmeester" anderen in den lof des Heeren zal vóórgaan. Zóó worden wij reeds hier bereid voor 't eeuwig lied der dankbaarheid.
Zalig wie kennelijk op weg is een *dezer* menschen te worden. Waarom zoudt *gij* er niet toe behooren, mijn lijdende broeder of zuster?

↦

59. Laat ons niet angstig vragen of onze gestorvenen kennis dragen van en dan ook lijden moeten ter wille van de smarten dergenen, die zij achterlieten. Zij weten dan dat het leven op aarde een seconde is in de eeuwigheid.

↦

60. Zichzelven afsterven is oneindig beter dan zichzelven overleven.

↦

61. Iedere gedachte van liefde is als een baken in zee, waardoor zij, die zoeken naar de zonnige stranden, den weg zullen vinden, die leidt naar de haven der liefde.

↦

62. De Thabors-uren, die God Zijn' kinderen nu en dan bereidt, duren zelden lang.

↦

63. Niets is zóó heilzaam voor den mensch als telkens grondiger te ontwaken uit zijn zelfbedrog, uit zijn liefde voor, ja zijn verliefdheid op zichzelf.

↦

64. 't Is niet zoozeer de vraag *wat* wij lijden als wel *hoe* wij lijden.

↦

65. De Heer *wil* niet dat wij al de ellende van dit leven aldoor meeslepen, maar dat wij elk oogenblik uit Zijne hand aannemen wat Hij voor ons gereed heeft. *Gisteren* is voorbij, *morgen* is nog niet dáár en *heden* helpt Hij u.

↦

66. Wat is Christendom?
Deel te hebben aan Christus' kruis en heerlijkheid.

↦

67. Wij stamelen een weinig van de toekomende heerlijkheid, en hoe meer ons hart leeft in den Eeuwige, des te meer zullen onze gedachten eeuwigheids-inhoud verkrijgen. Maar hoe kunnen menschen, die nog leven in den nacht van het etmaal dezes tijds, den rijkdom van den storeloozen Dag beschrijven?

↦

68. Het lijden houdt op een drukkend raadsel te zijn, zoodra wij ons leven beschouwen in het licht der liefde Gods. Dan wordt het ons een heilig mysterie, een zalig mysterie. In het geloof weten wij ons niet langer de prooi van een donker noodlot, dat een onbarmhartig en demonisch spel met ons, arme menschen, drijft, maar het eigendom van een trouwen Vader in de hemelen, bij wien de haren onzes hoofds zijn geteld.

69. „Des Heeren weg is in wervelwind en in storm en de wolken zijn tot stof Zijner voeten." (Nahum 1 : 3) Heerlijke troost! In elken dwarrelwind, die ons en misschien alles mèt ons dreigt te verpletteren, is een weg, een vaste weg, een veilige weg, een rustige weg, des Heeren weg. En elke stofwolk waarin wij, door raadselen overmand, staan te snakken naar adem, is een teeken dat Hij nadert met Zijn gerichten en dùs met Zijn verlossingen.

70. Uit de zelf-zucht tot zelf-tucht.

71. Er is geen waarachtig ideaal, dat geen tranen kost. En de smarten der vreemdelingschap vermenigvuldigen zich 't meest voor den mensch, die, zalig in hope, 't meest leeft in de verwachting van de Stad, die fundamenten heeft, waarvan God de Kunstenaar en Bouwmeester is.

72. Kent gij de legende van het ontstaan der rozen? Een Heilige moet den marteldood sterven. Hij staat op den brandstapel. Het dorre hout is om hem opgezameld. De beul komt met een brandende toorts om de houtmijt aan te steken. Nu begint het geknetter. En de vlammen slaan naar alle kanten uit. O wonder! In plaats van vonken, spatten er bloemen uit, hoog in de lucht, roode rozen en witte rozen, een rozenregen, verrukkelijk schoon!

De vlammen, die ons schijnen te verteeren, ze werken zaligheid, heerlijkheid.

Daarom hebben wij de vlammen lief.

Daarom zeggen wij, midden in de vlammen: „Hallelujah."

73. Er zijn mineralen, die er dof en glansloos uitzien, maar helder doorschijnend worden als gij ze een tijdlang in 't water legt. Zoo moeten wij telkens en telkens weer in de golven der smart worden gedompeld, opdat ons innerlijk leven gelouterd worde, rein gelijk Hij rein is.

74. In het ziek worden schuilt doorgaans een *promotie.* God neemt den kranke de eene taak uit zijn handen om hem een andere taak op de handen te leggen, hooger dan de eerste, edeler en van grooter verantwoordelijkheid.

75. Lijden is een bewijs van liefde en wordt door liefde beloond.

76. Alle liefdebetoon brengt een zegen mede. Wie deden nu toch schijnbaar nutteloozer werk dan de vrouwen op den Paaschmorgen? Specerijen te dragen om het doode lichaam van.... den opgestanen Levensvorst te zalven! Maar God zag de liefde aan van haar hart, en hoe koninklijk werden zij beloond!

77. Zijn wil is onze vrede.

78. Indien ons levensscheepje door winden en onweders geteisterd wordt, laat ons dan den Heer, die daarin rust, wakker maken; dan zal Hij de wateren snellijk doen bedaren.

79. *Neem* mijn hart, o Heere, want ik kan het U niet geven; *bewaar* het, want ik kan het voor U niet behoeden.

80. Niet in wat wij naar gewone opvatting *doen,* ook niet in wat wij naar gewone opvatting doen *voor den Heer* ligt de beteekenis van ons leven. Te *zijn* wat Hij wil dat we zijn zullen, te *worden* wat Hij wil dat we worden zullen — dáárin schuilt het geheim. En als dat geheim er *is,* dan *werkt* het ook. Stil en machtig en heerlijk, zooals een geheim werkt. Hiervan alleen hangt de vruchtbaarheid van ons leven af.

81. Door wie wordt het kruis van Jezus Christus verstaan? Door hen, die verwond zijn omdat zij Hem verwond hebben, en die verbrijzeld zijn omdat zij Hem verbrijzeld hebben.

82. De diepte van onzen jammer is nooit dieper dan de diepte van Gods ontferming.

83. Onze invloed hangt allereerst af niet van wat wij *weten,* ook niet van wat wij *doen,* maar van wat wij *zijn.*

84. Harmonisch is de ziel van dengene, die medelijden gevoelt met al wat lijdt.

85. Wie God vindt, vindt het vuur; wie God vindt in het vuur, vindt de zaligheid.

86. Wij hebben groote genade noodig om klein, heel klein te worden; wij moeten klein, heel klein worden, om groote genade te kunnen ontvangen.

87. Een christen is een mensch, die geweend heeft en getroost is, een mensch, die nog elken dag weent en elken dag getroost wordt.

88. Het lijden breekt onzen val. Inplaats van pijlsnel neer te storten in de diepte, glijden wij nu naar beneden. Met het lijden geeft God ons de kans om gered te worden.

89. Christus stierf *aan* het kruis, maar niet *door* het kruis.

90. De liefde geniet in het ontberen, in het lijden, in het werken voor anderen.

91. Ons leven verliezen om Christus' wil, dat is het geheim van het kruis, en daarom is het zoo zwaar; ons leven verliezen om Christus' wil, dat is het geheim van den hemel, en daarom is het zoo zalig.

92. De ziel is nooit zóó diep van Gods werkelijkheid en persoonlijkheid verzekerd, dan wanneer zij, in de schaduw van een groot leed neergezonken, de hand des geloofs uitstrekt om Gods hand te grijpen en dan door deze in het licht worden teruggevoerd.

93. Op wat er in zijn leven achter hem ligt, ziet de christen terug als op korenvelden, niet als ruïnen.

94. Waar is het kruis, waaraan wij sterven moeten? Overal waar wij zijn. Onze eigen wil is dat kruis. Zoodra onze eigen wil met Gods wil samenstemt, houdt dat kruis op.

95. Wat met behulp van den tijd wordt gewonnen is niet voor de eeuwigheid verkregen.

96. Wat de anderen hun *juk* noemen, dat noemen wij, christenen, ons *kruis.*

97. Wat wij liefhebben is altijd de bron van ons lijden.

98. Een mensch is nooit hartelijker en beter dan wanneer hij aan anderen vreugde bereiden kan.

99. In een goed voornemen ligt vertroostende kracht.

100. Genade is het *eerste* woord van het Evangelie, het *laatste* woord er van is gehoorzaamheid.

101. Niemand heeft meer tegenspoed dan hij, die geen tegenspoed heeft.

102. Wie tot de overtuiging wil komen dat het menschelijk leven *ijdel* is, moet in zijn bewustzijn het denkbeeld van een *waar* leven omdragen, welk denkbeeld reeds op zichzelf aan het menschelijk leven een wezenlijken inhoud en een blijvende waarde geeft.

103. De droefheid, waar niet zoo iets als van overwinningsblijdschap doorheen schemert, is niet volkomen echt en gezond, en er bestaat omgekeerd geen waarlijk christelijke blijdschap, waaraan de smart ten eenenmale ontbreekt.

104. Tot de lichtbron voert slechts de allerdonkerste nachtweg.

105. Hoe zwaarder lot, hoe nader God.

106. Wie een kroon zoekt, vindt een kruis; wie 't kruis, hem door God opgelegd, opneemt, vindt een kroon.

107. Zorg dat gij elken dag trouwer wordt aan uzelf.

108. Een dankbaar hart geniet het meest en kan het best ontberen.

109. Wees bang voor het gemakkelijke.

110. Alle wegen zijn goed, die naar den voet van het kruis leiden. Laat ons toezien dat wij er niet één afsluiten en alzoo de wegen van gemeenschap tusschen Christus en de bekommerde ziel verminderen.

111. Heb allen lief om Jezus' wil, maar heb Jezus lief om Hemzelven.

112. Het rijpaard, waarop gij het snelst de volmaaktheid bereiken kunt, is: het lijden.

113. God hoort een hart zonder woorden, maar woorden zonder hart hoort Hij niet.

114. Laten wij de zorg voor tijd, wijze en plaats van ons sterven onvoorwaardelijk over aan Hem, die Zijne vrienden nooit *minder* verlaat dan in de ure des doods, en zien wij slechts toe voor dit ééne bereid te zijn: waarlijk bereid te zijn.

115. Verveling is een spook, dat, evenals ieder ander spook, slechts in onze verbeelding bestaat. Wie den levenden God kent, verveelt zich nooit.

116. Wie niet goed zwijgen kan, kan ook niet goed helpen.

117. Allen, die U, o Heiland, lief hadden, hebben geleden; maar allen, die om Uwentwil leden, hebben U daardoor te meer lief gekregen.

118. Werp nooit een steen in de bron, die u van water voorziet.

119. Kleine zielen slechts misgunnen; zalig die bewonderen kunnen.

120. Hoe dichter bij den hemel, te steiler bergen.

121. Hoe heiliger wij zijn, des te kleiner, en des te minder belust om onze stem te verheffen op de straten.

122. Nooit iemand oordeelen voor wien ge niet gebeden hebt.

123. De geringste bezigheid bevat stof tot onzen opbouw voor de hoogste hemelen.

124. Het geloof is het graf der zorgen.

125. Het geluk van groote menschen bestaat hierin dat zij in staat zijn anderen gelukkig te maken.

126. Den *waren* mensch kan niets schooners overkomen dan het sterven.

127. Men zij vast genoeg in de vreeze Gods om onvast te durven schijnen, en gezond genoeg om met open wonden te durven voortleven.

128. De smart, zegt Robertson, heeft opgehouden voor mij een onverstaanbaar mysterie te zijn; veel duidelijker dan in de helderheid van den zonneschijn kan ik in hare duisternis de bedoeling lezen eener oneindige Liefde.

129. Wij zijn christenen slechts voor zoover wij aan de zonde gestorven zijn.

130. Geluk, dat langzaam komt, pleegt 't langst te blijven.

131. Ootmoed is de éénige deur waardoor men het heiligdom van het Evangelie kan binnentreden.

132. Als ik terugzie op mijn levensweg ontdek ik dat in elk van de vruchtbaarste en belangrijkste tijdperken een sterfbed gestaan heeft; het sterfbed van iemand, dien ik vurig liefhad. Die sterfbedden worden telkens nieuwe steunpunten voor het karakter.

133. Bid God niet om krukken, maar om vleugelen.

134. In iedere lijdenskelk ligt diep op den bodem een parel, die gij zoeken moet.

135. Zalig zijn zij, die heimwee hebben; zij zullen thuis komen.

136. Voor kranken èn gezonden.
Uw vriend(in) heeft een vriend(in) en de vriend(in) van uw vriend(in) heeft weer een vriend(in).... past op!

137. Leer door het spreken van anderen dagelijks meer zwijgen.

138. Ik verlang van U, o God, noch gezondheid noch krankheid, noch leven noch dood, maar alleen dat *Gij* beschikt over mijn gezondheid, over mijn krankheid, over mijn leven zoowel als over mijn dood, tot Uwe eer en tot mijn heil.

139. Er is zoo veel kermend Christendom, dat geheel anders worden zou als er meer gesteund werd op hetgeen God *ons gegeven heeft.*

140. Het zout, dat niet meer bijt, is laf geworden, het Christendom, dat geen ergernis meer geeft, is geen Christendom meer.

141. De christen moet levend sterven om stervend te leven.

142. Uw Bijbel.
Dit boek zal u ver van de zonde houden of de zonde zal u ver van dit boek houden.

143. Soms lijkt het mij gemakkelijker zijn vijanden lief te hebben dan zijn vrienden.

144. De dwaling leeft een uur, de waarheid heeft de eeuwigheid.

145. Het leven van Gods kind bestaat goeddeels uit het steeds-afgetakeld-worden, uit het sterven-elken-dag zoolang de vreemdelingschap duurt.

146. Wij doen helaas veel meer ons best om anderen dan om onszelven te begrijpen.

147. God wil veel liever geven dan wij, menschen, willen nemen.

148. Beter een struikelaar op den *engen* dan een wandelaar op den *breeden* weg.

149. Het doel van alles is blijdschap. Wie Jezus voor iets anders houdt dan voor iemand, die blijdschap brengt, en Zijn Evangelie voor iets anders dan een boodschap van blijdschap, en het lijden voor iets anders dan een bron van blijdschap, hij kent God niet en Christus niet en het Evangelie niet.

150. Draagt gij uw kruis gewillig, dan zal het kruis u dragen. Het zal u daarheen leiden, waar alle lijden zijn doel en zijn einde heeft bereikt.

Draagt gij uw kruis onwillig, dan maakt gij er twee kruisen van; dien dubbelen last zult gij, ondanks uw onwil, toch moeten dragen.

Werpt gij uw kruis af, dan krijgt gij dadelijk weer een ander, dat u wellicht zwaarder drukt dan het weggeworpene.

151. Daar moet iets in ons geknakt en gebroken, zullen wij waarlijk behoefte aan redding gevoelen.

152. Lijden is een voorrecht, veel lijden is een groot voorrecht.

153. Het beste antwoord op den laster is: volharden in het doen van zijn plicht en stil zijn.

154. Verbreek het zwakke niet! God beware ons er voor iemand te ontmoedigen en zoodoende misschien de kiem te vertreden, waaruit een engel des lichts had kunnen opgroeien.

155. Tracht vóór alle dingen te leeren *hoe* gij lijden moet om *goed* te lijden. Als gij dit weet, weet gij alles.

156. Het beste handwerk van een christen is: bidden.

157. Tegenspoed tempert den hoogmoed en in den regen verheft zich het stof niet.

158. Er zijn nu eenmaal dingen, die ons o, zoo begeerlijk toeschijnen en die, als wij ze ontvingen, even zoovele kruisen zouden blijken te zijn. Goed dat God ze ons *onthoudt.*

Er zijn óók dingen — kruisen noemen wij ze — kruisen, die wij torsen en waaronder wij dreigen in elkaar te breken, en die toch straks tot kronen worden, waarvoor wij in eeuwigheid danken. Goed dat God ze ons *laat.*

159. Deed lijden geen pijn dan mocht het geen lijden heeten. Er is niets pijnlijkers dan lijden en niets blijders dan geleden te hebben. Lijden is een kort leed en een lange liefde.

160. Wees wáár! Eén leugen te spreken verplicht ons meestal reeds tot het zeggen van een tweeden.

161. Het water, waarop het schip zeilt, is hetzelfde als het water, waarin het schip zinkt.

162. Er zijn meer echo's dan stemmen.

163. Geen kuil is diep genoeg om er de waarheid in te kunnen begraven.

164. *Houd in! Houd aan! Houd uit!*
Houd *in* met klagen en bij toorn.
Houd *aan* in het gebed.
Houd *uit* in lijden en geduld.

165. De eerste schrede om christen te *worden* is dat men ophoudt zich te verbeelden dat men christen *is*.

166. Wie is de sterkste mensch? Hij, die nooit het geduld verliest.

167. Een treurende wil dat gij met hem bedroefd zijt en met hem weent. Dàt is troosten.

168. Het grootste geluk is in staat te zijn anderen gelukkig te maken. Dit is een privilegie van vele kranken. Ook van u?

169. Het dragen aan God overlaten. Onzen last, elken last, ook den last van dezen dag, door Hem te *laten* dragen. Onszelf door Hem te laten dragen, dat is de taak des geloofs. „Hij helpt niet enkel dragen, maar draagt onszelven meê."

170. Vier dingen keeren nooit terug: het gesproken woord — de afgeschoten pijl — het voorbijgegane leven — de veronachtzaamde gelegenheden.

171. Er zijn in het geestelijke veel bijziende menschen. Hoe menige broeder of zuster gaan zij voorbij zonder ze te herkennen!

172. Moedeloosheid dient nergens toe. Zij is slechts een soort van wanhoop der beleedigde eigenliefde.

173. Er zijn menschen, die voor de weldaden Gods wel een *hand*, maar geen *hart* hebben. Vandaar geen dankbaarheid, maar ook geen zegen.

174. Medelijden met anderen verhindert ons over eigen lijden wanhopig te worden.

175. Het menschenhart, dat zijn smarten steeds moet verzwijgen, ondergaat zijn lijden tweemaal.

176. Gij zegt dat het zoo *moeielijk* is Gods wegen te begrijpen. Wees Hem er dankbaar voor dat het niet slechts moeielijk, maar *onmogelijk* is.

177. Een booze neiging is eerst een voorbijganger, dan een gast, eindelijk een gebieder.

178. Een godsdienst zonder mysterie is als een tempel zonder God.

179. Het geloof leert van het leven dat het sterven niets is en van het sterven dat het leven niets is.

180. Wie met de zonde speelt met dien speelt weldra de zonde. Of gij één voet dan wel tien voet onder water ligt, in beide gevallen zult gij verdrinken.

181. Voordat wij kunnen werken moeten wij kunnen rusten; wij moeten rusten *in* Christus om te kunnen werken *voor* Christus.

182. Er zou geen erger straf voor de wereld denkbaar zijn dan haar over te laten aan haar blijdschap dat zij Jezus niet ziet.

183. Veel lijden is het weemoedig voorrecht van hen, die veel liefhebben.

184. In kruis, vervolging en kastijding leeren we eerst recht wat we aan den wondernaam „Jezus" hebben.

185. Het leven van ieder *denkend* mensch, die niet aan het voortleven na den dood gelooft, eindigt in diepe treurigheid.

186. Vrees geen ding dan dat ééne: dat uwe ziel zou sterven uit vrees voor den dood.

187. Eene ziel, die God zoekt, is reeds door Hem gevonden. God zoekt de ziel reeds voordat zij begint te zoeken naar Hem.

188. Wie niet leeft in God, versterft in zichzelven.

189. De eerste helft des levens gaat voorbij in 't verlangen naar de tweede, de andere helft in 't betreuren van de eerste.

190. De meeste schaduwen, die op ons pad vallen, komen hier vandaan dat wij onszelf in het licht staan.

191. Het verdriet, dat ons in dit leven overkomt, moeten wij schatten niet naar hetgeen het op zichzelf is, maar naar de uitwerking, die het heeft. De koperen ketenen, waaronder Manasse zwoegde, hebben hem ongetwijfeld meer goed gedaan dan de gouden ketenen, waarmee hij zich vroeger tooide.

192. Er blijft een rust over voor het volk van God (Hebr. 4 : 9). Hoe kan men weten, dat men tot dat volk behoort? Als men die rust ten allen tijde boven alles zoekt, en niet rust voor men haar heeft gevonden, en haar dan ook als een schat bewaart.

193. Hoe meer gebed, hoe meer overwinning.

194. Wie ter helle vaart terwijl hij nog leeft, behoeft niet ter helle te varen als hij sterft.

195. Geen enkele daad in het leven van den mensch ligt dood achter hem. Zij volgt hem op zijn levenspad òf als een zegen òf als een vloek.

196. Ver van God te zijn is het eenige *groote* ongeluk, dat ons overkomen kan, maar nooit zonder onzen eigen wil.

197. Zonder tranen zou de wereld niet waard zijn te bestaan.

198. Gods liefde doet den ouderdom gepaard gaan met allerlei zwakheid en gebrek, opdat de dood ons niet als een roover in de woestijn overvalle.

199. Uit zaligheid ontspringt het medelijden met onzaligen.

200. Menig lied in de toekomst zal zijn tonen ontleend hebben aan de smarten, die op aarde geleden zijn.

201. Op reis naar een onbekend land is het eene groote vertroosting te weten, dat wij daar iemand hopen te ontmoeten, dien wij kennen als onzen vriend, die daar onze woonplaats en werkkring beschikt heeft. Christenreiziger naar de eeuwigheid! heb gij dan ook goeden moed, want de Heere Jezus is vooruitgegaan om plaats te bereiden en Hij wacht u.

202. De zonde bezit de macht zoowel haar afschuwelijkheid als haar gevaarlijkheid voor ons te verbergen. Inderdaad zij heeft deze vreeselijke eigenschap dat hoe meer de mensch met haar vertrouwd raakt, te minder hij haar wezenlijken aard leert kennen.

203. Geloof is ook: geduld tot *wachten,* als en zoolang God het van ons wil.

204. De taak der meeste menschen is het hunne krachten te ontwikkelen en te vermeerderen, maar sommigen hebben de roeping *geene* kracht te hebben. Toch dienen ook zij des Heeren Raad.

205. De zieken, die bidden, zijn de longen der Kerk.

206. Een open oog voor onze zonden en een open hart voor den Heere Jezus, dat is de weg tot vrede.

207. Er ligt een zalige vrede in nergens aan te denken dan aan onze dagelijksche taak en ons aandeel aan het lijden Christi, van dezen dag af totdat wij in Hem ontslapen.

208. Voor vele kranken is levenslust: lijdenslust. Lust om steeds beter, Godverheerlijkender te lijden.

209. De duisternis rondom ons wordt lichter als zij binnen in ons maar niet duisternis blijft.

210. Toen gij geboren werdt, weendet gij en die u in de armen hielden, verheugden zich. Maak het zoo dat als gij sterft, gij u verheugt en allen treuren, die om u staan.

Zoo luidt een Perzisch spreekwoord. Ik zou nog liever zeggen: maak het zóó dat als gij sterft, gij u verheugt en allen met u zich verheugen in uwe verlossing.

211. Echte moed wordt uit strijd geboren en houdt stand, óók als de zon *niet* schijnt. Als 't zonnetje schijnt, zingt heel de wereld Psalm 103, maar psalmen in den *nacht* zijn zeldzaam.

↦

212. Wij moeten leeren met ons lijden *alléén* in het reine te komen. De verschillende opvattingen en meeningen daarover van *anderen* brengen slechts verwarring bij ons te weeg.

↦

213. Geen dag zonder smart, maar ook geen dag zonder hulp.

↦

214. Ziekte vermindert aan macht naarmate zij minder plaats in onze gedachten inneemt.

↦

215. Wanneer is onze ziel gezond ook bij lichamelijk ziek-zijn? Wanneer wij ons lijden *vergeten* en toch telkens weer moedig *aanvaarden* kunnen.

↦

216. Voor kranken bestaat er geen hoogere wijsheid dan te bidden.

↦

217. De groote levenskunst is: aan zijn waarachtige belangen te denken en tevens zichzelf te kunnen vergeten.

↦

218. Tevredenheid geeft kracht.

↦

219. Wat is eigenlijk de beteekenis van het veelomvattende woord *rust?*

Twee schilders zouden de gedachte „rust" in beeld brengen op het doek. De een schilderde een blauwen, wolkenloozen hemel boven een stil afgelegen bergmeer. De ander een schuimenden, bruischenden waterval, en daarboven, zóó dicht dat het door het witte schuim werd bespat, op een wiegelenden tak een vogelnestje, waarop, onbekommerd om het bruischend en donderend geweld om zich heen, een vogeltje zat te broeden.

Dit is echte onverstoorbare *rust.* Het eerste was slechts levenlooze *onbewegelijkheid.*

↦

220. In ieder menschenhart sluimert een heimwee, dat over het tast- en zichtbare uitgaat. Bij menigen zieke is dat heimwee ach zoo zwak geworden. Wie dàt weet op te wekken, is een gezegend krankbezoeker.

↦

221. Elke lichtstraal, dien wij op het pad van anderen werpen, verheldert ons eigen hart.

↦

222. De Heer moet eerst onze eigen kracht verbroken en den hoogmoed van ons natuurlijke hart verbrijzeld hebben vóór Hij ons helpen kan. Overwinnend geloof stamt altoos uit een verbroken hart.

↦

223. Van hen, die het lijden gewillig dragen, gaat een onwederstaanbare kracht uit.

↦

224. God alleen ziet elk onzer zooals hij *is* — dat is wel om van te sidderen. Maar God is *grooter* dan ons hart — dat is onuitsprekelijk troostvol.

↦

225. Verborgen leed valt zwaar, maar het maakt ook ontvankelijk voor verborgen krachten.

↦

226. O wie kan het ooit uitspreken welk een troost uit dit woord ontspringt: het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, reinigt van alle schuld! Dat is een rotsgrond, waarop de bevende ziel rust vindt voor eeuwig.

↦

227. Angst is de bitterste vijand van blijdschap.

↦

228. De diepte van *mijn* armoede roept om de diepte van *Zijn* goddelijk meedoogen. De diepte *mijner* zonde roept om de diepte van *Zijn* erbarming. De diepte *mijner* zondekennis roept om de diepte van *Zijn* verlossing. Het kruis van Christus reikt van de diepte mijner schuld tot de hoogte van Gods Vaderhart.

↦

229. Alleen diegene kan anderen hun fouten onder de oogen brengen, die zelf geen spoor van eigengerechtigheid vertoont.

230. Laat uw hart overdag stil zijn, dan zal het u ook in den nacht niet plagen.

231. Men kan heel veel liefheid en toch heel weinig liefde hebben.

232. Nog erger dan slapeloosheid is bitterheid en zelfverwijt.

233. Kranken kunnen (en moeten) wel *met* de ziekte leven, maar mogen nooit in haar òpgaan.

234. Alleen een eenvoudig hart kan een vroolijk hart zijn.

235. Het beste, dat wij geven kunnen is: een beetje onberekenende liefde.

236. In slapelooze nachten kunnen wij het denken niet nalaten. De beste vorm van denken is: bidden.

237. Wil toch nooit den last van uwen eigen druk op anderen leggen.

238. Er bestaat een vertroost-worden, dat veel kostbaarder is dan troost behoeven.

239. Hoe meer wij aan onszelven vastzitten, te sterker zal de krankheid over ons heerschen.

240. Wij hunkeren altijd naar liefde van anderen, maar vergeten wij nooit dat anderen ook wel eens verlangen kunnen naar ònze liefde?

241. Wie in de leerschool des geloofs geoefend is, weet zijn lijden zóó te beheerschen dat anderen er slechts het geringste deel van bespeuren, ja somtijds geheel en al vergeten een kranke vóór zich te hebben.

242. Wie zijn vriend vergeet is ondankbaar tegenover hem, maar wie zijnen Zaligmaker vergeet, is onbarmhartig jegens zichzelf.

243. Men verleert het naar de mogelijkheid der onzichtbare wereld te vragen hoe meer men dagelijks er uit leeft.

244. Wenscht gij goed te leven, laat uw laatste levensuur u dan altijd voor den geest staan en maak van dat uur uw onafscheidelijken reisgenoot.

245. Het eeuwig oog doorziet den nacht. Ook *uw* nacht, gij kranken!

246. Wij verlaten zelden een tafel zonder dat er nog spijzen op achterblijven; zoo is er meer gerechtigheid en verlossing dan een heele wereld noodig heeft.

247. De groote les voor kranken en gezonden is niet: plotseling gezond-geworden te *zijn,* maar steeds meer gezond te *worden.*

248. *Verdragen* van het lijden is nog niet het te *dragen.* Niemand bidt tevergeefs om 's Heeren hulp. Zóó leert men christelijk dragen.

249. Het grootste wonder, dat wij beleven kunnen, is niet dat wij uit jarenlang lijden plotseling gezond worden en weer gewoon aan den arbeid gaan, maar dit is het grootste wonder: dat een zelfzuchtig mensch, die alleen voor zichzelf leefde, zeggen leert: Uw wil geschiede!

250. Wij moeten hard tegenover onszelven worden, hoeveel het ook moge kosten. Wij moeten de taak vervullen, die iedere dag ons aanwijst en den daartoe onmisbaren strijd niet schuwen, zelfs wanneer die vermeerdering van smart zou meebrengen.

251. Zijn wij dankbaar?

252. Ook in een ziek lichaam kan een gezonde ziel wonen en van die gezonde ziel gaat dan weer kracht uit op het kranke lichaam.

253. Hoe minder wij vreezen, te meer kunnen wij dragen.

254. De onverhoorde gebeden houden verborgen zegeningen in.

255. Gods liefde is getrouw tot in, tot door den dood. Als God niet ingaat met ons in den smaad, in de hellepijn der God-verlatenheid, hoe zouden wij worden uitgerukt uit deze ellende der Godvervreemding?

256. Overal waar het heil komt, komt het vuur.

257. Leven is opteren.

258. Onze schoonste gedachten om de menschen lief te hebben en gelukkig te maken blijven een waan, zoolang wij niet van onze zelfzucht verlost zijn.

259. Word niet moedeloos wanneer de oogen van anderen niets van uw verborgen strijd en overwinning opmerken.

260. Wanneer een mensch door God is klein gemaakt, dan is hij als de doorploegde akker, dan is hij als de gehouwen steen, dan is hij als de getooide bruid, dan is hij als het biddend hart, dan staat hij ontvankelijk en dan kan God wat wonders doen.

261. Wie met God zijn weg gaat, wordt zeker overwinnaar. Niemand, die op Hem betrouwt, is ooit beschaamd geworden. Met Hem *zijn* wij „meer dan overwinnaars," niet slechts voor een verre toekomst, maar voor dit ***heden***. Op de fabriek, op de studeerkamer, in het ziekenvertrek — overal.

↦

262. Slechts door den dood henen is God te kennen.

↦

263. Zalig zijn zij, die in God sterven, want zij leven in deze wereld uit Zijne kracht.

↦

264. Het morgenlicht verjaagt het nachtgevogelte.

↦

265. Alleen de kruisdrager is de wereldverwinnaar.

↦

266. De reuzen der menschheid komen uit de diepte op.

↦

267. Onvoorwaardelijk gehoorzaam zijn aan het Woord van God en aan de vermaningen des Geestes. Ziedaar de veilige weg.

↦

268. God moet Zijn kinderen alléén hebben, wil Hij met hen spreken kunnen.

↦

269. Alles wat den omgang met God belemmert, is een afgod en moet worden weggedaan, wil de Heer met Zijn vrede in het harte komen.

↦

270. Het hart, dat Jezus kent en liefheeft, weet voor tijd en eeuwigheid niets zaligers dan bij Christus te zijn.

↦

271. Er behoort genade toe om te kunnen danken voor de moeiten, voor de doorkruising onzer plannen, voor de louteringen, die ons tot de voltooiïng moeten brengen. Wij baden God om ootmoed, Hij verhoorde ons in den weg der verootmoediging.

↦

272. Zalig zijn de dooden, die in den Heere sterven, want zij rusten als een zonnestraal in den stormwind van hunnen arbeid en hunne werken stralen uit: de eeuwigheid in den tijd, den Geest in het vleesch, God in den mensch.

273. Willen wat God wil! Dat is de hoogste wijsheid en de zaligste rust.

274. De grootste zegen van het lijden is dat het plaats maakt voor God.

275. In het hart van *allen,* die met God verbonden zijn, stroomt een beekje van vreugde. Als we maar met de *Bron* zelve in levende betrekking staan!

276. Eerst wanneer onze zonden vergeven zijn, begint onze gelukzaligheid, maar dan ook *terstond.*

277. Laat ons onszelf er aan wennen de dingen van de lichtzijde te bezien; dat helpt in het danken.

278. Blijf op den rotsgrond van Golgotha totdat de Heer u tot den troon der heerlijkheid roept.

279. Alleen wie Jezus' liefde kent, kan waarlijk liefhebben.

280. Er is zooveel gebonden en onbegrepen heimwee in het menschenhart. Help dat verlangen zijn bevrediging vinden!

281. Wie Jezus heeft gaat nooit den nacht, die gaat den morgen tegen.

282. Als gij heel bedroefd en bedrukt zijt over uzelven, begin dan voor anderen te bidden. Wie in tijden van smart aan anderen in liefde denkt, vindt hemelblijdschap.

283. Nu wappere zonder floers of omhulsel deze banier: „Jezus neemt de zondaars aan!" Hij neemt de zondaars aan, omdat Hij de barmhartige Hoogepriester, de eeuwige Ontfermer is. Hij neemt hen geenszins aan om hun slechts vergeving te schenken en hen dan in den hemel binnen te laten, neen, Hij maakt hen waarlijk kinderen Gods — en verandert hen naar Zijn beeld.

284. Elke lichtstraal, dien wij op het pad van anderen brengen kunnen, werpt zijn weerschijn in ons eigen hart.

285. Is het toch geen dwaasheid van anderen volmaaktheid te verlangen, terwijl wijzelven geen stap doen haar nader te komen?

286. Beter bedrogen worden dan bedriegen.

287. Heer, help mij de angst voor het leven, voor de menschen en voor het lijden te overwinnen door *Uwen* glimlach!

288. Kracht te hebben bij gezondheid is heel natuurlijk. Kracht te hebben bij zwakheid en lijden, veronderstelt veel gebed en veel genade.

289. Er zijn van die *zonnige* menschen.
— Ach, wáárom zijn er niet *meer?* —
Wier leven één lied schijnt te wezen,
Hun Heer en hun Heiland ter eer.

290. Het leven is geven, het sterven is erven.

291. Het kerkhof is voor Gods kind een oord des vredes. Daar zijn geweld en vervolging verdwenen. Onschuld en deugd zijn er in verbrijzeld. Daar is alle vrees des levens, ook die van het sterven, gestorven. Daar is de herberg, waar de wagen voor altijd wordt uitgespannen, waar de vermoeide pelgrim rust.

292. Alle goede vrienden moesten op elkander kunnen wachten, om te samen te kunnen sterven, zegt Fénélon. Ofschoon dàt niet geschieden kan, zoo wachten toch de eenen op de anderen in den hemel, om eeuwig samen te leven.

293. Een leven, dat zwaar is door veel lijden, maakt het sterven licht.

Een leven, dat licht is, daar het geen lijden kent, maakt het sterven zwaar.

294. Verblijd u steeds over de vreugde, wanneer de Heer aan u denkt. Verblijd u over uwe zwakheid, zij wordt tot kracht door 's Heeren kracht.

295. Wat is ons *eerste* leven? Een zucht naar het *tweede.*

296. Wat is onze dood, dien wij ons steeds zoo nabij als het eerstvolgend oogenblik denken moeten?

Zijn *wij* het wel, die sterven?

Neen, het is de *wereld,* die òns afsterft, die voor òns vergaat.

297. Egoïsme is ongeloof; wij zijn bang om onszelven te verliezen, wij durven ons niet aan God overgeven.

298. Nog wat dervens, nog wat zwervens,
En wij komen samen thuis.
Voor wie opziet naar het kruis,
Is de dood het lied des stervens.

299. Iemand bezoekt een school. De kleine schare zit aan de tafel, vlijtig aan het spellen, rekenen en schrijven. Alleen een klein meisje zit stil, zonder zich te bewegen en doet niets. „En wat doe *jij* dan, kleine meid?" vraagt men haar. „Ik leer stil zijn," antwoordt zij.

Hebt *gij* die groote les al geleerd?

300. God geeft altijd. Wij menschen spreken van geven en nemen. Maar God geeft altijd. Als God doet wat wij menschen „nemen" noemen, geeft Hij wellicht het meeste en beste. Zijn naam, Zijn hoogheerlijke naam is *Gever*. Hoe zou Hij dan kunnen nemen?

↦

301. In rampen, die ons treffen, de goddelijke liefde te zien, dat is de eerste les, die wij noodig hebben, maar vaak de laatste, die wij leeren.

↦

302. De Heer ontbloot ons niet dan om ons met wat beters te bekleeden.

↦

303. Hij, die meester is van de opvoeding, kan de gedaante der wereld veranderen.

↦

304. Mijn ziel, wilt ghy verstaen hoe na wy zijn ten enden,
Hoe na wy zijn vervoert tot in des doods gevaar?
Keer u eens om en om, en tel al uw bekenden:
Al die ghy niet meer vindt, die roepen u tot haar.

↦

305. Wie aan God en aan zijn moeder denkt, is beschermd tegen alle kwaad.

↦

306. Zalig is der kindren lot:
Vroeg gestorven, vroeg bij God.

↦

307. Het is een Gode welgevallig werk, af en toe eens de goede hoedanigheden op te sommen van de menschen, die ons *niet* sympathiek zijn.

↦

308. Alle opvoeding moet gericht zijn op het einddoel des levens, niet op de resultaten van het oogenblik, het korte verblijf hier. Hierin ligt juist de fout onzer tegenwoordige school opvoeding.

↦

309. De wereld wil vreugde. Welnu, is het geen vreugde als de Heer ons wil gebruiken haar een vreugde voor te houden, die nimmer eindigt, maar toeneemt, naarmate de Heiland ons dierbaarder wordt?

310. Kinderen zijn God het meest nabij; de kleine aarde is het naast aan de zon.

311. Verkregen wenschen zijn soms eigenhandig gezaaide beproevingen.
De onverhoorde gebeden houden vaak verborgen zegeningen in.

312. O, Moederliefde is onuitspreeklijk groot;
Een rijke bron, die nimmer draalt te vloeien;
Een eeuwig vuur, dat nooit gebreekt van gloeien;
Een lang gebed van 't kraambed tot den dood.

313. Niet elke vrome ademt zijn leven uit gelijk de bloem hare geuren; niet elke goddelooze sterft onder foltering. Dikwijls is het juist omgekeerd. Wij moeten niet vreezen, maar deze disharmoniën van het uitwendig en inwendig leven met een vasten blik gade slaan. Het zijn de zekerste waarborgen voor een oplossend, verheven akkoord aan het einde.

314. Christenen zien elkander nooit voor het laatst.

315. Als in zijn ebbe vloeit mijns levens snel getij;
De kracht der jonkheid week, haar schoonheid is voorbij.
Verwelking en verval is wat mijn oog slechts ziet,
Gij, die Dezelfde blijft, o Heer, begeef mij niet!

316. Waar God komt, kan de dood onmogelijk het laatste woord hebben. Want „de dood is niet meer" waar God het geneesmiddel des eeuwigen levens in het kranke lichaam der vergankelijkheid binnen stuwt.

317. Wees, met Gods hulp, een „goed mensch," zooals dat van Barnabas wordt gezegd (Hand. 11 : 24). Maar bedenk dat een „goed mensch" iets anders is dan een „gevierd," zoo'n lief, zoet, zoetelijk sukkeltje. Christenen, zelfs zij, die aan de ruggegraat lijden, moeten menschen „met een ruggegraat" zijn.

318. Onze vrede hangt hiervan af: *òf* en *hoe* wij strijden.

319. *Enkele spreuken van zonnewijzers.*

1. De zon wil ook wel door kleine raampjes schijnen.
2. Ons aller Zon is Gods aangezicht.
3. Al zijn er zonsverduisteringen, toch blijft de zon.
4. Laat één zonnig woordje hooren,
   En uw dag is niet verloren.
5. Lex Dei lux Diei (het licht van den dag is de wil van God).
6. In Godes wegen is altijd zegen.
7. De uren gaan voorbij, maar blijven u toegerekend.
8. Semper paratum (altoos gereed).
9. Resurgam (ik zal verrijzen).
10. Know the season (ken uw tijd).
11. J'avance (ik ga voorwaarts, ik ga vooruit).
12. Het leven is als een voorbijgaande schaduw.
13. Sumus fumus (wij zijn rook).
14. Tamquam fumus (als rook, het leven is als een damp).
15. Eén van deze twaalf is uw sterfuur.
16. Horas noto nisi serenas (ik geef alleen de heldere uren aan).
17. Zoo gaat de tijd naar de eeuwigheid.
18. Nescitis qua hora veniet (gij weet het uur niet waarin Hij komen zal).
19. Omnes vulnerant ultima caedet (alle — deze uren — wonden, de laatste velt neer).
20. Gebruik den tijd, die u ontglijdt;
    Bedenk, een uur is kort van duur.
21. De hemel weet zijn tijd en ruim zoo wel als wij.

320. Een stervende moeder zeide tot haar kroost: „Kinderen, mijn bruiloftsdag was een schoone dag, maar de dag van heden, nu ik naar huis ga, is toch schooner."

321. Voor christenen is er geen scheiding, maar een eeuwig tot wederzien.

322. Vuur wordt alleen aan vuur ontstoken. Persoonlijk leven alleen aan persoonlijke kracht.

323. Is er iets treurigers dan een lelie met modder bespat? Houd u rein in de kracht des Heeren!

324. Het eenig-afdoende bewijs voor het bestaan van God is een Godzalige wandel.

325. Christen-zijn is gelooven en liefhebben.

326. Niemand gaat dood van werken, maar hoevelen zijn door luieren gestorven!

327. Leef voor het front der eeuwigheid en bedenk dat iedere dag uw laatste wezen kan!

328. Die volgde waar de Heer hem leidde
En 't kruis Hem nadroeg hier op aard,
Hem is omhoog een kroon bewaard,
En wáár men ook zijn sterfbed spreide,
't Is 't plekje van zijn hemelvaart.

329. Het leven is niets dan een weg om iets te worden. Wàt zult *gij* worden?

330. Niemand, ook niet de allergeringste en onkundigste, of God kan door hem een groote daad verrichten.

331. De zonde wordt zede, de zede gewoonte, de gewoonte natuur, de natuur noodzakelijkheid. Alleen wanneer de Zoon u vrijmaakt, zult gij *waarlijk* vrij zijn.

↦

332. Opvoeding is: voorbeeld en liefde.

↦

333. Zijt gij ongewis omtrent de keuze van twee plichten, kies dan dien, welke u het moeielijkst valt.

↦

334. Men kan ook zonde doen door niets te doen.

↦

335. God is stil. Alleen wie óók stil wordt, kan Hem verstaan.

↦

336. Wie het oogenblik beheerschen kan, kan ook het leven beheerschen.

↦

337. Men moet gelooven of wanhopen.

↦

338. De wolken trachten de maan te verdonkeren. Zij wreekt zich door haar zilveren randen te schenken.

↦

339. De bijen arbeiden alleen in duisternis. Gedachten werken alleen in zwijgen. De deugd werkt alleen in stilte.

↦

340. Al maken de menschen de wereldgeschiedenis, God alleen schrijft de opschriften boven hare hoofdstukken.

↦

341. Wanneer het lijden, dat u naar God toedrijft, u liever is dan de vreugde, die u van God afleidt, dan eerst zijt gij op den goeden weg.

↦

342. Wat zou de geschiedenis der menschheid zijn als men de religie als opium verfoeit? Zie het aan het hedendaagsche Moskou! Een raadsel zonder oplossing, een leven zonder harteklop, een volk, waaruit de lach verbannen is.

↦

343. Niets is groot, niets is klein voor God. Onze diepste wonden zijn evenzeer geneeslijk voor Hem als hetgeen wij kleinigheden noemen, en onze wanhopigste toestanden zullen morgen zegeningen zijn. Zij zijn het reeds heden, zoo wij gelooven.

344. Wij zijn niet anders dan lichtjes van God gekomen en weer tot Hem terugkeerend.

345. Het grootste ongeluk, dat iemand overkomen kan, is te zondigen en dan niet tot de ontdekking te komen dàt men zondigde.

346. Altijd de anderen slechts matig te willen prijzen, is een bewijs van eigen middelmatigheid. Een groote ziel bewondert gaarne.

347. Als gij voor anderen werkt, wees dan even ijverig alsof gij voor uzelven bezig waart.

348. Onze zaligheid ontspruit uit het medelijden met onzaligen.

349. Wat is 't leven toch dan zwerven
Op een hobbelige zee?
En wat anders is ons sterven
Dan 't bereiken van de ree?

350. Enkele menschen beleven hun sterkste verzoekingen niet door het slechte en onvolmaakte, dat nog in hen is, maar door het beste, dat hun gegeven werd.

351. Christus heeft nog altijd brood, nog altijd eeuwigheidskrachten, die ons kunnen verkwikken. Wanneer wij *niets* liever wenschen, dan dat alles wat van ongeloof en zondenlust in ons is, moge wijken, en de Heer alléén in ons moge werken en regeeren — dàn is Hij voor ons: het Brood des levens.

352. Hoe menigmaal heb ik al verlangd de Heilige Schrift te kunnen lezen zooals iemand het doet, die het voor het eerst doet, zonder daarbij terstond een oorverdoovend oorgeklingel van zevenvoudige echo's uit het kamp der eigenwijze vromen mee te brengen.

353. De rechte tijd van boete, dien God geeft,
Is iedere stip van 't leven daar m' in leeft.

354. Wie toornig is opgesprongen, gaat beschaamd weer zitten.

355. Die niet uit *alles* leeren wil,
Wil in 't geheel niet leeren.
De Hooge School staat nimmer stil,
Waarin wij saâm verkeeren.
't Is alles les, wenk, voorbeeld, vraag,
Maar menig leerling valt wat traag....
Gij niet?

356. Onze ziekte te kennen dat is 't begin, ja de helft der gezondheid.

357. Wees uzelf, zei ik tot iemand,
Maar hij kòn niet; hij was niemand.

358. Het christelijk heimwee moet vleugels aan de voeten geven, niet lood er aan hangen.

359. IJvert niet tegen elkander, maar ijvert met elkander.

360. Getrouwheid aan eigen overtuiging is de eerste voorwaarde voor wederzijds achting te kunnen verdienen en verwerven. Die getrouwheid moet velen doen uiteengaan en tijdelijk uiteenhouden. Toch kunnen alleen die uiteenloopende wegen tot de ware eenigheid des geestes leiden.

361. Een goede raad is als sneeuw. Hoe zachter zij neerkomt, des te langer blijft zij liggen. Hoe milder een raad gegeven wordt, des te vaster blijft hij in 't geheugen geprent.

362. Wie wèl regeeren kan
In strijd, in vreugd en pijn,
Die zal in 't rijk van God
Voor eeuwig Koning zijn.

363. Wie in staat is te liegen, verdient den naam „mensch" niet te dragen.

364. De *lengte* van iemands leven beteekent weinig. Methusalem leefde 969 jaar, er wordt niets goeds van hem bericht. Het is de *richting* van ons leven, dat zijn waarde bepaalt.

365. Gehoorzaamheid is beter dan offerande, maar er zijn omstandigheden, waarin men Gode niet anders gehoorzamen kan dan door offerande.

366. De dood draait onze lamp uit, maar wanneer wij reeds lang licht zagen door de gordijnen, dan is het geen ramp.

367. Veel liever nog is 't mijn begeeren
Te zuchten onder 't droevigst lot,
Dan dat de wereld mij zou leeren
Te kunnen leven zonder God.

368. Zwijgen leert men het best onder menschen, die het zelven niet kunnen.

369. Wij zijn nooit zoo verstoord op anderen dan wanneer wij reden hebben ontevreden te zijn op ons zelf. De stem van ons geweten maakt ons ongeduldig, en ons arglistig hart tracht zich dan een afleiding te zoeken om eigen onrust te verdooven.

370. Eerst dan wordt in den mensch het verlangen naar God ten volle zichzelf, wanneer het hem dwingt den eigen ondergang te aanvaarden. Den vuurgloed der hemelsche heiligheid te trotseeren. Den verteerenden vuurgloed, waarin hij, in plaats van den dood, het leven vindt — een vaderhart, hèt vaderhart.

371. Menschen, die niets weten, kennen ook geen twijfel.

372. Reik een ongelukkige uw vinger en God zal u Zijn rechterhand reiken.

373. De wereldsche dingen moet men kennen om ze lief te hebben. De goddelijke dingen moet men liefhebben om ze te kennen. De weg tot de waarheid is: liefde.

374. Men is nooit geheel ongelukkig zoolang men nog vijanden heeft.

375. Het is iets anders den Heere Jezus Christus te belijden als de scherprechter achter ons staat, dan wanneer men kans heeft door de belijdenis van Hem promotie in kerk en wereld te maken.

376. Zoo gij Jezus kent, zal 't u niet schaden wanneer gij allerlei andere dingen niet kent, maar alle andere kennis baat u niet, zoo gij Jezus niet kent.

377. Wel hem, die onbevreesd, godvruchtelijk bedacht,
Heel gaarne en heel gerust kan zeggen: goeden nacht!

378. Ingebeelde plichten zijn onze ergste tirannen.

379. Wie op genade kan zondigen, is een onheilige; maar wie, na gezondigd te hebben, enkel van genade kan leven, die is een heilige naar de Schrift en voor God.

380. Gij hebt vijanden. Wie zou op deze aarde kunnen leven zonder een vijand te hebben? Span u in. Doe al wat gij kunt om hem lief te krijgen. Een woedende vijand kan u in geen geval zooveel kwaad doen als gij uzelf doet, wanneer gij hem niet liefhebt.

381. In welke klasse reist gij?

Er zijn drie klassen.

De eerste klasse: zij die behouden zijn en die het weten.

De tweede klasse: zij die niet zeker zijn van hun behoudenis, maar die er bekommerd om zijn en er naar verlangen.

De derde klasse: zij die niet alleen ongered zijn, maar er ook geheel onverschillig over zijn.

In welke klasse reist gij?

382. In leven en sterven verlaat mijn geloof zich op Jezus Christus, maar ik verlaat mij niet op mijn geloof in mijn Heiland. Het geloof is niet het *fundament,* maar het *instrument* van mijn vertrouwen.

383. Des konings knecht heeft 's konings recht.

384. Wanneer gij straks leven wilt *in* Gods heerlijkheid dan moet gij nu leven *tot* Gods heerlijkheid.

385. Waar de Heer leege vaten vindt, daar legt Hij Zijn zegen in. En hoe meer iemand zijn hart van de liefde tot het vergankelijke losmaakt en daaraan sterft, des te sneller komt deze genade, des te dieper dringt ze in en des te hooger heft zij 't verloste menschenhart op.

386. Door de prediking van Petrus op den Pinksterdag werden drie duizend menschen bekeerd, nù is het helaas mogelijk dat drie duizend preeken gehouden worden zonder dat er één mensch door tot bekeering komt.

387. De tegenspoeden, die ons treffen, zijn de zware, massieve steenen van het fundament, dat in duisternis begraven wordt, maar waarop het gebouw van ons geluk moet worden gevestigd.

388. Het levensdoel van den ouderdom is vrucht dragen, niet uitrusten.

389. Scherpe distlen steken zeer,
Kwade tongen nog veel meer.

390. Verzuimen goed te doen is besluiten kwaad te doen. Wij beslissen wanneer wij nalaten te beslissen.

391. Wat is glorierijker overwinning dan deze dat men zich laat overwinnen, of liever dat men zich wil laten overwinnen door de waarheid?

392. Zendt God u kruis, treft u Zijn roê,
Vraag niet *waarom?* maar vraag *waartoe?*

393. Kinderen der heiligen zijn niet degenen, die de plaatsen der heiligen innemen, maar zij, die de werken der heiligen voortzetten.

394. Wij mogen van een kind geen gehoorzaamheid vergen als wij niet eerst zijne liefde gewonnen hebben.

395. Het zekerste bewijs voor de waarachtigheid des geloofs bestaat daarin dat het zich blijft handhaven in weerwil van de meerderheid zijner belijders.

396. „Wat *zeggen* de menschen *van* ons?" Ik beweer volstrekt niet dat die vraag nooit mag gedaan worden. Dit echter beweer ik dat de vraag: „wat *hebben* de menschen *aan* ons?" veel gewichtiger is.

397. Spreek nooit iets kwaads van iemand, wanneer ge er niet volkomen zeker van zijt; en zijt gij er volkomen zeker van, vraag dan uzelf af wáárom gij het vertellen zoudt.

398. Een goed ridder klaagt niet over zijne wonden als hij den Koning aanziet, die met hem gewond is.

399. Als gij met *geweld* de waarheid wilt laten triumfeeren, eerbiedigt gij haar niet, maar gij hoont haar.

400. De wereld is als Absalom's muilezel: wanneer wij haar het meest noodig hebben, laat zij ons aan de eiken hangen.

401. De heele levenskunst bestaat hierin dat wij ons bestaan opgeven om te bestaan.

402. De menschen met warme gevoelens zullen veel eerder bezwijken dan die met vaste overtuigingen.

403. Elke berisping bevat minstens één gram zelfverheffing; daarom berispen wij zoo gaarne.

404. De menschen helpen elkander door hun blijdschap, niet door hun verdriet.

405. Christus stierf *aan* het kruis, maar niet *door* het kruis.

406. Bij elke fout, die gij in anderen ontdekt, moet gij u afvragen hoe het komt dat gij die fout nog niet in uzelf ontdekt hebt.

407. Wij zullen een ongelukkige nooit geheel ongetroost van ons laten gaan, wanneer wij maar liefde genoeg hebben om ons, al is het dan ook maar *even,* wezenlijk in zijn toestand te verplaatsen.

408. De waarheid is een gewonnen zaak en behoeft niet door ons te worden gehandhaafd, maar zij handhaaft ons; in haar gebied zijn wij overgezet en ademen hare atmosfeer des Koninkrijks.

409. Sommige menschen zijn altijd zóó bang iets kwaads te doen, dat zij daardoor er nooit toe komen iets goeds te doen.

410. Een mensch bedriegt zichzelven nooit erger dan wanneer hij tracht God te bedriegen.

411. Wie God vreest en zijn naaste liefheeft, en de zonde meer vreest dan den dood, die heeft het rechte geloof.

412. Doe de plichten van *heden* en laat de zorgen van *morgen* rusten totdat zij komen.

413. Spreek van uw verborgen strijd niet vóórdat gij overwonnen hebt.

414. Des Christens groei is niet in de hoogte, maar in de diepte.

415. O sloegt ge één oogenblik te midden van uw strijden,
Gods eeuwig Vaderhuis, Zijn eeuw'gen zegen ga,
De vreugde en heerlijkheid, die volgt op smaad en lijden —
Gij liet wel àlles staan en volgdet Jezus na.

416. Bedrog is gemeen, maar bedrog onder den schijn van vroomheid is ongemeen gemeen, en toch, helaas, niet ongemeen.

417. Sommigen doen vele dingen, en toch niet veel, maar veel ten halve.

418. Spreek over de eeuwige dingen niet dan uit de volheid des harten. Het misbruik van vrome woorden is het meest geschikt om de gevoelens, die ze uitdrukken, in het hart te verzwakken.

419. Ver van God te zijn is het éénige *groote* ongeluk, dat ons kan overkomen, maar nooit zonder onzen eigen wil.

420. Judas heeft bij Jezus nooit Jezus gezocht, maar altijd zichzelf.

421. Ik vrees geen verwelking van het hart, want Jezus is de vreugde mijns harten.

422. In de eenheid des harten ligt een veelheid van zegen.

423. Gods vrede werd mijn pelgrimsstaf.
Ik *vrees* geen dood, maar *wensch* hem niet.
'k Ben kalm als een, die boven 't graf
Den hemel open ziet.

424. Er wordt meer vergeving gevraagd als men iemand op de teenen dan als men hem op het hart heeft getrapt.

425. In veel monden staan valsche tanden. Als dat nu maar het éénige valsche in die monden was!

426. Die meer gelooft dan een ander, heeft daarom nog niet altijd meer geloof.

427. Een onnut leven is een vroege dood.

428. Niet onze eigen striemen, neen!
Maken vrij van schuld en vreezen.
's Heeren wonden zijn 't alleen,
Die het bloedend hart genezen.

429. Menigeen is door zijn ondergang behouden. De bliksemstraal, die zijn schoonste verwachtingen vernietigde, scheurde de wolken vaneen en gaf hem een tot nu toe ongekenden blik op zichzelven.

430. Gedachten zijn tolvrij, zegt het spreekwoord, maar de wereld wordt soms door spreekwoorden bedorven! Gedachten zijn zaden. Waakt en bidt opdat zij uwen hof niet verderven!

↦

431. Bedenk u éénmaal voordat ge iets geeft, tweemaal voordat ge iets aanneemt, duizendmaal voordat ge iets vraagt.

↦

432. God schept alles uit niets, en alles wat God moet gebruiken, maakt Hij eerst tot niets.

↦

433. Het is een stichtelijke gedachte dat wij tegenover God altijd ongelijk hebben.

↦

434. Als het leven een raadsel is, dan zal het einde wel zijn dat Hij, die het raadsel heeft opgegeven, het zelf verklaart.

↦

435. Mensch, vergeet den dood niet, want hij zal u niet vergeten.

↦

436. Zwijg — of zeg iets, dat beter is dan zwijgen.

↦

437. Verdraagzaam te zijn ook jegens onverdraagzamen, dat is de echte verdraagzaamheid.

↦

438. Doet ge iets goeds, dat u moeite kost? Wat nood! De moeite gaat gauw voorbij en het goede blijft.

↦

439. *Ik ga heen tot mijn Vader.*

Waarheen gaat gij? Het antwoord van den christen is: „ik keer tot mijn Vader." Dat is geen omschrijving van zijn *dood* — voor den christen is er geen dood; het is een omschrijving van zijn *leven.* Steeds is dat: een heengaan tot den Vader. Sommigen reizen vlug, anderen blijven lang onderweg; sommigen hebben aangename ontmoetingen op hun pad, anderen trekken door vuren en gevaren; maar of dat pad kort of kronkelend is, en de pas vlug of langzaam, het is toch: een heengaan tot den Vader.

↦

440. Christus is niet aan het kruis gestorven om ons het lijden en den dood te ontnemen, maar om ons te leeren hoe wij lijden, hoe wij sterven moeten. Hij heeft meer en beter gedaan dan lijden en dood vernietigen; Hij heeft lijden en dood ons gelaten, maar Hij heeft beide van natuur en wezen veranderd; Hij heeft in een zegen verkeerd wat een vloek was voor ons.

441. Vaarwel, gij Leven! dat veeleer
Den naam van sterven moest gegeven!
Eerst sinds ik stierf, sterf ik niet meer
En met den dood begon mijn leven.

442. De eeuwigheid alleen geeft rust in den tijd.

443. Geloof en kruis zijn onafscheidelijk. Het kruis is het louterend vuur voor het geloof, en het geloof is het licht, dat valt op het kruis.

444. Louter mij, o Heer, door Uw heilig vuur! Zift mij, gelijk het graan; verbrand het kaf van ijdelheid en zelfzucht, van vooroordeel en versleten dogma's, bolsters zonder kern, die geen voedsel bevatten voor mijne ziel, die mij niet bevredigen kunnen en waarover ik mij schaam. En indien er eenige tarwekorrels bij mij gevonden mochten worden, eenig woord of eenige kracht van denken of handelen, bruikbaar als zaad, vergader het dan, Heere, in Uwe schuur!

445. Naarmate een mensch toeneemt in genade, neemt hij ook toe in afzondering van de wereld. Zonder het te willen of te zoeken, ervaart hij dat God zijn leven losmaakt van alles om hem heen en dichter tot zich trekt, opdat er grooter gemeenschap met Hem ontsta. Maar daar hij dichter bij God leeft, moet de kloof, die hem van zijne medemenschen scheidt, breeder worden. Waarlijk, de mate van iemands godsdienst kan berekend worden naar de mate van zijne verwerping door de menschen.

446. Wij hebben een heel boek over de ***handelingen*** der Apostelen, maar geen bladzijde over hunne *voornemens.*

447. O Gij, die zalig maakt van alle zorg en zonden,
Gods en des menschen Zoon!
'k Heb U ter elfder uur, maar U dan toch gevonden,
En met U — *'t volle* loon!

448. Wie raad kan aannemen is dikwijls grooter dan hij, die raad kan geven.

449. Het ware berouw komt wel nooit te laat, maar voor waar berouw kan het wel te laat worden.

450. Vele menschen hebben zich reeds dood *getobd,* maar nog nooit heeft iemand zich dood *gebeden.*

451. Niets geeft meer kracht en meer levensmoed dan het bewustzijn aan hooge eischen te moeten voldoen.

452. Velen zijn er trotsch op dat zij niet trotsch, en hoogmoedig dat zij niet hoogmoedig zijn.

453. Nooit ben ik minder alleen dan wanneer ik 't meeste alleen schijn te zijn.

454. Wees openhartig, maar werp slot en grendel van de deur uws harten niet weg.

455. Door eendracht en door teederheid
Wordt 't leven zoet, al 't leed ten spijt.

456. Het armzaligste van alles wat hier in het leven armzalig is, is niet: absoluut niets te *krijgen,* maar wel als iemand nooit behoefte heeft aan wat men heeft te *geven.*

457. Gij zult *haten* met geheel uwe ziel, met geheel uw verstand, met al uwe kracht. Gij zult haten de huichelarij, de gemaaktheid, de onverdraagzaamheid, de ongerechtigheid, het farizeïsme. Al deze dingen zult gij haten met een diepen, volkomen, goddelijken haat.

458. Als ge een juiste opmerking krijgt, maar in scherpe bewoordingen, doe dan wat ge met een kers of perzik doet: eet de vrucht en werp den steen weg.

459. Laster is een vergif, dat de liefde doodt, zoowel in den lasteraar zelf als in dengene, die naar hem luistert.

460. In God sterft onze dood.

461. Vriendschap, op dankbaarheid alleen gegrond, is als eene fotografie: zij verbleekt mettertijd.

462. Veel van wat wij in de jeugd in den wind slaan, komt later als storm over ons hoofd.

463. Zoo gij uw weg met God wilt treên,
Loop nooit vooruit, dan loopt ge alleen.

464. Het is het koninklijk voorrecht van een vromen ouderdom: alle dingen in God lief te hebben, zooals de vrome jeugd God in alle dingen liefheeft.

465. Het is een wonderlijke beschikking dat het verstand steeds toeneemt naarmate onze ziel rijker wordt aan liefde.

466. De zachtmoedige wijze, waarop de Heere Jezus in den tijd Zijner vernedering de zwakken gedragen heeft, heeft Hij, nu Hij verhoogd is, niet afgelegd. Dat ervaren tallooze lijders tot hun grooten en altijd weer verkwikkenden troost.

467. Het zwijgen van den mond is een groot middel om tot den vrede des harten te komen.

468. Welk een kansel is de grafheuvel! Welk een redenaar is de dood!

469. Nog nooit ging een oprecht gesproken woord geheel verloren.

470. Wie trouw blijft aan zijn roeping zal in de donkere wereld nooit wandelen zonder licht.

471. De waarheid straft geen leugen zóó streng als zelfbedrog.

472. De tegenspoed is de krachtmeter van het geestelijk leven.

473. Wilt gij goed zijn begin dan met eerlijk te gelooven dat gij slecht zijt.

474. Wenscht gij dat goed van u gesproken wordt, spreek dan goed van anderen.

475. Verzoekingen zijn een pand der liefde Gods.

476. Wij hebben een passie noodig om onze passies in bedwang te houden.

477. De toekomst niet te kennen zou verschrikkelijk wezen als wij God niet kenden.

478. Er is geen zwaarder last dan niets te doen te hebben.

479. Gehoorzaamheid moet vroolijk zijn, want God heeft den blijmoedigen gever lief. Een gedwongen dienst behaagt Hem niet. Wilt gij nu vroolijk gehoorzaam zijn, zoo leer veel lief te hebben. Liefde maakt alle werken licht.

480. Wanneer gij met God gaat, is er voor u niet meer groot of klein, maar alleen recht of krom.

481. Deugd verslapt zonder strijd.

482. Wie in rechtvaardigheid leeft is overal veilig.

483. Een enkel woord verraadt een gansche ziel.

484. Geef ook eens aan uw mond wat meer Zondagsrust.

485. Zonder den lijdensdoop bereikt eene ziel nooit haar ware ontwikkeling.

486. God neemt altijd hen op, die zich in Zijne armen werpen.

487. God verwacht onmiddellijke gehoorzaamheid.

488. In Gods dienst gebruikt te worden is belooning genoeg.

489. De grootste vijand van den Bijbel is hij, die hem niet onderzoekt.

490. Wij hooren te veel van de rechten van den mensch en te weinig van de rechten van God.

491. Het eenige, dat met de grafdelvers mee terugkeert en weigert begraven te worden is: karakter.

492. Fijne zonden zijn zwarter dan grove zonden.

493. Wees zacht en toegeeflijk voor allen, alleen niet voor uzelf.

494. Alle gerichten Gods zijn daden der liefde, maar ook tevens is alle liefdebetoon een gericht over u.

495. Het beste dat wij doen kunnen, als wij gelukkig willen worden, is weinig aan het gelukkig-worden te denken. Geluk moet een gevolg zijn van overwonnen moeite.

496. Er ligt een koninklijke grootheid in een dienst, die koninklijk vervuld wordt.

497. In gemeenschap met God kunnen we dagelijks alles overwinnen, dat zich tegen ons stelt.

498. Het gebed is de hoogste vorm van handelen.

499. Laat ons zóó leven dat wij elk oogenblik gereed zijn in de eeuwigheid over te stappen.

500. Als gij het leven niet wilt verliezen, bewaar dan de herinnering.

501. Het zekerst middel om zijn loon bij God te verbeuren, is het te zoeken bij de menschen.

502. Wie niet meer gaf dan hij ontving, heeft te vergeefs geleefd.

503. Alleen de tegenwoordigheid Gods geeft rust.

504. Wagt u lichtvaardiglijk uw naesten te verdoemen,
Beveel hem Gods gericht wanneer hij zig misgaet;
Godt kent der zonden zaad, gij slegts de blote bloemen,
Godt keurt de daed naar 't hart, gij 't harte naar de daed.

505. Het leven buiten God is niet dan een vermomd sterven.

506. De smart is een vrucht, die God niet doet groeien aan een tak, die nog te zwak is om haar te dragen.

507. Geef geen duimbreed toe aan de pogingen, die men doet om u tot een echo te maken.

508. Het begin en het einde van al onze ellende in dezen tijd is: dat wij God hebben vergeten.

509. Sympathie is de gouden sleutel waarmee gij gesloten menschenharten kunt openen.

510. Hij alleen leeft, die niet voor zichzelven leeft.

511. Twisten zouden niet lang duren als het onrecht slechts van één kant kwam.

512. Kleine zielen slechts misgunnen.
Zalig die bewondren kunnen.

513. Ik wil dat de mensch meester zij van zichzelven opdat hij des te beter de dienstknecht van allen kan zijn.

514. Onze geest wordt verrijkt door hetgeen hij *ontvangt,* ons hart door hetgeen het *geeft.*

515. De plichten zijn de leuningen aan de brug des levens.

516. Men zegeviert over zijne slechte gewoonten gemakkelijker vandaag dan morgen.

517. De wereld is een raadsel, waarvan het kruis ons den sleutel geeft.

518. Geen gevaarlijker wapen dan een fluweelen klauw.

519. Verlies u niet in het verledene, en droom niet van de toekomst, maar leer de les van het heden.

520. Een groot gevaar voor lijdenden is zich te laten *vertroetelen,* door anderen of door zichzelf. Weest hard en onverbiddelijk gestreng tegenover uzelven, gij zieken!

521. De zaligheit bestaet in een gerust genoegen,
In 't stemmen met Godts wil en zich naer hem te voegen.

522. Een karakter is: een volkomen gevormde wil.

523. Zooals gij zijt moogt gij *komen,* maar moogt gij niet *blijven.*

524. Onder het kruis met ons kruis!

525. Het leven is een *zending* en slechts hij *leeft* werkelijk, die het als zoodanig opvat.

526. Leer begrijpen waar gij *niet* geschikt voor zijt en houd op het te wenschen; leer begrijpen wat gij *kunt* en doe dàt met de energie van een man.

527. Schenk uw vertrouwen nimmer lichtvaardig heen,
Slechts 't ledig huis staat open voor iedereen.
Vertrouw één vriend, den tweede kunt gij wel sparen,
Want ieder weet geheimen, die drie bewaren.

528. Twijfel nooit aan Gods *hart,* ook als gij Zijne *hand* niet begrijpt.

529. Wilt ge iets, zoek het niet ver.

530. Wanneer gij kunt zeggen dat gij *geleerd* hebt door het lijden, dan krijgt uw ziel ook vleugelen. Vleugelen om weg te vliegen boven al het kleine, drukkende, bekrompene van het dagelijksche leven, om het niet meer te zwaar op te nemen, maar om er *boven* te staan.

531. De geloovige weet dat in alle lijden een eeuwige kern is, die het gansche leven belangrijk maakt.

532. De zwakken doen in de wereld meer kwaad dan de slechten.

533. De allerhoogste wijsheid is noodig om dwazen te verstaan.

534. Bemin en doe wat gij wilt.

535. Te zondigen is niet dan van de versmade eenheid tot de veelheid over te gaan.

536. De blik des geloofs, ten hemel geslagen, oriënteert den mensch hier op aarde.

537. Niemand is nutteloos, die eens anders last verlicht.

538. De kleinigheden maken de som van 't leven uit.

539. Die mensch is waarlijk groot, die groote liefde heeft.

540. Ook goede fundamenten kunnen de grondslag zijn van een mistimmerd gebouw.

541. De ketenen knellen nauwelijks meer terwijl ze los worden gemaakt.

542. De vrijheid is ons geschonken om goed te gehoorzamen.

543. Men bidt te weinig voor anderen en daarom bidt men slecht voor zichzelf.

544. Daar is niets, neen *niets* edels of goeds, dat sterft en vergeten wordt. Laat ons dit vast gelooven.

545. Mag ik u zeggen waarom het naar mijne meening goed is dat wij het ons aangedane kwaad ons kunnen herinneren? Om het te kunnen vergeven.

546. Een christen mag absoluut aan niemand wanhopen.

547. Een rivier blijft stroomen, om 't even of men er water uit put of wel er steenen in werpt.

548. God is alomtegenwoordig, maar gij vindt Hem nergens zonder Christus.

549. Ik sta in Godes hand, ik rust in Zijnen schoot.
Voor Hem voel ik mij klein, in Hem voel ik mij groot.

550. Het is voor edele harten zoo natuurlijk de minderheid van een ander met kiesche verschooning te behandelen.

551. Eigenbelang valt geheel weg als het een edele zaak geldt.

552. De eenige tooverkunst, die ons steeds overblijft, is de betoovering van oneindige, opofferende liefde.

553. „Niet ieder maait wat hij zaait!"
Meer dan gij u verbeeldt. Men let meer op den oogst dan op den zaaitijd.

554. Wij zouden onze medemenschen dikwijls beter verstaan als wij niet zoo op een afstand van elkander bleven.

555. De kroon volgt na, de strijd moet vóórgaan.

556. Zal men van de *inspiratie* van een dichter of priester spreken, en niet van het hart, dat door liefde en zelfopoffering tot het nederigst werk in den nederigsten levensstand gedreven wordt?

557. Wonderlijk hoe in een wereld zóó vol en zóó bont, het verlies van een zwak schepseltje een ledigheid in een hart veroorzaakt zóó wijd en zóó diep, dat niets dan de wijdte en diepte der eeuwigheid ze kan vullen.

↦

558. Als iemand *bescheiden* blijft, niet bij lof, maar bij smaad — dan *is* hij het.

↦

559. Wie heeft verworven — die leere verliezen,
Hecht niet aan aardsche bezitting uw hart.
Wie heeft genoten — die leere te lijden,
Wenkt u de vreugd, zij verwijst naar de smart.

↦

560. Voor de volkomen liefde is het lichaam geestelijk en de geest lichamelijk.

↦

561. O richt uw naaste niet, wilt gij rechtvaardig wezen.
't Ontzaglijk levensboek telt zooveel duistre blaân.
Eén enkel is er licht waarop gij niet kunt lezen,
En soms kon op dàt blad voor God zijn vrijspraak staan.

↦

562. Is hij een dwaas. die het bestaan van God loochent, zeker moet hij nòg grooter dwaas zijn, die het bestaan van God wil bewijzen.

↦

563. Bidden is voor een groot deel zelfcritiek. In het gebed leggen wij onszelf in de schaal en laten God wegen.

↦

564. Ernstige arbeid verzoent ten slotte altijd met het leven.

↦

565. Voorzeker hij is allergierigst wien Jezus niet genoeg is.

↦

566. Oude menschen zijn lange schaduwen, en hunne avondzon staat koud aan den gezichtseinder der aarde, maar de schaduwen wijzen alle naar het Oosten.

↦

567. Omdat ik in het christendom de waarheid erken, kan ik geen enkelen godsdienst voor onbeteekenend houden.

568. Wie een Getuige heeft in den hemel, moet de lasteringen der menschen niet vreezen.

569. Er is een valsche vrede, dien Christus, onze Vrede, opzettelijk verstoort.

570. Wie het meest kan lijden, brengt het meest tot stand.

571. De groote zielen zijn meer waard dan groote geesten; het groote karakter is alles waard.

572. Zijn niet alle dingen ijdel zonder God?

573. Liefde is een kind — en toch een held,
De ware kracht des sterken,
En wijl ze aan wondren nog gelooft,
Zoo kan zij wondren werken.

574. God dienen is regeeren.

575. Geen eindig zonder oneindig.

576. De gezondheid der ziel is het leven in God.

577. Het is niet altijd noodig elkander te begrijpen, als wij elkander maar liefhebben.

578. Het komt niet aan op de velen, maar op de heelen.

579. Over twee dingen mag men nooit tobben: over zaken, die men niet meer veranderen kan en over zaken, die men wèl veranderen kan.

580. Een dienst, ruw en onwillig bewezen, is een steenhard stuk brood. Wie honger heeft, weigert het niet, maar hij stikt bijna, als het hem door de keel gaat.

581. Het ongeluk is dikwijls de weg, die door het geluk is ingeslagen om ons te bereiken.

582. Menige wanklank bestaat niet in waarheid,
Ligt in onze ooren en harten alleen;
Zoo het slechts in ons tot licht komt en klaarheid,
Wordt het ook al harmonie om ons heen.

583. Richt u op in het ongeluk, buig u neer in het geluk.

584. Menigeen meent het leven te genieten en het leven verteert hem.

585. Vergiffenis weigeren is zichzelf straffen.

586. „De tijd gaat voorbij" zeggen wij. Maar wij vergissen ons; want de tijd blijft en wijzelf gaan voorbij.

587. Mistrouw uw tong, bewaak haar wel,
Het krenkend woord ontglipt zoo snel.
„O God, het was niet boos gemeend!...."
Maar de ander gaat voorbij en weent.

588. Een hartig woord, uit het hart gesproken, is nooit een hard woord.

589. Laster en kwaadsprekendheid zijn vonken, die vanzelf uitgaan, als men ze niet aanblaast.

590. Het meerendeel van 't menschdom gebruikt de eerste helft van het leven om de tweede helft ongelukkig te maken.

591. Laat de zon niet ondergaan over uw toorn, vergeeft elkander, helpt elkander en begint morgen weer met frisschen moed.

592. Overvloed is een vloed, waarin menigeen verdrinkt.

593. Hoe meer gij hebt, des te minder hebt gij, zoo gij de hebzucht er bij hebt.

594. De schippers leeren varen,
Niet in de stille zee,
Maar in de felle baren.

595. Een goed woord of een glimlach zijn niet zelden een geschenk van groote waarde.

596. Een woord te min heeft weinig nog berouwd;
Een woord te veel heeft altijd kwaad gebrouwd.

597. Men kan soms een groot werk doen, door een enkel opgeruimd woord te spreken.

598. Een goede daad te rechter tijd gedaan, doet dubbel goed.

599. Wie kan hetgeen hij wil, is een gelukkig man,
Maar wijs en groot is hij, die wil hetgeen hij kan.

600. Onze vijanden noodzaken ons om op onszelf te letten en zijn in dat opzicht onze beste vrienden.

601. De uren van verdriet moeten wij vergeten, maar niet wat zij ons leerden.

602. Van een goed plan kan men drie keer pleizier beleven; eerst als men het uitdenkt, dan als men het uitvoert, ten slotte als men er later aan terugdenkt.

603. Wanneer er sprake is van een dienst te bewijzen, dan bedenke men, dat het leven kort is en dat men geen tijd heeft te verliezen.

604. De schaduw op de zonnewijzer, die het verloop van uw lijden teekent, is tevens bewijs voor het schijnen der zon.

605. Wat men de gevolgen van den ouderdom noemt, zijn vaak de gevolgen der jeugd.

606. Klaag niet over 't lot,
Maar besnoei uw wenschen.
Zoek het minder bij de menschen,
Zoek het meer bij God.

607. Slechts één smart gaat de menschelijke krachten te boven: die van gescheiden te leven of gescheiden te sterven. Zoek Jezus en gij zijt nooit meer gescheiden.

608. Elke meerderheid brengt haar martelaarschap mede.

609. Ik ken niets verschrikkelijkers dan een levend mensch, die zichzelf tot een dood beginsel maakt.

610. Mijn zieltje schreit en zucht en weent,
Wijl ik met aardsche dingen
Meer als met Gode ben vereend,
En nimmermeer kan dwingen
Mijn ongebonden zotten wil.
Heer, maak mij zelveloos en stil,
Als uw verkorelingen.

611. Verteer niet al wat gij hebt, geloof niet al wat gij hoort, vertel niet al wat gij weet en doe vooral niet al wat gij kunt, behalve wanneer het is: goed doen.

612. Men moet 's menschen hartstochten niet beklagen, niet bespotten, maar trachten te verstaan.

613. Liefde, slechts liefde, anders niet, voert tot de bron der liefde.

614. Alle dwaling komt door op te houden te bidden.

615. Genade is de polsslag van ons geestelijk leven.

616. Wie het geloof heeft verloren, leeft van de schaduw van een schaduw.

617. Om te weten wat men missen kan, moet men weten wat men bezit.

618. Zooveel een mensch in de oogen Gods beteekent, zooveel beteekent hij, niets meer.

619. Belang stellen, zie daar een der geheimen van het geluk.

620. De bazuin van Jezus blaast nooit den terugtocht.

621. Wij behooren aan de waarheid, de waarheid niet aan ons.

622. Leer dagelijks van de stervenden — leven, van de levenden — sterven.

623. Het is geen goed teeken wanneer de waarheid iemand te sterk dunkt.

624. Aan de oevers van den Donau werden eens vele Bijbels verbrand. Daar valt een blad, door den wind opwaarts gedreven, aan de voeten van den gewetenloozen rechter, fladderend en dwarrelend neder. Hij bukt zich, beziet het en leest.... *het Woord des Heeren blijft in eeuwigheid.*

625. Er wordt een grootere mate van ootmoed vereischt om aan den *mensch* dan aan *God* zijne zonden te bekennen.

626. Het is de geest, die zich het lichaam bouwt.

627. Niemand is vrij, die niet over zichzelf heerscht.

628. Nooit blijft het goede alléén; evenmin het kwade.

629. Godsdienst is geloof aan de idealen van ons hart.

630. Onthoud goed dat een ziel zonder God een bloem zonder zon is.

631. Als gij schuld hebt, beken ze dan, en laat het waschbekken van Pilatus maar hangen.

632. Al blijft de hulp, die gij verwacht,
Voor 't weenend oog verborgen,
Al duurt het ook tot middernacht,
En weder tot den morgen —
Vertwijfel niet aan 's Heeren macht;
De Vader zelf zal zorgen.

633. Trap het koren niet plat om een klaproos te plukken.

634. Het mag ons om 't geluk te doen zijn, wanneer het geluk is de heiligheid.

635. Niet meer te willen zijn dan wij zijn is laaghartigheid.

636. Lief hebben en genot zoeken is een tegenstrijdigheid.

637. Word niet ongeloovig omdat er veel is, dat gij niet begrijpt, maar bedenk: wij zijn hier pelgrims, die wandelen bij maanlicht, totdat de zon in 't Oosten bloost.

638. Ieder zij steeds zacht als het bescheidene riet en niet hard als de overmoedige ceder. Het Woord Gods werd geschreven met de pen, gesneden uit het nederige riet, niet uit den trotschen ceder.

639. Schaamt u der schaamte niet! Dat zou valsche schaamte wezen. Schaamte is de dochter der waarheid en de zuster van het geweten.

640. Het kan ons niet verschrikken,
Al wat van buiten woelt,
Wanneer men maar van binnen,
De schoonste ruste voelt.

641. Vertrouwen is me in 't hart als 'k aan dit denkbeeld wen:
Ik weet dat God er is, God weet dat ik er ben.

642. Elke schrede voorwaarts op den weg des levens is een schrede vooruit op den weg des ootmoeds.

643. Groot te *schijnen* is een goochelkunst, groot te *zijn* een heilig levensideaal.

644. Alle zonden zijn eene stem, die òf om den Heiland òf om den rechter roept.

645. Gezegend de ziel, die verstomt noch bezwijkt,
Ook dan als de rouw haar omringt,
Maar midden in 't lijden den vogel gelijkt,
Die in 't donker het heerlijkste zingt.

646. God de Heere is een onbegrijpelijk God. Hij maakt er sommigen blind, anderen doof, weer anderen krankzinnig. Toch dienen zij allen Zijn ondoorgrondelijken raad. En het éénige waarvan gij zeker zijt is dat in die lijdens- of jubelenspositie *niets*, wat bij die positie hoort, u ontbreken zal.

647. Hier op deze aarde kunnen wij ons aan niets onbepaald overgeven, tenzij wij er eerst mede onder het kruis hebben gestaan. Alleen wat wij in Christus bezitten, heeft waarde en eeuwige beteekenis. Laat ons de barmhartigheden onzes Gods loven, die ons door lijden tot heerlijkheid wil opvoeren. Daar is hierbeneden geen andere weg, maar het is ook een heerlijke weg. Hij leidt tot de opstanding en een onvergankelijke, onbevlekkelijke, onverwelkelijke erfenis. Ook *u* is die erfenis in de hemelen bewaard!

↦

648. Niemand wordt zonder lijden geadeld.

↦

649. Het aardsche leven is de tijd der inwendige wording, der geboorte voor de wereld der eeuwigheid. Hij alleen koopt den tijd recht uit, die hem uit dat oogpunt beschouwt en hem dáártoe gebruikt, dat het eeuwige zijn erfdeel wordt, dat het beeld van Christus hoe langer hoe meer eene gestalte in hem verkrijge.

↦

650. Wat is een christen?

Een mensch, die precies voor elken dag genoeg heeft. Die niet weet of hij *morgen* wel sterk zal zijn, maar die *heden* sterk is in zijn Heiland. Die niet weet of hij *morgen* zal lachen of weenen, maar die *heden* blijde is in zijn Jezus en *heden* zich door Jezus laat vertroosten.

En *morgen* dan? Wel Jezus Christus is ook *morgen* dezelfde, en tot in eeuwigheid.

↦

651. Wat zal ik den Heere vergelden voor al Zijne weldaden, aan mij bewezen?

Een *ledig* hart vindt altijd overvloed van woorden, en de dankbetuigingen der wereld zijn te luider, naarmate de wezenlijke dankbaarheid haar meer onbekend is. Maar een hart, dat *vol* is van erkentelijkheid voor 's Heeren onverdiende ontfermingen, vindt nimmer het rechte woord. Dat zullen we eerst in het *nieuwe* heil vinden.

↦

652. Nu verliest het lijden dezes tijds zijn scherpen prikkel, want men ondervindt, dat in den weg der beproeving de onzichtbare Meester in de harten Zijn algenoegzaam beeld afdrukt. Ook het droevigst lijden en scheiden houdt op een ongeluk te zijn, wanneer het een louteringsvuur en een school der verheerlijking wordt; ja zelfs de dood wordt nu de bode, die een moeden pelgrim naar de straten van het hemelsch Jeruzalem leidt.

653. Hier is het leven van den christen als de keerzijde van een borduurwerk, waarin de draden in bonte verwarring door elkander liggen; maar ten jongsten dage keert God het borduurwerk om, en geeft Hij ons een heerlijk weefsel te zien, waarin *Zijne* meesterhand het beeld Zijns Zoons heeft geweven (1 Cor. 13 : 12).

654. Gods kind ziet ook wel het lijden, dat zoovelen verbijstert, maar 't wijst hem naar een hooger, heerlijker toestand, waar geen lijden meer wezen zal, omdat daar de zonde is te niet gedaan.

655. Eens zal de geheele wereldgeschiedenis onbedekt ons voor oogen staan, en ons antwoord zal het eeuwig Hallelujah wezen. Met nieuwe tongen zullen wij de groote daden Gods verkondigen op het eeuwig Pinksterfeest, in de Gemeente uit alle landen en tijden. Maar ook de leiding Gods met iedere ziel op zichzelve zal in de hutten des vredes de tekst van het lofgezang des Heeren worden.

656. Toon mij het verschil tusschen een kind van God en een kind der wereld!

Ik zal het u toonen met twee voorbeelden.

Mevrouw De Staël, de wereldberoemde vrouw van de wereld, riep op haar sterfbed uit; „red mij, en ik zal u mijne geheele bezitting schenken, want ik vrees den dood!"

Paulus, de vervolgde, gesmade tentenwever uit Tarsen, zeide: „dood! waar is uw prikkel? Gode zij dank, die ons de overwinning geeft door onzen Heere Jezus Christus!"

657. Wandel met God, ziende op Zijn macht, Zijne barmhartigheid, Zijne heerlijkheid en Zijne overwinningskracht; laat het schitterend beeld der hemelsche schoonheid, die ons in Jezus Christus geopenbaard is, het ideaal van uw leven worden. En hoe ook de stormen loeien, gij zult nooit *levensmoede* worden, omdat het *eeuwige* leven u van verre tegenblinkt.

658. Strijdend ingaan, dat is nu eenmaal het koninkrijk Gods. Een pijnlijke strijd is het, want geen strijd is zoo zwaar als tegen onszelven.

Toch is er in dien strijd een zegen; gij zoudt hem niet willen missen.

659. Hoe zalig is 't om in de duisternis de hand van den Vader vast te grijpen en als we, in het donker rondtastende, verlangende naar het licht, tot Hem zeggen mogen: „Mijn God, Gij weet alle dingen."

660. Gelijk de kompasnaald, eindelijk tot rust gekomen, nu ook zeker en onbewegelijk naar het vaste Noorden wijst, zoo rust de blik der verloste ziel, die de liefde van Christus leerde verstaan, naar Boven, naar de Morgenster, wier schijnsel niet ondergaat.

661. O Heiland, die ontrouwe Petrus ben ik! Ik heb u verloochend door mijn ontrouw en ongeloof en gezegd: „ik ken Hem *niet!*" Maar *Gij* zijt tot *mij* gekomen, zeggende: „Ik ken dien mensch *wèl*. Ik weet dat hij buiten Mij *verloren* is." En toen hebt Gij mij gevonden, getrokken en gezaligd.

662. Sterven en herleven. Zoo is het ook met het arme menschelijke wezen, in hetwelk Christus woning heeft. Uw weg, o Christen, is in de school van Jezus een weg van sterven en levend worden. Lichamelijkheid toch is het einde van Gods wegen. Eens zal het openbaar worden wat het beteekent: „Heiligheid is omhulde heerlijkheid, heerlijkheid is onthulde heiligheid."

663. „Ik ben de goede Herder." O dierbare klank voor het oor des geloovigen. Het is de klank van de onveranderlijkheid van Jezus. De tijd klapwiekt onophoudelijk met zijne vlerken, en daarvan dalen vergankelijkheid en dood ter neder. „Ik zal zijn, die Ik zijn zal" zit hoog verheven boven dit alles. Hij is Dezelfde, gisteren, heden en tot in eeuwigheid.

664. Indien wij reeds *hier* ons ten hoogste in den geest verblijden, wanneer ons kortziend oog den Heere ontdekt op onzen levensweg — hoe zal het dáár eens zijn, waar onze oogen niet meer gehouden worden als niet kennende, en wij aangekomen zijn in het hemelsch Emmaüs, waar wij Hem zullen kennen, gelijk wij reeds hier van Hem gekend worden.

665. Hoe troostvol het te mogen vernemen uit Gods *eigen* mond dat Hij ons *zekerlijk* antwoorden *zal* op het geloovig gebed. Ja, dat staat er niet eens! Ook een worstelend gebed, een zwak, een gebrekkig, een kleingeloovig gebed klimt tot Hem op! *Roep* maar, klaag slechts uw nood.... en Hij buigt zich tot u neder.

666. Wat is de *geboorte* van een mensch?

Geworpen te worden op een zee, die telkens het broze scheepke dreigt te doen zinken.

Wat is het *leven* van een mensch? Een onafgebroken worsteling met de golven en de baren.

Wat is het *sterven* van een mensch? Van den *waren* mensch, d. i. van een christen?

Het binnengaan in de haven.

667. Hij kent uwen toestand, uwe moeite, uw strijd, uwe verborgene tranen en uwe zuchten. En wanneer gij u eenzaam en onbegrepen gevoelt, dan roept Hij u in de „binnenkamer" Zijn woord toe: Laat het u genoeg zijn, dat *Ik* weet waar gij woont en dat gij weet, waar *Ik* woon — in de hoogte en in het heilige — maar ook bij de gebrokenen van hart.

668. Het eeuwige leven bestaat in een eeuwig *zijn* in God, een eeuwig *genieten* van God, een eeuwig *bezitten* van God — maar evenzeer in eeuwig samenzijn met alle *kinderen Gods* en in een eeuwig bezitten en genieten van de *onvergankelijke wereld.*

669. Alleen door het opgeven van alles, leeren wij *bezitten* en dan wordt ook eenmaal ons leven niet *opgeëischt* in den nacht, maar wij *bevelen* het met blijmoedig vertrouwen in 's Vaders hand, en dan begint eerst de volle Dag!

670. De dood, als de laatste vijand, die overwonnen wordt, moet voor den christen de deurwachter worden, die hem den aftocht opent van de kampplaats, en hem het binnentreden vergunt in dien staat der geborgenheid, waarin hij vrij is van de machten, die hem hier beneden onophoudelijk ten strijde roepen.

O hoe zalig zal het wezen
Voor geen vijand meer te vreezen,
En, bevrijd van elke smart,
Uit te rusten aan Gods hart.

671. Onze wil is een *lange* balk; 's Heeren wil is een *korte* balk. Leg deze dwars over elkander, en gij hebt een kruis, en wel het zwaarste, dat een mensch dragen kan.

Maar o hoe zalig, hoe heilzaam is het hem! Geloofd zij God voor het *kruis*, dat Hij ons geeft.

672. Het leed is als donderwolken; in de verte zien zij zwart, boven ons worden ze grijs, en als ze voorbijgedreven zijn, hebben ze zilveren randen.

673. Mijn „Ik" treedt op den achtergrond, naarmate ik mijn stukwerk in de heiliging, mijne schuld tegenover de eischen, die de heilige God mij stelt, beter leer kennen, en daardoor tegelijk *Christus* mij altijd onmisbaarder, verstaanbaarder, grooter en heerlijker wordt. *Jezus alleen!*

674. Weet gij, o mensch, dat gij verre van God zijt, en zijt gij toch vervuld van verlangen om Hem te vinden, dan zal uw zoeken tot een schreeuwen worden: „O scheur den hemel, en zend mij Uwen Geest, opdat ik leere wat in mij is, en wat Gij zijt en met mij wilt." Gelukkig de ziel, die dat verstaat; zij heeft den sleutel tot het heiligdom.

675. Eén ding is *noodig*. En dat is: Jezus te kennen. Jezus lief te hebben. Jezus te volgen. *Al* het andere is bijzaak. Ach laat ons toch in dit zoo hoogst gewichtige leven de groote, alles beslissende *hoofdzaak* niet vergeten!

676. „Jezus stierf voor mij!" Wie dat woord heeft leeren verstaan, die is in beginsel aan alle egoïsme gestorven, en die kent slechts één levensdoel: den Man van smarten, den Koning der heerlijkheid, te dienen.

Hem dienen is *regeeren*. Trek mij, o Koning, en wij zullen U naloopen!

677. O zoete, zalige troost, dat ook mijn Heiland *gerust* heeft in het graf! Dat doet mij met kalmen vrede denken ook aan *mijn* laatste rustplaats. Hoe is Hij ons in *alles* gelijk geworden! Hij heeft mijn graf geheiligd — en 't leven mij bevestigd!

678. God zal voor *alles* zorgen. Hoe ook onze weg zal wezen, donker of licht, eenzaam of door vriendentrouw vervroolijkt, langs een effen pad of door smartvolle woestijnen, Hij weet wat ons goed en noodig is, en in Zijne hand zijn wij veilig.

679. Jezus heeft den dood overwonnen en is het graf doorgegaan als onze Plaatsvervanger, onze Borg, ons Hoofd; den prikkel des doods heeft Hij weggenomen, en de donkerheid des grafs verlicht. Nu hebben we geenen prikkel noch doodsschaduwen te vreezen, omdat Hij dien weg voor ons is doorgegaan, en Zijn liefdevol en getrouw woord verzekert ons: „Ziet Ik ben altijd met u."

680. Ach ja, zeer bezwaard, en terecht noemt de apostel ons lichaam een lichaam der vernedering. Maar de tijd komt, wanneer wij zonder vreeze en beven den schitterenden troon van God mogen naderen, en in het gezelschap van cherubijnen en seraïjnen onze hoofden omhoog heffen als goddelijke Koningskinderen.

681. Hoe vaak ontwaakt de ergernis als het er op aankomt met Christus aan het kruis te komen, als onze eerzucht, heerschzucht, wereldzin, hoogmoed gekruist zullen worden met Hem, en toch zegt Hij: volg Mij!

O machtige Heiland, verbreek *elken* tegenstand in mij!

682. Den *vrede* van ons hart kan *niets* op aarde, óók geen moeilijke scheiding verstoren; de boot, die het anker heeft uitgeworpen in den ankergrond Christus, kan wèl *schudden* en *slingeren*, maar *afdrijven* niet.

683. Deze arme gewonde wereld heeft geen smart, die onze Heiland niet heelen kan en willen wij zonneschijn aan moede harten brengen, dan moeten wij overal, waar wij gaan, eene aanbeveling voor den Heere Jezus zijn. Ach, Hij is het zoo waard dat wij Hem eeren!

684. Wat ons dicht bij onzen Heiland brengt, wat ons bij Hem houdt, en ons acht doet geven op hetgeen Zijn Geest ons heeft te zeggen, dat zijn juist de smarten en zorgen, alles, wat ons doet voelen: „hier beneden is het niet."

685. Opdat wij niet vermoeid worden, wil Hij ons niet afwijzen; opdat wij niet bezwijken, geleidt Hij ons aan fonteinen van levend water; opdat onze ziel niet verdrietig worde vanwege den weg, doet Hij ons nederliggen in de schaduw van de Rots, die hooger is dan wij. Wees er gerust op dat Hij u door den rechten weg huiswaarts geleidt.

686. Het moge dan gaan hoe het wil, mijnen Christus laat ik niet los, ik *moet* doorbreken; ik moet van onder iederen grafsteen weg, ja, lig ik onder de grafzerken, zoo ben ik nochtans bij mijnen God. Dit geloof geef ik niet op: ik verkrijg, ik beërf *alles;* nog een weinig, nog een weinig en dan breekt het eeuwige leven aan!

687. Voltooi Uw werk, o groote Koning, en — leer ons maar vertrouwend wachten, want Gij kent Uw tijd, en zij zullen niet beschaamd worden, die *volkomen* zich hielden aan Uw woord, Uw woord alleen!

688. Onze Vader woont in de hemelen en het huis des Vaders is ook de woning der kinderen; zoo is dan ons Vaderhuis daarboven bij God. O heerlijke, troostrijke gewisheid! Mijn lieve lezer, is die gewisheid ook *uw* bezit?

689. Tijdelijk wordt wellicht ons werken door het lijden verhinderd, maar wat wij worden heeft geen krachtiger voortgang, dan juist door datzelfde lijden. En in de eeuwigheid wordt niet allereerst gevraagd naar wat wij *deden*, maar wat wij zijn *geweest.*

690. De waarheid is het lichaam van God, het licht is Zijn schaduw.

691. Denk lang — doe vlug. Praat weinig — geef veel.

692. Men moet in aller oogen zijn wat men in Gods oogen is.

693. Liefelijk beeld van den dood des geloovigen! Hoe zou de dood vreeselijk kunnen schijnen voor de vrienden van den Meester, die den prikkel des doods voor de Zijnen heeft weggenomen, wanneer Hij zelf dien vergelijkt bij een *slaap* na de vermoeienissen des aardschen levens, en zegt van degenen, die het leven verlaten, steunende op Hem: „Zij sluimeren in den Heere!"

694. Steeds meer arbeid, steeds meer vooruitgang, steeds meer strijd — ziedaar de wet des levens.

695. Wat is een groot leven? Een edele gedachte der jeugd, verwezenlijkt in de jaren der rijpheid.

696. Wie kan zich in het leven verheugen, die het tot in zijn diepte heeft doorschouwd?

697. Doe hetgeen gij moet, altijd even goed.

698. Er bestaat een Goddelijk: *Ik moet.*

799. Dankbaarheid is een bloemke, dat in weinig hoven bloeit.

700. In ieder leven is muziek, als men de toetsen maar op de rechte wijze aanslaat.

701. In de donkerste lucht blijft nog altijd een klein hoekje blauw.

702. *Geven* zij voor uw hart, wat *ademen* is voor uw longen: een noodzakelijkheid.

703. Daden spreken veel natuurlijker dan woorden.

704. Oneindig is de hulp, die de eene mensch den anderen bieden kan.

705. God roept den mensch tot arbeiden, tot een verantwoordelijke *taak;* niet tot een „bezigheid."

706. Ons leven zal zijn, wat wij er van maken.

707. Wie goede menschen wil leeren kennen, geve acht op dezulken aan wie ongelukkigen hun vertrouwen schenken.

708. Die oogenblikken waarin wij, in droefheid des harten, in de eenzaamheid neerknielen, onbekwaam om onze smart onder woorden te brengen, maar waarin wij den troost van 's Heeren tegenwoordigheid gevoelen, brengen een zegen voor ons gansche leven.

709. Teleurstellingen zijn speciale boodschappers van God, die onze gedachten hemelwaarts moeten leiden.

710. Wat baat een vurig begin, als het midden reeds lauw en het einde koud is?

711. Een kleinigheid vertroost ons, omdat een kleinigheid ons bedroeft.

712. Er ligt iets ontzaglijks, veel meer in geluk dan in smart. Smart is aardsch en hoort bij deze aarde. Het geluk behoort bij de eeuwigheid, daarom moeten zondaren, die nog in dit vleesch verkeeren, er altijd een weinig van beven.

713. Ondankbaarheid vergeeft men anderen nooit — en toch zichzelf zoo gemakkelijk.

714. Een rijk van dwang duurt nimmer lang.

715. Waardeering is een prikkel tot steeds hooger inspanning; geringschatting breekt de veerkracht van den geest.

716. Een kind heeft een handvol graankorrels uitgestrooid, een muschje heeft het gezien en roept juichend zijn makkers er bij om de vondst te deelen. De redelooze vogelen hebben elkaar lief en deelen samen wat zij hebben. De menschen echter zijn zelfzuchtig. Elk hunner sluit zich op binnen zijn eigen muren en voedert zich totdat hij van overvloed berst.

Is er in dit woord van een Grieksche wijze niet veel waarheid?

717. God neemt Zijn kind tot zich wanneer het volwassen, volgroeid is, maar Hij alléén kent voor elk den rechten tijd.

718. Wie in zijn eigen tuintje wiedt, ziet 't onkruid van een ander niet.

719. Een vast besluit geeft kracht.

720. Beter *zijn* dan *schijnen.*

721. Arbeid is des levens wet. Wel hem, die er 't hart op zet.

722. Wie zijn fouten erkent, geeft geen bewijs van zwakheid, maar van kracht.

723. Zij zijn niet verloren voor ons, die wij liefhebben in Hem, dien wij niet verliezen kunnen.

724. Veel menschen leven om iets of veel uit het leven te halen, zonder er iets in te leggen.

725. God vergeeft menigmaal de zonde, zonder echter de gevolgen weg te nemen.

726. Indien ge niet komt, waar ge wenscht, dan is het, omdat God u gebruiken wil, waar ge zijt.

727. Bij opvoeding is het eerste en het laatste woord: het voorbeeld.

728. Een held is iemand, die alles durft, wat God van hem vraagt.

729. O almachtige God, schenk deze genade aan Uw volk dat wij met waakzaamheid wachten op de komst van Uwen eeniggeboren Zoon; dat wij onze harten, als brandende lampen, mogen toebereiden om Hem te ontmoeten. O Heere Jezus, kom haastiglijk!

730. Liefhebben en lijden zijn heel dicht bij elkaar. Is niet-liefhebben het geheim van het veel-lijden, lijdt men niet te meer naarmate de liefde vermeerdert?

↦

731. Het is niet noodig veel te weten om Christus te behagen; het is genoeg Hem zéér lief te hebben.

↦

732. Een goed begin geeft hoop op een goed einde.

↦

733. Waardeering is moeilijker dan kritiek.

↦

734. Wie het allen menschen naar den zin wil maken, verliest zijn persoonlijkheid.

↦

735. Men heeft weinig tijd, wanneer men weinig liefde heeft.

↦

736. Niet wat de mensch *is,* maar wat hij moet ***worden*** geeft hem adel.

↦

737. Een mensch, die een hoog hart heeft, wordt een mensch zonder hart.

↦

738. Al te veel woorden vermoorden de waarheid.

↦

739. Het leven gaat voorbij, terwijl wij er ons op voorbereiden.

↦

740. Goud hebben *heet* rijkdom — God hebben *is* rijkdom.

↦

741. Wanneer alles ons ontzinkt, wanneer men geen enkele gedachte meer aan de andere verbinden kan, wanneer men slechts met moeite bij één ding blijven kan, blijft de naam *Jezus* toch over. Wanneer alles inéénzinkt en voorbijgaat, blijft één ding toch ongeschonden, en stralend, onvergankelijk, altijd zoeter en altijd schooner en altijd verkwikkender: *de stem van Jezus.*

↦

742. O *oefent* u toch in God! Ons Christendom is zoo „blijmoedig." „Och ja, de Heere zorgt wel!"....

Maar als nu de Heer eens komt met den mokerslag der droefenis, met de grafzerk, die toevalt op al onze verwachtingen, hoe zal het dàn zijn met u?

Zijt gij *gewapend* in God? Dàn kan u niets overvallen.

↦

743. God verheerlijken moet de bedoeling van elke ontspanning zijn.

↦

744. Wat hem, die het ontvangt, gelukkig maakt, siert hem, die het geeft.

↦

745. Wie het geluk voor zichzelf najaagt, bereikt het nooit, maar wie het voor anderen zoekt, vindt het als een verrassing voor zichzelf.

↦

746. Waar ge zijt of gaat, er gaat invloed van u uit op anderen, en dezen zullen hetzij beter, hetzij slechter worden door u.

↦

747. Heb den moed steeds uw gevoelen te zeggen, wanneer het noodig blijkt te zijn.

↦

748. Ik weet het uit eigen ervaring dat ik sterk ben geworden in mijn *duisterste* dagen. Dat ik heb leeren smaken en proeven alsof ik brood at en water dronk: dat God *goed* is, toen ik in het bitterste uur van mijn leven mijn zin *niet* kreeg en ik de muren wilde dóórvliegen, dóórtrappen opdat God toch maar mijn gebed verhooren zou op deze droeve aarde. In *zulke* nachten is mij de *eeuwigheid* opgegaan. In *zulke* nachten heb ik boven de wijde velden Gods sterrenhemel zien staan, en ik heb ontdekt hoe uit de stille eeuwigheid Gods wetten wentelen de wereld door, het heelal door. Ik heb terstond, toen mijn hart brak, Zijn gemeenschap voelen invloeien als balsem der vertroosting. God slaat wonden in de ziel om een poort te breken *ter zelfmededeeling*.

↦

749. Alles wat God ons aandoet: de nacht, de strijd, de bodemlooze droefenis — het moet worden tot een nieuwen dag, tot hooger blijdschap, tot een vroolijken zang en gang der bevrijding. Het moet worden een sterke vaart, een hemelvaart ter heerlijkheid.

750. Een groot man is altijd bereid weinig in tel te zijn.

751. Bemind te worden door kinderen en eenvoudigen is de hoogste eer.

752. Wil maar één ding en wil dat van ganscher harte.

753. Wat is erger dan het leed?
Het leed niet te kunnen dragen.

754. Dàt is zaligheid wanneer niets ter wereld ons *meer* verheugt dan de Heiland.

755. Er is een spreken, dat stil maakt, maar ook een stilte, die spreekt.

756. Zorgen zijn als brandnetels. Pak ze flink aan, dan doen ze minder pijn.

757. Alleen de mensch, die zich volkomen overgeeft, wordt in waarheid een persoonlijkheid.

758. Mislukking is dikwijls het middel, dat helpen moet ter bereiking van het doel.

759. Indien gij weent, laat het dan zijn met Jezus; ook Hij heeft geweend. Wanneer gij vraagt om het einde van de smart, laat het geschieden met Jezus; ook Hij heeft er om gevraagd, biddende: „mijn Vader, indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker voorbij gaan, maar niet mijn wil, Uw wil geschiede!"

760. Deze is de christelijke waarheid: dat als gij heden sterft, gij, inzinkende, kunt ondergaan in Gods armen, die u ondervangen achter het duistere graf. Deze is de christelijke waarheid: dat Hij, die hoog verheven is, in de gelijkenis Gods, komt om te gaan in dienstknechtsgestalte, om gehoorzaam te zijn tot aan de kruispaal, om in te gaan in de Godverlatenheid, in het graf, om ons uit de diepte op te voeren tot Zijn heerlijkheid.

761. Wie eenmaal door Gods Zoon als door een helderen bliksemstraal beschenen is geworden, zal ervaren dat dit vuur nooit meer kan worden uitgebluscht.

762. Elke overwinning des doods blijkt den christen te zijn een triomf over den dood, en als hij nedervelt, is hij voor eeuwig te niet gedaan.

763. Wie er over klaagt dat hij Jezus niet genoeg liefheeft, zou er zeker niet over klagen als hij Jezus niet aanvankelijk lief had gekregen.

764. Toen de rijke beursmagnaat, die baron was geworden om de groote sommen, die hij aan de schatkist geleend had, op audiëntie kwam bij den koning om dezen zijn onderdanigen dank te betuigen, vroeg hem de vorst wàt hij toch gedaan had om zooveel geld te verdienen. De nieuwe baron antwoordde: „Sire, voortdurend treedt men op duizenden daalders." „Maar waarom rapen de menschen ze dan niet op?" vroeg de koning, en hij kreeg ten antwoord: „Omdat zij ze niet *zien,* gelijk ik het doe."

Het is de juiste blik op de verborgen waarden, die een mensch rijk maakt, niet alleen in geld en goed, maar ook in de onvergankelijke schatten, welke mot en roest niet kunnen verderven en dieven niet kunnen stelen. Dezen schat had Jezus als geen ander. Moge Hij ons Zijne handen opleggen, gelijk Hij die den kinderen oplegde, opdat Hij ook onze oogen opene, zoodat wij de verborgene waarden mogen vinden!

765. Niemand is door het beetje *goede,* dat hij heeft, *beter* en niemand door het vele *kwade,* dat hij heeft, slechter. Allen zijn wij verloren zondaren *buiten* Christus, allen kunnen wij *door* Christus behouden worden.

766. Heb den moed niet boven uw middelen te gaan.

767. Wie onder de genade leeft, kan àlles.

768. De Heiland moet ons uit de oogen uit-fonkelen.

769. Geen dag zonder smart, maar ook geen dag zonder hulp.

770. Wij moeten door den gedurigen omgang met den Heiland zóó worden, dat wie *ons* ziet *Hem* ziet.

771. De waarheid is sterker dan haar tegenstanders, want zij onderwerpt hen vroeg of laat; en sterker dan hare verdedigers, want zij heeft hen niet van noode.

772. Het schoonste woord der menschelijke taal is de *liefde,* doch daarna komt de *vrijheid,* want zij is tevens oorzaak der liefde. Een eenheid door dwang is met liefde onbestaanbaar.

773. Voor de waarheid is in deze bedeeling naar Gods Woord slechts *miskenning,* en als zij zich met vollen ernst laat gelden, *vervolging* weggelegd.

774. „Indien ik mocht kiezen om met Paulus opgevoerd te worden onder de engelen in den hemel, of om met hem te zuchten in den kerker om Jezus' wil, dan koos ik het laatste," zei een Roomsche heilige, die meer dan de meesten in de school van het lijden geleerd had. En verstonden wij het geheim van het lijden zoo goed als hij, en welke groote waarden er in verborgen zijn, dan zouden wij wel dezelfde keuze doen, gij en ik.

775. Van de unio mystica, de geheimzinnige vereeniging met den Zaligmaker, komt alle vrede en vreugde en kracht der ziel, en hoe inniger deze vereeniging wordt, des te grooter worden de vrede, de vreugde en de kracht.

↦

776. Ik geloof aan de kracht van Gods zegen. Ik geloof dat die op den mensch, voor wien die zegen geloovig werd afgesmeekt, blijft rusten, ook als de mond, die den zegen uitsprak, sinds lang voor altijd gezwegen heeft.

↦

777. Veel geleden te hebben staat veelal gelijk met vele talen te hebben geleerd; het helpt om veel te begrijpen en door velen begrepen te worden.

↦

778. Hoe zullen wij, zwervelingen van den afgrond der geboorte naar den afgrond des doods,

hoe zullen wij, geplaagde menschheid, gedreven door den stormwind der smartevlagen en wanhoopskreten, die den zwarten wereldbol omrazen,

hoe zullen wij, die in het levensraadsel staren als in het blinde oog van den sfinx onder het wijde starrenheir, in de bleeke vlakten der woestenij,

hoe zullen wij, die, vol heimwee naar het ongrijpbare, de nachtmuziek der sfeeren als over looden watervlakten met opgestoken hoofde tegenademen,

hoe zullen wij, stof-geborenen, geest-verstoorden

ondervangen, ja ondervangen worden, waar de aarde splijt onder onzen tastenden voet en de hemel wijkt voor onze grijpende hand —

tenzij door *Goddelijke indaling?*

Deze is de grond, de bodem aller christelijke verzekerdheid: dat geen machtelooze creatuur, maar de goddelijke liefdesmacht zelf „te gronde gaat," om grond, draagkracht te zijn ter wereld- en menschheidsverlossing en -verheerlijking.

Het Woord is *vleesch* geworden en heeft onder *ons* gewoond.

↦

779. Zooals in het koraal, dat de Gemeente aanheft, de blijdschap niet in den zang van het lied besloten blijft, maar er boven uit rijst, zoodat God kan wonen op de lofzangen Israëls, zoo stijgt de vreugde der kinderen Gods boven den aardschen wandel en zijne vaste regelen uit, den Geest tegemoet op hope van den dag der verlossing.

780. Ik zag liever mijn kind sterven als martelaar om Christus' wil dan leven als een vijand van Christus.

781. Het is oneindig gemakkelijker rechtzinnig te zijn dan lief te hebben.

782. Leed wordt slechts weggenomen door het te dragen. Wie het leed wil wegnemen door er luchthartigheid, of zelfs koelbloedigheid voor in de plaats te zetten, pleegt majesteitsschennis aan den mensch. Neen, laat hem, nu hij de kroon der onschuld verloor, tenminste de kroon zijner droefheid.

783. Jezus heeft het lijden omgezet in blijdschap. Op weg naar Gethsémané zegt Hij tot de Zijnen: uwe droefheid zal tot blijdschap worden, en Hij heeft dit tot werkelijkheid gemaakt.

784. In de gelijkenis van den verloren zoon is het niet de zoon, die het diepst lijdt, maar de vader. Zijn haren zijn vergrijsd. Zijn gestalte is gebogen. Hij heeft in slapelooze nachten gewaakt, bezorgd en bekommerd, terwijl de zoon zijn goed doorbracht, levende overdadiglijk en schaterend van valsche vreugde.

Zóó lijdt God om de wereld. Om de zonde en om de verdorvenheid der wereld. En daarvan is het kruis het teeken. Het kruis is het zinnebeeld van het lijden Gods, dat ons wordt voorgesteld in de gestalte van Jezus Christus op Golgotha. Jezus Christus, die mensch was. Maar van wien het ons met nadruk wordt geleerd dat Hij ook God was. Opdat wij het zouden verstaan dat in Zijne smarten ons wordt uitgebeeld het lijden Gods.

785. De kinderen van onzen tijd zijn onrustig, zijn zenuwachtig, en zij zijn het omdat het hun aan macht ontbreekt. Zij worden geleefd in plaats van te leven. Allerlei sleept hen mede, sleept hen voort. Wie de kinderen van ons geslacht machtig kan maken, die kan ze rustig maken. Is er zoo een? Ja, hij die zeggen kon: alle dingen zijn Mij overgegeven door mijnen Vader. Jezus Christus, de Zoon.

786. Christus belooft rust. Die rust kan Hij alleen schenken omdat Hij machtig is. Wie tot Hem komt, komt tot een almachtige en ontvangt deel aan Zijne macht. Des Heeren macht wordt in hem overgestort. En machtig geworden, wordt hij rustig tevens.

787. Wij hooren wel het gekerm van lijdende vromen, maar wij zien uit naar eene wereld, waarin alle vromen juichend zullen aanbidden. Wij zien wel de pijn, van wie door lichaamslijden verzwakt is, maar wij hooren van verre het loflied, dat uit de heerlijkheid weerklinkt.

788. Als God de eenige, blijvende realiteit voor ons is, dan is in Hem ons ook alles gewaarborgd wat eenige beteekenis kan hebben.

Hij kan ons op aarde onze feestdagen afnemen, maar Hij bindt ze samen in een bundel en geeft ze ons verheerlijkt terug.

En ons, kinderen der ijdelheid, maakt Hij kinderen Zijner heerlijkheid.

789. Ik heb een krachtige bemoediging voor u, o bekommerde!

Gij behoeft immers zoo verbazend weinig van God te kennen om Hem lief te hebben tot den dood. Een klein beetje zelfkennis; en dan een weinig ervaring dat God ons toch nooit heeft losgelaten; en dan een weinig geloof, klein, maar levend en krachtig, als een mosterdzaadje, echt geloof dat God ons nòg liefheeft.

Dan volgen we Hem vanzelf. Want wie Hem kent, heeft Hem lief, en wie Hem liefheeft, volgt Hem.

790. Wees een levende vermaning voor anderen om te bedenken de dingen, die Boven zijn!

Maar laat die vermaning niet iets kouds, vooral niet iets zijn, dat zijn herkomst uit de ziekenkamer verraadt. Weef voor uwe vermaning de kleedij der blijdschap en bind haar òm als den gordel der ware blijdschap en der blijde waarheid. Niet omdat gij lijdende zijt, moet gij wijzen naar Boven, want dan heeft uw vergelijking zelf iets lijdends. Maar omdat gij uwen God en uwe omgeving liefhebt en kent, moogt gij herinneren aan Hem, die levenslust, lijdenskracht en stervensmoed weet te geven aan hen, die Hem liefhebben.

791. In Gods koninkrijk bestaat er geen eenzaamheid meer. „Straks zullen wij elkaar hervinden en zonder einde samen zijn." Wij elkaar; ook Gods ziel en onze ziel; Gods hart en ons hart.

792. Er is niets of het *kan* en *moet* eenige beteekenis hebben. Daarvoor heeft God de wereld geschapen — en ons.

793. Wanneer het voor een echt christen in zijn stervensure donker wordt, komt dat dáár vandaan dat het zonnelicht hem te sterk in de oogen schijnt.

794. *Een loflied der stilheid.* Een bijzonder mooi hoofdstuk uit dat mooie boekje van Ds Lamers „Uit de Psalmen. Een boek voor de Ziekenkamer" draagt bovenstaand opschrift. Lamers vertaalt Ps. 65 : 2 aldus: „De lofzang is stilheid tot U, o God." De stilte zelf wordt een lofzang. Een lofzang van stilheid. Een stille levenspsalm, vol van stille aanbidding.

Lig stil, en dank stil, en wees stil; want God kan troosten meer dan.... ja, dit is toch maar het beste beeld, dat wij hebben, meer dan een moeder troost, ja duizendmaal meer. Dan komt er stille berusting, en ten slotte stille aanbidding.

Laat dan maar komen wàt wil. Wij zullen stil zijn. En ons stil zijn is een lofzang voor God.

795. Hoe strenger men neen kan zeggen tegen zichzelf, hoe beter men ja kan zeggen tegen anderen.

796. Gij weet veel over God, aanbidt gij Hem?

797. Tranen zijn soms vergrootglazen voor de oogen, die den hemel wat grooter voor ons besef maken.

798. Hoe meer men nadenkt, des te eerder zal men zwijgen.

799. Een booze neiging is eerst een voorbijganger, vervolgens een gast, later een despotisch gebieder.

800. Vergeet nooit dat elke gelegenheid om een medemensch ter hulp te komen, uw goddelijke roeping is.

801. Een godsdienstig mensch moet altijd een gedienstig mensch zijn.

802. Tact is de groote kunst uw harde taak op een zachte manier uit te voeren.

803. De laster is als de bliksem: bij voorkeur treft hij de hoogste punten.

804. Ieder geluk draagt een wijd gewaad, in welks plooien een of ander leed zich verbergt.

805. Aan de tong herkent men een bedorven maag, maar ook een bedorven gemoed.

806. Vermeerder niet wat verdeelt, maar bevestig wat heelt.

807. Acht niet *alles* verloren als *veel* is verloren. Een wrak van het gebroken schip kan nog reddingsplank zijn.

808. Wij moeten bij ons leven aan onzen dood denken, want wij zullen na onzen dood aan ons leven denken.

809. Vriendelijke woorden zijn sleutels, die op alle sloten passen.

810. Vertrouwen is de zienersblik van een liefhebbend hart.

811. Jezus heeft alle armen rijk en alle rijken arm gemaakt.

812. Proef eerst hoe het smaakt wat gij anderen wilt vóórzetten.

813. Soms kan men aan kleinigheden de grootheid van een karakter kennen.

814. Wilt gij dat *anderen* wat goeds van u zeggen, doe het dan nooit *zelf*.

815. Om te spreken heeft men geest, om te zwijgen verstand noodig.

816. Gene belijdenis heeft waarde als zij geene navolging van Christus bewerkt.

817. Hoogmoed is 't kind van den waan en de vader van den waanzin.

818. Sterven is het ergste niet. Het ergste is levend dood zijn.

819. Dank, o God, dat Ge uit het kwaad ook
Goed te trekken machtig zijt.
En, beleedigd, Uw genade ook
In de straffe indachtig zijt.

820. Altijd kwaad te denken is een zeker middel om het altijd kwaad te hebben.

821. Stille vroomheid schuwt partijschap, maar trekt toch telkens partij voor anderen.

822. Een goed verstaander heeft maar een half woord noodig. Daar rekent vooral een kwaadspreker op.

823. Daar zijn velen, die gelijken op de kinderkens — maar helaas enkel in 't zeuren.

824. Wie bereid wil zijn voor de ure dat de Heere komt, die heeft al zijn tijd noodig tot voorbereiding.

825. Leer te kennen wat gij doet
En te willen wat gij moet.

826. De treurende ziel heeft fijne voelhorens.

827. De menschen hebben van den Bijbel, die een ***kapitaal*** moet zijn, maar al te vaak een *arsenaal* gemaakt.

828. Looft Hem, die in uw harte wekt
Zijn eigen melodie,
En elken wanklank samentrekt
Tot zuiv're harmonie.

829. Wie zichzelf kent, werpt geen steen op een ander.

830. Verspreid geen kwaad gerucht. Het is beter vonken uit te trappen dan uit te strooien.

831. Ondervinding moge de beste leermeesteres zijn, zij heeft niet altijd opmerkzame leerlingen.

832. Van bittere vijanden leert men meer dan van vleiende vrienden.

833. Wieden is noodig in hof en hart, maar in beide gevallen gaat het 't best als men knielt.

834. Heb lief en zeg dan wat gij wilt.

835. Overal voor de waarheid met liefde op te komen, dat is eigenlijk de groote taak van ons dagelijksch leven.

836. De mensch, die zich over zichzelf begint te ergeren, ziet zijn ergenis over anderen afnemen.

837.
Minne zonder trouwe,
Biechte zonder gouwe,
Bidden zonder innigheid —
Al verloren arrebeid!

838.
Wie door zorg en door min
Houdt de zon in 't gezin,
Die deelt zegening uit
En haalt zegening in.

839. Vertrouw op God, die den wasdom geeft — wel te verstaan als er geploegd en gezaaid is!

840. Wat heeft een gesloten huis aan den zonneschijn? Wat heeft een gesloten hart aan Gods zegen?

841. Hoe meer eigen wijsheid iemand heeft, te minder eigenwijsheid zal hij vertoonen.

842. De hemelstad heeft twaalf poorten, maar bekrompen godsdienstijver doet er gaarne elf van dicht.

843. Wie de liefde wil, aanvaarde het kruis, en wie de wijsheid wil, volge den weg der smart.

844. Wanneer men eenmaal geheel in het rijk der liefde is binnengegaan, wordt de wereld, hoe gebrekkig zij ook wezen moge, toch schoon en rijk, want zij bestaat louter uit gelegenheden tot liefde.

↦

845. Geef God uw hart aleer 't aan mij
Of iemand ooit geschonken zij;
Want hij, die God vóór al verkoor
Heeft God, ofschoon hij 't al verloor.

↦

846. Niemand spot als hij met zichzelf alleen is.

↦

847. Iedere volgeling van Jezus zal eenige Schriftgeleerden en Farizeën *tegen* zich zien opstaan. Wie dat nog nooit ervaren heeft, die is geen discipel van Christus.

↦

848. Geven leert men, als alle groote dingen, alleen door oefening. Maar dan wordt het ook een van de grootste levensvreugden.

↦

849. Hij alleen is groot, die veel lief heeft.

↦

850. Kunt gij u niet opheffen tot de hoogte der hemelen? Houd u dan bij het lijden van Christus en vestig onafgebroken uw blik op Zijne wonden.

↦

851. Dat ieder, klein en groot, arm en rijk, putte, zegt de Heere, als uit een levende Bron, levend water, en zij, die Mij gewillig en uit liefde dienen, ontvangen genade voor genade.

↦

852. Wie troost brengt in der armen kluis,
Draagt vreugde en zegen mee naar huis.

↦

853. De hoogste en nuttigste les, die ik u geven kan, is deze: ken uzelven en acht uzelven gering. Van zichzelven laag, van anderen hoog en groot denken, is een groote wijsheid.

↦

854. Hij alleen, voor wien alles één is, die alles tot één terugbrengt en dat ééne in alles ziet, kan ook eenparig van hart zijn en een vast rustpunt vinden in God.

855. Iedere smart is dragelijk als er geen eigen schuld bij in 't spel is.

856. Het ijzer wordt door vuur, de rechtvaardige door verzoeking beproefd. Dikwijls weten wijzelven niet waartoe wij in staat zijn, maar de verzoeking brengt aan het licht wat wij zijn.

857. Zonder liefde is geen uitwendige daad iets waard, maar wat uit liefde geschiedt, al is het in zichzelf nog zoo klein en nietig, brengt groote vrucht voort. Veel doet wie veel liefheeft.

858. Maak plaats voor Jezus in uw hart en sluit al het overige buiten.

859. Tracht de vier muren van uw kamer tot een heiligen tempel te maken, waarin gij met God spreekt over het groote einddoel van uw leven.

860. O mochten onze daden zijn als onze woorden en onze woorden als ons hart!

861. Moed gehouden! Wanneer God een boom laat omkomen, zorgt Hij wel er voor dat Zijn vogels op een anderen boom kunnen nestelen.

862. Laat geen enkele nacht u de hoop op het licht rooven.

863. Gij kunt u niet buiten de wereld sluiten, maar breng er een uur in door, wat neemt gij dan met u naar huis? Maar al te vaak: een verstrooid hart en een bevlekt geweten. Een vroolijk uitgaan baart dikwijls een droeve thuiskomst.

864. Veracht de vormen niet, maar vervul ze met geest; dan blijft het wezenlijke over, al gaan de vormen ook te gronde.

865. Uw verborgenste tranen verwerven de heerlijkste vreugde.

866. Elken dag moediger het leven en den dood tegemoet!

867. Die mensch heeft veel geleerd, die geleerd heeft stil op God te wachten.

868. Vergeet het goede, dat gij gedaan hebt en doe wat beters.

869. Spreek nooit over uw verborgen strijd vóór gij overwonnen hebt.

870. Leer steeds dankbaarder ontvangen en vroolijker geven.

871. Doe zoowel het kleinste als het grootste met ernst, met liefde en met waardigheid.

872. Reine liefde maakt den droom des levens tot waarheid.

873. Leer het goede ook van de slechten en wijsheid ook van de dwazen.

874. Schep u nooit een behoefte aan hetgeen gij nooit hebben kunt.

875. Iedere dag is een leeraar, die u leert wat geen andere dag u leert.

876. Wie het beste wil, moet ook het bitterste proeven.

877. De eenzaamheid is waarlijk geen ongeluk voor wie aan Matth. 12 : 36 gelooft. Die zal den Heere danken dat hem de gelegenheid tot vele nuttelooze woorden benomen wordt.

878. Dezelfde, die het onschuldige Lam ter slachting zond, heeft ook uit wolven schapen gemaakt.

879. Welke hoogten en diepten ontdekt een mensch, die zichzelf kent!

880. Wolken kunnen de zon wel bedekken, maar nimmer vernietigen.

881. Leer elken dag meer te zwijgen door het spreken van anderen.

882. Als gij een bodem vindt, strooi er dan iets goeds op uit.

883. Niets bederft ons meer dan het stille ontvluchten van onszelven.

884. Dank voor iedere gave, dan wordt elke gave u ten zegen.

885. De liefde, die gij 't leven vraagt,
Bloeit in het hart, dat ge in u draagt.

886. Gelijk ons menschelijk oor let op onze woorden, let God op onze gedachten.

887. In het idealisme der jeugd dringt de mensch door tot de waarheid.

888. Hoe hooger uw bestemming is, des te dieper ligt de weg, die er henen leidt.

889. Wat men innerlijk alléén overwinnen kan, hoeft men aan anderen niet te vertellen. Maar als gij met iets *niet* klaar komen kunt, zegt het dan aan een ander, opdat hij u helpe. Doch bedenk vooraf goed *wien* gij daartoe zult uitkiezen!

890. Het is nooit te vroeg, maar ook nooit te laat voor de bekeering. Wanneer iemand te laat is opgestaan, en er dan nog over gaat jammeren en klagen, verliest hij nòg meer tijd. Zóó gaat het ook bij de bekeering.

↦

891. De mensch verhief zich en viel neder, God vernederde zich en hief ons op.

↦

892. Wie het spoedigst tevreden is met zichzelf, is het spoedigst ontevreden over God.

↦

893. Christus laat wel zinken, maar niet verdrinken.

↦

894. Nooit hebben wij het noodiger ons aan God over te laten dan wanneer God doet als had Hij ons verlaten.

↦

895. Het ziek-zijn kàn de voorrijder zijn van den dood, maar — denk er om! — soms komt hij zònder voorrijder.

↦

896. „Wie 't laatst lacht, lacht het best." De schoonste bevestiging daarvan is de vredelach van een stervende.

↦

897. Men moet elken dag afrekenen om elken morgen weer opnieuw met frisschen moed te kunnen beginnen.

↦

898. Wat in één oogenblik door de begeerlijkheid der oogen *in* ons hart komt, kan vaak alleen door dagen lang gebed er weer *uit* verdreven worden.

↦

899. Er is geene zonde, die een mensch ooit moedeloos mag maken; juist aan de grootste zondaren wil de kracht van Jezus' bloed zich het heerlijkst openbaren. Laat dat bloed aan u werken! Het toont u uwe zonde, en wanneer het u dan bange wordt, zie dan op het kruis, waar het handschrift ook uwer zonde vernietigd is. Dan zult ge getroost worden.

↦

900. Het is niet onverschillig wááraan wij voor het inslapen denken. Zooals wij gaan liggen, zoo worden wij ook wakker. Slapen wij biddend in, dan ontwaakt ook 's morgens mèt ons het bewustzijn van 's Heeren tegenwoordigheid, bescherming en genade. Denk er om *hoe* gewichtig het is met wèlke gedachten gij inslaapt.

901. Tot aan onzen laatsten ademtocht blijft het bij ons verandering en afwisseling. Dàt is de zwaarste beproeving: dat ons vaak weer alles ontnomen wordt, wat wij in God hadden. Maar Hij helpt door!

902. Goede muziek is heimwee naar God.

903. De trouwste acht zich de trouweloosste. Het gevoel van geesteloosheid en van geestelijk-arm te zijn, drijft uit tot het gebed om den Geest.

904. Velen denken: hoe ouder men wordt, des te makkelijker krijgt men het. Maar het is omgekeerd. Hoe ouder een kind van God wordt, des te moeilijker krijgt hij het, want hij voelt dan elke verwijdering van zijn Heiland te pijnlijker.

905. *Noodelooze angsten.* Op een morgen ontwaakte ik door een vreemd geluid, het was alsof er voortdurend tegen het raam werd getikt. Het was een vlinder, die in de kamer tegen de ruiten aanvloog, en buiten pikte een musch tegen het glas.

De vlinder zag het glas niet, maar wel de musch, en verwachtte ieder oogenblik verslonden te worden.

De musch zag ook het glas niet, doch wel een vlinder, die intusschen beveiligd werd door de dunne ruit.

Zoo maken wij ons soms angstig en zijn wij bezorgd voor ongelukken, die ons, naar wij meenen, onherroepelijk zullen treffen, en tusschen ons en het gevaar is God, die ons behoedt en beschermt. Het glas is tusschen ons en de musch. Wij zijn veilig.

906. Wacht u den wil der uwen te *dwingen!* Hebt gij iets te bevelen of te bestraffen, bid dan eerst. Daarna zult gij met tien woorden *meer* tot stand brengen dan met duizend.

907. De Heer leert ons alléén om het dagelijksch brood vragen. Alleen de verloren zoon wilde zijn geheele erfdeel vóóruit hebben.

908. Onze erbarmelijkheden zijn de draden, die God tot het net Zijner genade-leidingen maakt.

909. Laat het vertrouwen nooit bij u sterven dat God nog eens iets groots door u doen zal.

910. Als vogeltjes, die uit het nest gevallen zijn, zóó schreit onze ziel naar U, o God!

911. Wij leven in den gelukkigsten of in den ongelukkigsten tijd. Het hangt er maar van af wat *wij* van den tijd maken. Zie uw tijd als Gods tijd aan, en gij zijt altijd tevreden.

912. Niets maakt jonger, gezonder en schooner dan altijd aan God te denken.

913. Zwak te zijn is geen ongeluk, maar te zwak zijn voor zijne roeping, dàt is een ongeluk.

914. Wie God niet heeft, die heeft onfeilbaar een afgod.

915. God heeft tijd om met ons te spreken, wanneer wij maar tijd hebben naar Hem te luisteren.

916. Is het niet voor u weggelegd groote kracht aan groote dingen te geven, doe dan de kleine dingen, die elke dag van u verlangt, met uw geheele ziel. God weegt niet uw resultaten, maar uzelf.

917. Licht is alleen dàn schoon en heilzaam voor het leven, wanneer het door schaduw verzacht wordt; niets dan licht zou voor de menschheid onverdragelijk zijn.

↦

918. God heeft u meer lief dan gij uzelf.

↦

919. Hoe meer kruis des te meer hemel; wie zonder kruis is, is zonder God.

↦

920. Geen godsdienst, die vervolgt, is ooit naar Gods wil. Een godsdienst, die vervolgt, is liefde, die vermoordt.

↦

921. Een groot man kan niet anders dan wáár zijn.

↦

922. Heb lief en doe dan wat gij wilt.

↦

923. Vergeet het goede, dat gij deedt en doe wat þeters.

↦

924. Streef naar het hoogste, maar laat de liefde u de richting aangeven.

↦

925. Lijden is misschien niets anders dan meer uit de diepte te leven.

↦

926. Het geheim der ware beleefdheid is een hart vol liefde te bezitten.

↦

927. Rein te blijven en rijp te worden, dat is de groote levenskunst.

↦

928. Wilt gij groot in den hemel zijn, wees klein op aarde.

↦

929. Toen gij uw leven begont, kwamen uwe ouders u met dankbaarheid tegemoet; zorg er voor dat zij dit in het andere leven óók kunnen doen.

↦

930. Wat waarlijk schoon is, is daarvan onafhankelijk of gij het bezit.

931. Zorg voor uw lichaam, maar niet zóó alsof het uwe ziel was.

932. Een glas troebel water wordt niet helder door omroeren, maar door rust.

933. De wereld is geen speelplaats, maar eene school. Het leven is geen feestdag, maar een werkdag.

934. Niets is zóó goed of zóó slecht in de wereld als het er in 't eerst uitziet.

935. De meeste menschen hebben evenals de maan een zijde, die van ons afgewend is, die men niet ziet.

936. Die bereikt zijn doel het eerst, die zijn tijd afwachten kan.

937. Schoonheid kent geen trouw.

938. Een blijmoedig mensch is niet alleen een zegen voor zichzelf, maar voor de geheele wereld.

939. Het is geen schande te vallen, maar 't is schande niet op te staan.

940. Er wordt veel bewezen dat niet waar is en er is veel waar, dat voor geen bewijs vatbaar is.

941. De menschen weten veel, maar moeten nooit vergeten dat ze bij dat vele toch maar heel weinig weten, en dat voorzeker zij de wijssten zijn te heeten, die weten dat ze weinig weten en .... die dat nooit vergeten.

942. Er is zóóveel slechts in den beste van ons, er is zóóveel goeds in den slechtste van ons, dat het nauwelijks aan den beste van ons past te oordeelen over den slechtste van ons.

943. Wie anderen niet tot vreugde is, die is zichzelf tot verdriet.

944. God geeft ons ons kruis en het kruis geeft ons God.

945. Veel boeken, veel bezwaar. Wie één recht heeft gelezen,
'k Meen: Jezus Christus zelf, is 't deugdlijkst onderwezen.

946. Het kruis draagt hen, die het dragen.

947. Menigeen vindt zijn hart niet vóór hij zijn hoofd verliest.

948. Doorgaans vinden wij slechts hen verstandig, die denken zooals wij.

949. O mensch, vergeet niet dat gij vleugels hebt.

950. Wees heer over uw wil en knecht van uw geweten.

951. De dingen, die men het best weet, zijn die men niet geleerd heeft.

952. Ieder onzer, die God kent, kent ook zichzelf.

953. Ontsteek uw fakkel vóór de duisternis invalt.

954. Naar U verlang ik, o God, naar U alleen! Moge mijn hart het eindeloos herhalen! Alle begeerten, die mij verstrooien, nacht en dag, zijn dóór en dóór valsch en ijdel. Zooals de nacht het smachten naar licht verbergt in haar duister, zoo klinkt in de diepten van mijn onwetendheid de kreet: naar U verlang ik, naar U alleen!

955. Het ergste bijgeloof is het geloof van de mannen der wetenschap dat de mensch zonder geloof zou kunnen leven.

956. Voor andere menschen kan men een held blijven, voor zichzelf nooit.

957. Een goed begin geeft hoop op een goed einde.

958. Waardeering is moeilijker dan kritiek.

959. Men heeft weinig tijd wanneer men weinig liefde heeft.

960. Wie zijn fouten erkent, geeft geen bewijs van zwakheid, maar van kracht.

961. Elke overwinning, zonder liefde behaald, is een nederlaag.

962. Wees dankbaar voor uw deel,
Genoeg is meer dan veel.

963. Verwijder van het pad den steen, waarover hij, die nà u komt, struikelen kan.

964. Wil maar één ding, maar wil dat van ganscher harte.

965. Verbreek nooit met ruwe hand eene vriendschap, die gij moede zijt geworden.

966. Geheele overgave is: gelooven dat Christus in ons hart wil wonen en in en door ons werken wil.

967. De liefde wondt niet of zij lijdt zelve mede.

968. Wie goede menschen wil leeren kennen, geve acht op dezulken aan wie ongelukkigen hun vertrouwen schenken.

969. Heb den moed niet boven uwe middelen te gaan. Ook niet boven uwe geestelijke kracht.

970. Beginnen is iets, maar volhouden is méér.

971. Een geoefend geweten wordt sterk.

972. Ware onafhankelijkheid *handelt* in de menigte zooals men *denkt* in de eenzaamheid.

973. Mislukking is dikwijls het middel, dat helpen moet ter bereiking van het doel.

974. Tact is de groote kunst om een harde taak op een zachte manier uit te voeren.

975. Een groot man is altoos bereid de minste te zijn.

976. God verwacht onmiddellijke gehoorzaamheid.

977. Als uw gebed u niet het zondigen belet,
Maakt straks het zondigen een eind aan uw gebed.

978. Mijn voeten gaan vertragen, Heer,
ik ben zoo moe.
Zij willen enkel dragen, Heer,
mij naar U toe.

Ik zoek geen aardsche lusten, Heer,
ik zucht om U.
Dit hart zal nimmer rusten, Heer,
vóór 't rust in U.

979. Alleen de mensch, die zich volkomen overgeeft, wordt in waarheid een persoonlijkheid.

980. *Amor omnia vincit.* Als ge u ziek of zwak, gedrukt, door 't leven teleurgesteld en ontmoedigd, of wegkwijnend en vereenzaamd gevoelt — *neem of hernieuw het besluit om lief te hebben.* Dat zal u kunnen helpen. Amor omnia vincit. De liefde overwint alle dingen.

981. Vergeef u zelf niets, opdat God u alles kan vergeven.

982. Zoo gij de zonde niet doodt, doodt de zonde u.

983. Mijn groot verlangen om Hem te dienen komt niet van mij, maar van Hem.

Gaarne lees ik de bladzijden waar Paulus spreekt over zijn arbeid onder de heidenen. Hij was uitdeeler van het groote mysterie Gods, dat het Evangelie, de Blijde Boodschap voor de geheele wereld is.

Des christens horizon moet zich verder uitstrekken. Zijne gedachten moeten niet blijven staan, bij wat hem omringt, wij moeten de wereld omvatten. Het is heerlijk om in te zien de grootheid van onze roeping, dat we gezanten van Christus zijn.

Ik bemerk dat de gebeden, die God 't meest zegent, meestal de gebeden zijn, die ik tot Hem opzend voor anderen.

Ik heb mij een wereldkaart aangeschaft en haar opgehangen in mijn kamer.

Elken dag bid ik voor een van de werelddeelen. Mijn gebeden zijn wel zwak, maar God zal mij onderrichten om een voorbidder voor anderen te zijn.

De wereld heeft onze gebeden noodig.

God heeft ze ook noodig.

Laat ons bidden voor de heidenen èn voor hen, die zich christenen noemen!

God zal niet alleen dáár werken, waar wij Hem voor vragen, maar onze voorbeden zullen ook voor ons ten zegen zijn en zullen ons grooteren rijkdom en vreugde brengen dan die, welke wij voor onszelven opzenden.

984. De verheerlijking op den berg is voor den Heer een der schoonste, maar ook een der moeilijkste oogenblikken van Zijn aardsche leven geweest. Na een vollen, ongestoorden blik in de hemelsche heerlijkheid te hebben geslagen, wendt Hij zich met klaar en helder bewustzijn weder naar omlaag, om weldra te lijden en te sterven. De verheerlijking werd niet voortgezet maar ingehouden, om zich eerst, nadat de Heer door de diepte des doods zou zijn heengegaan, voor goed te kunnen ontplooien. Zóó heeft Hij gehoorzaamheid geleerd — en zóó volgt elk discipel Hem van ieder Tabor naar Gethsémané. De diepte gaat naar Boven!

985. Geen traan te veel en geen traan te vergeefs zal door u geschreid, geen doorn in het vleesch te pijnlijk en zonder zegen door u gevoeld worden. Wij zouden willen vragen: is storm wel het meest te duchten in het leven? Daar is stilte, die gevaarlijker is dan de storm.

986. Een ware heilige draagt Christus in het hart en het kruis op zijne schouders. Christus en Zijn kruis zijn niet te scheiden. Het is te veel voor een christen twee hemelen te hebben: één hier en nog één hiernamaals. Het is onder andere een der titels van de Kerke Gods, dat zij „de verdrukte" genaamd wordt. Vervolging is het testament, dat Christus Zijn volk nagelaten heeft. „In de wereld zult gij verdrukking hebben." Zij is eene lelie onder de doornen. De schapen van Christus moeten dikwijls onder deze doornen haar gulden vlies laten; vleesch en bloed hoort daar niet gaarne van; daarom noemt Christus de vervolging: het kruis. Hoe onwillig is het vleesch om den hals onder Christus' juk te buigen of zich op het kruis uit te rekken; maar de godsdienst geeft ons geen vrijbrief van kruis en lijden. Twee hemelen te hebben is méér dan Christus had. Was het Hoofd met doornen gekroond — zouden wij meenen met rozen gekroond te worden? Indien wij 't goud des Heeren zijn, zoo is het niet vreemd dat God ons in het vuur der beproeving werpt.

987. Stel gij hebt de gelegenheid, mijn broeder, om over uwen vijand te triomfeeren. Hij heeft u leelijk behandeld; hij heeft u diep gekrenkt; hij heeft u grootelijks onrecht aangedaan. Nu hebt gij vat op hem door een brief, door een fout, door een woord, waardoor hij zich bloot geeft, en waardoor gij hem zoudt kunnen teruggeven, wat hij u heeft berokkend. Welnu, doe het niet! Laat dit ùw kruisles wezen! Oefen u alzoo Gode alles in handen te geven, en door de groote gedachte zijns Koninkrijks alle kleingeestigheid in u te overwinnen.

988. Een sterfgeval.

Groote broer is erg ziek. Klein broertje wordt thuis gehaald uit school.

Groote broer wordt steeds erger. Eindelijk is het afgeloopen. „Groote broer is bij den Heere Jezus," zegt vader. Maar nu beginnen ze allen te huilen.

Klein broertje zegt: „waarom huilt u dan?"

989. Het is een groot verschil of gij de zonde hebt, dan of de zonde u heeft.

990. Verstaan wij niet, wat onze Vader doet, wij weten wie Hij is — en dàt is genoeg. Vader, doe ons telkens beter U kennen, altijd ootmoediger U eeren!

991. *De Heere verhoore u in den dag der benauwdheid* (Psalm 20 : 1). Gewoonlijk verhoort God eerst nà den dag der benauwdheid, want wij moeten ook door vele verdrukkingen ingaan. Maar zalig is het en heerlijk wanneer reeds in de benauwdheid de verlossing komt, wanneer reeds in den nacht de star der hope begint te glanzen. Ik wensch het elken bedrukte en neergebogene toe dat hij dit ervaren moge. Het is zoo zalig met tranen op de wangen te mogen danken, en te zeggen midden in de benauwdheid: ik ben verlost, de Heere heeft mij ruimte gemaakt.

992. Een christen is niet iemand, die uit zijn geest het ééne stelsel heeft verdreven om plaats te maken voor een ander — neen, hij is een vernederd mensch, die gevoelt dat hij bestaat alléén door ontferming en die deze ontferming aanbidt en zegent; een mensch, die zich voedt met Gods beloften als met zijn éénige hoop; die zich aanhoudend ontledigt van zichzelf, zich alle dagen aanbiedt als een offer aan zijn Heiland, en die niet meer zichzelven leeft, maar wat hij nog leeft in het vleesch, leeft in het geloof in den Zoon van God, die hem heeft lief gehad.

993. Als gij alleen zijt, denk dan aan eigen gebreken en vergeet in gezelschap de gebreken van anderen.

994. Leven is waarheid. Er is maar één leugen — dat is formalisme. En het formalisme is de dood.

995. Het menschelijk leven is veel te kort om alle mysteries, die zich voordoen, op te lossen, ook in ons geloofsleven. Ik ben verzekerd dat ons leven armer in plaats van rijker zou worden, wanneer wij alles konden begrijpen. Het mysterie is even opvoedend en helpend als de oplossing, en de verklaring van veel gewichtigs.

996. Er gaan groote dingen gebeuren. Een groot licht komt verschijnen in den nacht. Indien gij wakker zijt, moogt gij het zien. De ster der wijzen, die den weg naar Jezus wijst.

Neen, iets nòg heerlijkers: de Heere der heerlijkheid komt zelf, Jezus Christus komt onzen nacht en alle duisternis verdrijven voor allen, die wakker zijn.

De slapende weet niet hoe groot de duisternis is. Wie wakker is, ziet den zwarten nacht: schuld en een slecht geweten, graf, dood en het gericht. Waak op, laat u verlichten, want uw licht komt en de heerlijkheid des Heeren gaat over u op. Maar blijft gij slapen, dan gaat het aan u voorbij....

God zij ons genadig en doe ons wakende en wachtende zijn.

997. Van alle wijze schriftgeleerden en machtige mannen, die in Jeruzalem woonden tijdens Christus' sterven is de naam vergeten. Maar wij kennen nòg Kleopas, die bedrukt wandelde naar Emmaüs.

Ook uw naam kent de Heere, gij die alzoo in bedruktheid zijt.

998. Wie raad kan aannemen is dikwijls grooter dan hij, die raad kan geven.

999. Velen hebben alleen iets over voor wie van hunne „richting" zijn; de barmhartige Samaritaan had de beste richting, door niet te vragen naar richting. Er is feitelijk maar één richting: naar God henen. Zij die maar de onze!

1000. Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde en tot in eeuwigheid.

ENKELE GEBEDEN VOOR KRANKEN

VOOR velen, die in druk en lijden verkeeren, valt het wel eens moeielijk de rechte woorden voor hun gebed te vinden. Wellicht dat de hier volgende Gebeden voor dezen of genen tot hulp en aanmoediging zullen zijn om zelf dóór te gaan met spreken tot onzen hemelschen Vader. Onze biddende Hoogepriester heilige ook dit geschreven en gelezen woord door Zijne tegenwoordigheid!

GEBEDEN VOOR ELKEN DAG DER WEEK.

ZONDAG-MORGEN.

Heere God, Gij zijt licht en geene duisternis wordt in U gevonden. Gij hebt Uwen eengeboren Zoon als het waarachtige Licht in de wereld gezonden, en wie Hem volgt, zal niet in duisternis wandelen, maar het licht des levens hebben. Laat nu ook op dezen Zondagmorgen Uw licht en waarheid mij geleiden en laat Uw zaligmakend Woord, dat in honderden landen en talen gebracht zal worden, vele zielen versterken en vertroosten.

Heere, ik ben zwak en lijdend. Ik kan niet mede opgaan met Uw tempelgangers, ik kan de liederen niet medezingen, ik kan mij niet verkwikken in de zichtbare gemeenschap met Uw kinderen. Maar ik vereenig mij in mijne gedachten en gebeden met allen, die den naam van Uw lieven Zoon aanroepen tot behoudenis. Gij wilt ook aan mijn eenzame sponde komen met de kracht van het eeuwig Koninkrijk. Maak Uw woord aan mij bekend en leg Uwe zegenende handen op mijn zwakke hoofd. Wees met al Uwe dienaren en breid Uwe heilige Kerk uit tot aan de einden der aarde. Vertroost allen, die lijden, die evenals ik het moeielijk hebben; ach laat den vijand onzer zielen niet toe ons van U af te trekken en ons alléén op onszelven, op onze nooden of op onze zonden te doen zien. Neen, Heere, trek onze harten opwaarts tot U, en laat deze rustdag ook voor mij een dag van zegen en van opbouwing zijn in ons allerheiligst geloof. Dit vraag ik U ootmoedig en vertrouwend in den Naam van Jezus Christus, Uwen lieven Zoon. Amen.

ZONDAG-AVOND.

Heere Jezus Christus, mijn Zaligmaker en Meester, ik dank U aan het einde van dezen rustdag, die door Uwe opstanding uit de dooden geheiligd is, dat Gij ook heden weder tot millioenen op het rond der aarde gesproken hebt. En onder die talloozen ook tot mij, want onder die millioenen hebt Gij ook mij in 't oog. Help mij, o Heere, dat ik Uw Woord recht verstaan moge. Ik mis zooveel doordat de openbare verkondiging van Uw Evangelie voor mij niet toegankelijk is. Ach, hoe is het mogelijk dat zoovelen, die haar *kunnen* bijwonen, het moedwillig verzuimen! *Mijne* ziel is begeerig en brandt vaak van sterk verlangen.... Maar ook in de stille binnenkamer wilt Gij komen en tot Uw kranke kind spreken van vrede en van troost.

Nu zal de nacht dalen en ik bid u, lieve Heiland, schenk mij de rust, die ik zoo noodig heb. Geef mij in te slapen met de liefelijke gedachte dat er eene rust overblijft voor het volk van God en dat Gij mij daartoe in Uwe groote genade óók rekenen zult. Heere, maak mij steeds meer bereid voor Uwe toekomst, hetzij ik Uwe wederkomst nog levend zal mogen aanschouwen, hetzij ik nog eerst de donkere vallei des doods moet betreden. Maar mèt U is het toch overal licht. Ik dank U met al Uw verlosten voor Uw volbrachte werk. Neem mij onder Uwe hoede. Bewaar mij naar lichaam en ziel in den naderenden nacht. Reinig mij meer en meer, leef en regeer in mijn hart. Gedenk aan alle kranken, bedroefden en stervenden. Schenk mij te rusten in Uwe gemeenschap en te ontwaken met U, om den nieuwen dag wederom met U en tot Uwe eer aan te vangen. Amen.

MAANDAG-MORGEN.

Heere God, nu is het de eerste werkdag der week, en de gezonde menschen gaan aan den arbeid, en de kinderen gaan naar school, en elk doet zijn plicht binnen- of buitenshuis, maar *ik* kan niet mee. Gij weet dat Heere, en dat is mij tot grooten troost. Want Uw hart is medelijdend en Gij hebt Uw zwakke kinderen niet minder lief dan de sterken en de gezonden. Heere, bewaar mij voor ontevredenheid en voor moedeloosheid. Geef mij een stil, ootmoedig en tevreden hart, en help mij de verzoekingen te overwinnen, die mij ook hier op mijn ziekbed, ja *juist* hier, beloeren en bedreigen. O God, geef mij toch een rein hart, een hart, waaruit alles verdreven wordt, dat U niet welgevallig is: verkeerde gedachten, onzuivere begeerten, alles wat mij zoo licht van U doet afdwalen. Kom in mijn hart, Heere, vervul het met Uwen Geest en geef dat ik mij als een lid van Uw lichaam moge gevoelen. Dan zal ik ook tevreden zijn met de plaats, die Gij mij hebt aangewezen.

Leer mij toch veel aan anderen denken, lieve Heiland. Een zieke wordt zoo licht zelfzuchtig, altijd denkend aan zichzelven. Maar als ik denk aan al die kranken, die het zooveel moeilijker hebben dan ik, dan schaam ik mij over zoo menige ontevreden ure, die ik zuchtend en klagend heb doorgebracht. Heere, leer mij danken voor mijne voorrechten. Gij bezoekt ons wel en legt ons lasten op, maar Gij draagt ons toch ook mèt onze lasten en zorgen. Ik wil U loven en prijzen en ook heden Uwen naam groot maken. Help mij, o dierbare Heiland, en maak mij tot een stille, ootmoedige getuige van Uw liefde. Amen.

MAANDAG-AVOND.

Lieve Vader in den hemel, Gij wilt dat wij in het gebed tot U zullen naderen, dat ook ik met mijn avondgebed tot U kome. Ik weet het ook dat alle goede gaven en alle volmaakte giften van U afdalen. Maar ach, ik ben zoo dikwijls traag in het gebed, en ik zie zoo vaak meer op mijzelf en mijne moeiten, mijne zonden en mijn gebreken dan dat ik vastelijk vertrouw op Uwe hulp en genade. Vergeef mij, Heere, mijne dwaasheid, mijne minachting van Uw Woord, mijn vergeten van al Uwe dierbare beloften. Hier lig ik nu zwak en machteloos op mijn leger. Hoe moest mijn hart zich verheugen in Uwe nabijheid, hoe moest mijn mond overvloeien van Uwen lof en toch, Vader, Gij weet het, hoe vaak het anders met mij gesteld is. Ik beken U dat met diepe schaamte en met oprecht berouw.

Heere, elke avond predikt mij met zijn vallende schaduwen dat de nacht komt, waarin niemand werken kan, de nacht des doods, die ook eenmaal voor mij zal aanbreken. Hoe weinig vraag ik mijzelven ernstiglijk af of ik waarlijk bereid ben U te ontmoeten, of mijn hart nu wel in waarheid naar U en Uw aangezicht verlangt. Neem Heere, in genade van mij weg alles wat mij in die gezegende overpeinzingen hindert, en laat Uw Heilige Geest mij maar meer en meer verzekeren dat ik Uw kind ben. O, ik weet toch dat ik U toebehoor. Ik dank U, lieve Heiland, dat Gij mij dierbaar zijt boven alles. Laat mij nu veilig onder Uwe hoede mogen slapen en wil in genade aan mij en allen, die ik liefheb, denken. Om Uws naams wille. Amen.

DINSDAG-MORGEN.

Heb dank, Heere. dat Gij mij in den afgeloopen nacht bewaard hebt en mij nu weer lust en gelegenheid geeft Uw heilig Woord te lezen. Uw dienstknechten hebben in oude tijden Uw volk zoo ernstig gewaarschuwd tegen den dienst der valsche goden, maar, o God, ik heb óók afgoden, die ik maar al te vaak verboden eer bewijs. Verlos mij van hun macht en invloed. Bevrijd mij van alle invloeden en stemmingen, die niet van U, maar van den boozen vijand afkomen. O mijn God, nu er weer een nieuwe dag vóór mij ligt, een dag met al zijn zorgen, pijnen, moeiten en gevaren, nu gevoel ik zoo opnieuw dat ik Uw hulp en bijstand noodig heb om U in waarheid als Uw kind te gehoorzamen. O Gij, die het Licht der menschen zijt, laat Uw aangezicht óók lichten over mij, opdat ook ik heden in dien glans moge verkeeren en Uwen naam verheerlijken. Geef mij geduld om ook op dèzen dag te dragen, wat Uwe wijsheid mij zal toezenden, maak mij vriendelijk onder de beproeving, een voorbeeld voor anderen, en niet een aanstoot, en een schande voor den Christennaam, dien ik draag, een oorzaak van spot of minachting voor hen, die Uw Evangelie verwerpen. O mijn Heiland, ik wil bij U blijven, ik wil steeds nader tot U komen, ik wil hoe langer hoe meer aan U verbonden worden. Help mij, want in mijzelven heb ik geen kracht. Bekwaam mij om een leesbare brief van U, o mijn Jezus, te wezen en laat Uw engelen mij omzweven, opdat zij mijn hart helpen vol te zijn van het licht en de heerlijkheid des hemels. Amen.

DINSDAG-AVOND.

Mijn Heer en mijn God, nu deze dag weer ten einde spoedt, en ik nog eens nadenk over alles wat mij heden van Uwentwege is toegekomen, wat ik aan liefde van de menschen ontvangen heb, wat er door mijn hart is heengegaan, mengen zich dank en droefheid dooreen. Ik heb U te danken voor Uw genade en Uwe lankmoedigheid over mij, maar ik heb mij te schamen over zoo menige gedachte, die niet was naar Uwen heiligen wil. Hoe zwak was mijn vertrouwen op U, hoe klein was mijn geloof. O wanneer ik in Uw Woord lees hoe Uwe uitverkorenen dag en nacht U prijzen en het Lam volgen, waar het ook henengaat, dan heb ik maar éénen wensch: dat ook ik tot die stille, gestadige navolging van mijnen Heiland komen moge, dat ook ik met al mijne vragen en nooden mij ootmoedig aan Zijne voeten mag neêrzetten. Wees Gij mijn Helper en Toevlucht ook in den komenden nacht. Gij kent mij en weet hoe mijne zonden mij bedroeven, hoe vurig ik verlang naar een hart, dat geheel van den Heiland vervuld is, dat de zonde haat en Uwe geboden liefheeft. Help mij Heere, dat ik steeds meer afsterve aan mijzelven en aan mijn zondige begeerten, en dat Uw lieve Zoon ook in mij Zijn beeld aanschouwen mag. Bewaar mij nu in dezen nacht, gedenk aan alle kranken en stervenden, doe mij veilig nederliggen en slapen, en geef dat morgen bij mijn ontwaken mijn eerste gedachte voor U zij, o God mijns levens, die te loven en te prijzen zijt tot in eeuwigheid. Amen.

WOENSDAG-MORGEN.

Heb dank, trouwe God en Vader, dat ik weder mocht ontwaken en dat Gij mij tegenkomt met Uw Woord en met de blijken Uwer goedheid en genade. Ik heb in mijn zwakheid zulk een goede verzorging, mijn spijze en drank wordt door liefhebbende handen mij gebracht, ach hoevelen zijn er, die missen wat ik zoo ruimschoots genieten mag! Nu ligt weer een nieuwe dag vóór mij. Een dag, waarop mij van allerlei overkomen kan, een dag, die mij in elk geval weer een schrede nader brengt tot de eeuwigheid. Help mij door Uwen Heiligen Geest in mijne voorbereiding voor Uwe toekomst, geef mij in oprechtheid mijzelven te onderzoeken en weg te doen uit mijn hart en leven wat U mishaagt. Gij kent mijne zorgen en mijne moeiten. Mijn gansche bestaan ligt voor U open en bloot. Indien daar nog een schadelijke weg bij mij is, ontdek mijne oogen opdat ik zie wat U mishaagt en leid mij, o God, op den rechten, den eeuwigen weg. Maak mij trouw tegenover alle menschen. Stel mij ook voor hen tot een zegen, die mij bezoeken en geef mij veel behoefte aan het gebed voor zoovelen, die ik ken, maar die U wellicht nog niet kennen. Een kranke kan zooveel doen door stille, trouwe voorbidding. Maar Gij, o Heiland, moet mij het ware bidden leeren. Kom heel dicht bij mij, Heere Jezus, en vervul mij met Uwe zalige tegenwoordigheid. Ik dank U dat Gij mij ook heden, en al de dagen mijns levens, met Uwe liefde omringen wilt. Amen.

WOENSDAG-AVOND.

Lieve Vader in den hemel, ik dank U aan het einde van dezen dag voor al de goedheid en trouw, die Gij mij, armen zondaar, ook heden weder bewezen hebt. Ik ben toch van nature een kind des toorns, mijne zonden zijn talloos vele, en toch draagt Gij mij in geduld en ontferming. Hoewel ik niets verdiend heb, hebt Gij mij alles gegeven wat ik noodig heb en ook aan het einde van dezen dag moet ik op Uwe vraag: heeft u ook iets ontbroken? antwoorden: niets Heere! Ook het kruis en de beproevingen, die Gij mij toezendt, zijn bewijzen dat Gij mij niet vergeet, dat het Uw wensch, Uw sterk verlangen is mij tot U te trekken en mij geheel aan U te verbinden. Barmhartige Vader, blijf geduld hebben met Uw vaak zoo ongeduldig kind. Ik ben dikwijls zoo bedroefd over mijzelven, over mijn geringe vorderingen in Uwen dienst, over mijn onvriendelijke, ontevredene gedachten, over de geringe blijdschap, die mijne ziel vervult wanneer ik aan U en Uw liefde denk. Geef mij toch een waarlijk verbroken hart, een hart, dat geheel en al de toevlucht neemt tot Uwe ontferming. Laat Uw genade dezen avond mij zijn als een spade regen, die het dorre land verkwikt, o laat mij nu gaan slapen met de vaste verzekerdheid dat Gij mij al mijne zonden vergeven hebt om Jezus' wil, dat ik veilig mag nederliggen onder Uwe hoede. Heere Jezus, Lam Gods, dat de zonden der wereld wegdraagt, ontferm U mijner. Mijn Heiland en Verlosser, U wil ik toebehooren voor tijd en eeuwigheid. Laat mijn moede hoofd rusten aan Uwe borst en het zal mij goed en zalig zijn. Amen.

DONDERDAG-MORGEN.

Barmhartige en genadige Vader in den hemel, heb dank voor de bewaring, die ik in den afgeloopen nacht mocht genieten, en voor de rust, die ik onder Uwe bescherming smaken mocht. Nu heb ik weer Uw heilig, heerlijk Woord gelezen en opnieuw vernomen hoe Gij U tot de armen en geringen nederbuigt. Hoe troostvol en hoe liefelijk is dat toch, o mijn Heer en mijn God, want ik voel mij zoo klein en zoo machteloos, zoo onbeteekenend en zoo onrein voor Uwe heilige oogen. Och, wat is mijn leven tot dusver weinig een beantwoording van Uwe groote ontferming geweest, hoe groot waren mijne ondankbaarheid en ongehoorzaamheid! Trek mij toch door Uwe almachtige kracht van mijn zondige begeerten af, o Heiland, en laat Uw beeld mij maar telkens weer voor oogen komen, wanneer de wereld en hare bekoringen mij dreigen van U af te trekken. Gij zijt in al onze verzoekingen mede verzocht geweest. Gij weet ook hoe het een krank, een lijdend, een worstelend mensch te moede is. Heere Jezus, breng het ook in mij tot overwinning op de machten des Boozen. Laat de moedeloosheid, de twijfel, de onvastheid uit mijn hart wijken op Uw woord. Gij, die de stormen deedt bedaren en zie, daar kwam een groote stilte, ach laat het ook stil en rustig worden daarbinnen. Ik reken op U, genadige en gewillige Zaligmaker, Gij weet hoe zwak ik ben, maar ik weet ook hoe sterk Gij zijt. Laat deze dag een dag van veel genade voor mij wezen, opdat ik U van avond moge loven en danken voor Uwe overwinning ook in mij. Amen.

DONDERDAG-AVOND.

Heere Jezus, die U in de dagen Uws vleesches als een barmhartige Heiland aan de menschen getoond hebt, en die nog dezelfde zijt nu Gij verhoogd zijt op den troon der heerlijkheid, ik kom aan den avond van dezen dag tot U in het diepe gevoel mijner onwaardigheid. Ach, in mijzelf *ben* ik niets en *heb* ik niets, dat mij recht zou geven tot U te naderen. Maar ik mag toch óók tot U spreken: Heere, zoo Gij wilt, Gij kùnt mij reinigen. Schenk mij Uw licht, dan zal ook ik, blinde, kunnen zien. Geef mij, zwakke, Uwe kracht en dan zal ook ik in Uwe wegen wandelen. Gij weet het hoeveel dingen mij bekommeren. Hoe zwaar mijn lijden mij neer kan drukken, en hoe de herinnering aan al mijne zonden mij vaak tot een last is. Ach, richt mij op en vertroost mij door Uw woord. Genees mij naar lichaam en ziel, o groote en machtige Medicijnmeester, en vervul mijn innerlijk gebrek uit Uwe volheid. Geef mij bovenal maar den Geest des gebeds en der smeeking, opdat ik telkens weer met U moge spreken. Nu gaat de avond weer dalen, de nacht komt, dek mij onder de schaduw Uwer vleugelen. Vergeef mij alles wat ook heden in mijn leven, in mijn gedachten en werken niet geweest is naar Uwen heiligen wil. Waak gij over mij wanneer ik slapen zal en geef dat ook mijn slaap door U geheiligd zij. Vervul mijn hart, dat vaak zoo onrustige en onwillige hart, met Uwen vrede. Ontferm U over allen, die lijden, over de bedroefden, over degenen, die ik liefheb en zegen allen, die met bekommernis dezen nacht tegen gaan. Heere Jezus, heb dank voor Uw groote barmhartigheid. Lam Gods, dat de zonden der wereld, dat ook *mijne* zonden wegdraagt, ontferm U mijner. Amen.

VRIJDAG-MORGEN.

Heere God, Vader in den hemel, Heer en Meester ook van mijn leven, ik dank U uit den grond van mijn hart dat Gij in den afgeloopen nacht Uwe hand over mij hebt uitgebreid, mij hebt beschermd en bewaard en nu weer aan den morgen van dezen nieuwen dag tegenkomt met Uw genade. Heere, Gij kent mij en weet mijne nooden, moeiten en zorgen. Maar ik wil op dezen Vrijdag in het bijzonder gedenken dat Uw lieve Zoon op een Vrijdag voor mij aan het kruis gestorven is. Indien ik elken Vrijdag er in het bijzonder aan denken mag tot welk een duren prijs ik ben vrijgekocht van de heerschappij der zonde en des doods, o dan zal ik mij in mijne krankheid en droefenissen toch telkens weer vertroosten met de zaligheid van Zijn volbrachte werk. Regeer mij dan ook heden, o lieve Vader, in al mijn gedachten en begeerten door Uwen Heiligen Geest. Moge die mij steeds indachtig maken dat ik U toebehoor en dat ik als Uw kind ook heden heb te wandelen, zij het ook in al de gebondenheid van mijn toestand. O Heere, Gij, die alle dingen weet, Gij weet toch dat ik U boven alles wensch lief te hebben. Blijf bij mij. Doe mij Uwe tegenwoordigheid gevoelen. Ach, het kan mij soms zoo eenzaam om het hart zijn. Sterk en vertroost mij door Uw Woord, door de gesprekken met anderen, bovenal door den stillen omgang, dien mijne ziel met U houden mag. Gedenk ook aan allen, die arbeiden voor hun dagelijksch brood. Zegen allen, die ons regeeren. Wees met ons dierbaar Vorstenhuis. Bewaar ons vaderland in alle gevaren. Breid Uw koninkrijk uit en zegen alle Evangelieboden, ook onder de heidenen, onder de Mahomedanen en onder Uw oude volk Israël. O God, Uw koninkrijk kome! Amen.

VRIJDAG-AVOND.

O mijn Heiland, bestraal mij met de klaarheid van Uw eeuwig licht, drijf alle duisternis henen uit de woning van mijn hart, neem alle lichtzinnigheid van mij weg, overwin de verzoekingen, die mij telkens aanvechten, strijd Gij voor mij, want mijne kracht is zoo gering en zoo onvast. O Heere, als ik bedenk hoe Gij in de dagen Uwer rondwandeling op aarde de stormen wist te stillen, de angstigen wist gerust te stellen, de woeste hartstochten deedt wijken, dan kan mij vaak de gedachte kwellen: ach, was Jezus nog op aarde! Maar Heere, Gij *zijt* toch bij ons. Gij komt ook aan *mijn* ziekbed, Gij verstaat ook *mijn* lijden, ach, waarom heb ik dan niet aan Uwe tegenwoordigheid genoeg? Heere, ik wil altijd weer *zien* in plaats van te *gelooven*. Ik verlang iets bijzonders te gevoelen, ik zou wel eene hoorbare stem uit den hemel begeeren, ik zou zoo gaarne van binnen warmer en gelukkiger en toegewijder zijn. O mijn Heiland, leer mij toch van mijzelven àf en op U te zien! Zend Uw licht en waarheid tot mij neder, dat die mij geleiden. Richt Gij mijn neergebogen hart op en geef mij hemelsgezindheid. Troost Gij mij opdat ik niet zoo vaak naar den troost van menschen verlange, die mij toch niet helpen kunnen, want bij U alleen is ware kracht en levensmoed te vinden. Vergeef mij de zonden, die ook dezen dag mij weer hebben aangekleefd en gun mijn moede lichaam en mijn moeden geest de zoete rust in Uwe gemeenschap. O verbind mij toch vaster aan U, mijn Heer en Zaligmaker, dan zal ik waarlijk vrij zijn en onder alle leed en beproeving met opgeheven hoofd den grooten, heerlijken dag Uwer verschijning afwachten. Ik vertrouw op U. Ik zal niet beschaamd worden in eeuwigheid. Amen.

ZATERDAG-MORGEN.

Heb dank, almachtige God, mijn barmhartige Vader in Jezus Christus, dat ik weder dezen dag mag beleven en mag beginnen met U en Uw Woord. O Heere, maak Uw Woord toch meer voor mij een *levende* bron van verkwikking en van troost. Ik lees uw Heilige Schrift, ik ken ze soms van buiten, maar ze spreekt vaak zoo weinig tot mijn hart. Ach, hoe ongevoelig en onleerzaam ben ik menigmaal. En toch, Gij zult ook mij *vervullen* met Uwe liefde, mij in al mijne droefenissen en moeiten bekwamen om U te loven en te prijzen. Daarom wil ik toch dezen dag beginnen met U te danken. Hoeveel duizendmaal-verbeurde genade hebt Gij mij niet bewezen van mijne jeugd af aan. Hoe hebt Gij mij opgezocht in vreugde en in droefenis, ook weder deze geheele week bemoeienis met mij gehad, maar hoe weinig heb ik aan U gedacht, hoe vaak heb ik meer op mijzelven en mijne nooden dan op Uwe liefde en Uw ontferming gestaard. Heere, op elken Zaterdag mag ik denken aan Uwen lieven Zoon, die op dezen dag in het graf heeft gerust. Geef dat ook ik in Zijn volbrachte offer, in Zijn verworven verlossing rusten moge en mij volkomen op Zijne bereidwilligheid mij zalig te maken verlate. Wees dezen ganschen dag dicht bij mij, o mijn God. Leid mij in mijn gesprekken, gedachten, werkzaamheden, welke die ook zijn mogen, en geef dat de uitgangen van dezen dag U ook mogen loven en prijzen, gelijk ik in zwakheid met Uwen lof dezen dag beginne. O hoe groot is het goed, dat Gij weglegt voor degenen, die U vreezen. Hoe zalig is het volk, dat naar Uw klanken hoort. Heere, vervul mijn hart met de vreeze Uws naams en doe mij niets vuriger begeeren dan Uwe liefde. Om Jezus' wil. Amen.

ZATERDAG-AVOND.

Heere Jezus, ik hef mijne oogen op tot U, o Koning vol genade, Gij die tusschen de zeven kandelaren wandelt en die de zeven sterren in Uwe hand draagt. Gij zijt de barmhartige Hoogepriester, die de rookende vlaswiek niet uitbluscht en het gekrookte riet niet verbreekt. Ontferm U ook over mij, dierbare Heiland. Toon mij Uwe genade en heerlijkheid, en spreek persoonlijk tot mij, opdat ik Uwe stem hoore en daardoor in waarheid getroost zij. Ach, mijn Heiland, ik verneem zoovele stemmen, die tot mij komen, van binnen en van rondom. Het is dikwijls zoo onrustig en verward in mijn hart, kom Gij Zelf toch maar dikwijls U aan mij openbaren en mij met Uwen vrede vervullen. Ik kom tot U aan het einde van deze week en dank U voor allen zegen, dien ik van Uwentwege in deze dagen ontvangen heb. Maar ik heb ook voor de nieuwe week Uw bijstand weer zoo van noode. Ik heb het soms zoo moeielijk. Ik kan vaak zoo in opstand zijn tegen den weg, dien ik gaan moet. Mijn vleesch en bloed zouden het dikwijls zoo anders begeeren. En toch, Gij vergist U niet, Uw weg alleen is de rechte. Heere, vermeerder mij het geloof. Groote Zielenarts, genees mij en ik zal waarlijk gezond zijn, Zuiver en vernieuw mijn hart. Ik dank U dat ik op U rekenen mag. Nu ga ik slapen en ik bid U om den grooten zegen van een verkwikkende rust. Mogen alle zieken en lijdenden, mogen alle mijne bekenden en geliefden U aanbevolen zijn, en als het Uw wil is, laat mij dan den komenden rustdag in Uwe vreeze en in Uwe gemeenschap mogen beleven. U zij de lof en de dank en de aanbidding. Amen.

KERSTFEEST.

Almachtige God en Vader onzes Heeren Jezus Christus, geloofd zij Uw naam en geprezen zij Uwe barmhartigheid. Gij zijt een God, die wonderen doet en Uwe beloften heerlijk vervult. Groote dingen hebt Gij aan ons gedaan, want heden is ons geboren de Heiland, welke is Christus, de Heere.

Eere zij U, Heere Jezus, Heiland en Koning. Gij zijt arm geworden waar Gij rijk waart, om ons armen rijk te maken. O Heiland, kom ook in mijn hart woning maken en het vervullen met de gaven Uwer hemelsche goedheid en vertroosting. Gij kent mij en ziet mij in mijn nood, in mijn zwakheid en mijn lijden. Ach, hoe gaarne voegde ik mij bij de feesthoudende menigte, hoe is mijne ziel begeerig naar Uwe voorhoven, o Heere der heirscharen. Maar Gij zijt ook hier aan mijne legerstede. Gij wilt mij ook hier vervullen met blijdschap en met vrede. Verleen mij, en allen, die met mij lijden, troost bij alle leed, hulp in elken nood, kracht onder alle verzoeking en zalige hoop op de volkomen overwinning. O Heiland, ik behoor toch ook tot Uw ééne, heilige, algemeene Kerk en daarom verheug ik mij mede met al Uw volk in hemel en op aarde. De patriarchen hebben op U gehoopt; Abraham heeft zich verheugd, ziende Uwen dag; de heilige profeten hebben Uwe komst voorspeld; de hemelsche heirscharen hebben Uwe geboorte bezongen; apostelen, martelaren en heiligen hebben het lied der engelen herhaald, en met die allen prijs en loof en aanbid ook ik Uwe grondelooze barmhartigheid en Uw onmetelijke genade. Eere zij U, o God, in den hooge, en vrede op aarde, en in menschen een welbehagen! Amen.

OUDEJAARSAVOND.

Heere, nu moet ik zwak en lijdende dit jaar besluiten. Het valt mij zwaar niet te kunnen opgaan naar Uw huis, en vele overleggingen vervullen mijn arme hart. Maar Heere, Gij zijt meerder dan mijn hart en het voegt mij niet te klagen. Bovenal toch heb ik U te danken. Gij hebt mij naar Uw beeld geschapen en mij overgezet uit deze vergankelijke wereld in het Rijk van den Zoon Uwer liefde. Uw Evangelie heeft mijne ziel verkwikt. Uwe beloften en toezeggingen hebben mij vertroost op mijnen pelgrimsweg. Gij hebt mij verzorgd en welgedaan van mijne kindsheid af, Gij zijt mij ook in dit lijdensjaar nabij geweest, zoodat ik niet ben vergaan in mijn moeiten en bezwaren.

Help mij nu, o lieve Vader, in vrede afscheid te nemen van dit oude jaar, dit jaar met al zijn smarten en teleurstellingen, dat jaar ook met al zijn zonden en overtredingen. O wáár anders kan ik mij verschuilen voor Uw heilig oog dan onder de schaduw Uwer eigen vleugelen, wáár kan ik een toevlucht vinden anders dan aan Uw genadig Vaderhart? Geef mij, o God, te blijven rusten op Uwe trouw. Uw wil geschiede met mij, ook in de toekomst, die nu weer vóór mij ligt, wanneer deze laatste dag des jaars zal zijn heengesneld. Uw wil geschiede in mijn strijd en in mijn blijdschap, in mijn leven en straks ook in mijn sterven. Uw levenwekkende, herscheppende genade dale tot mij af, Uwe almachtige bescherming zij mijn hoog vertrek. En zoo werp ik mij dan met al mijne nooden en zorgen, met mijn kranke lichaam en met mijn arme, behoeftige ziel aan Uwe voeten neer, o alvermogende, algenoegzame God — want Uw is het Koninkrijk, en de kracht en de heerlijkheid tot in eeuwigheid. Amen.

NIEUWJAARSMORGEN.

Mijn God en Vader! In Uwen naam treed ik dit nieuwe jaar in. Gij kent mij en weet hoe moeilijk het mij valt aldus gebonden en machteloos te zijn. Ik kan niet rondgaan met blijmoedige wenschen op de lippen en met vroolijkheid in het hart, gelijk zoovelen op dezen dag zullen doen, maar ik kan toch in mijn gebed aan allen denken, die mij op het hart gebonden zijn, en ik kan mijzelven met al mijne zonden aan Uwe onwankelbare genade aanbevelen. Gij alleen weet wat mij dit nieuwe jaar brengen zal, voor mij is het alles onzeker. Maar *niet* onzeker is Uwe liefde, Uw genade, Uw vrede, die Gij ook aan mij wilt schenken en bevestigen, wanneer ik mij maar vastklem aan Uwe beloften. Het Kruis van Golgotha staat ook dit jaar weer onder ons opgericht als het teeken van verzoening en van blijvende vertroosting. Doe ook mij, Heere, de kracht van dat kruis ervaren. Mij en allen, die lijden, die strijden en worstelen, die wellicht in dit jaar zullen sterven. Er is geen wonde, die Gij, Heere, niet kunt genezen. Geen smart, die Gij niet kunt verzachten. Geen dood, waaruit Gij niet leven kunt wekken. Leer mij voor U te leven. Waarlijk leven, en in U gelukkig zijn. Zegen Heere, al Uw evangelieboden en dienaren Uwer Kerk. Zend ook mij vertroosters en helpers toe, die mij vormen en leiden voor het groote doel, waartoe gij al Uwe kinderen, en ook mij, hebt bestemd. Geef mij, zwakke, de kracht van Uw heerlijk opstandingsleven en doe het klokkenspel van het Nieuwe Jaar voor mij het voorspel wezen van het Eeuwige Leven bij U. Om Jezus' wil. Amen.

GOEDE VRIJDAG.

Geloofd zij Uwe liefde, Heere Jezus Christus, mijn Hoogepriester en Heiland, dat Gij ons hebt liefgehad tot den dood, ja den dood des kruises. Geloofd zij Uw naam, Gij Middelaar Gods en der menschen, die ook mij met Uw dierbaar bloed hebt vrijgekocht en het werk der verlossing volbracht hebt.

Nu kan ook ik, eenzame en strijdende ziel, mij verheugen in de zekerheid mijner toekomstige overwinning. Ik ben de Uwe en ik heb ook in dezen tijd van beproeving en worsteling, deel aan Uw volbrachte werk. Geef mij toch meer een oog voor Uwe heerlijkheid dan voor mijne onwaardigheid en onmacht, want het zijn toch juist de kleinen en de geringen tot wie Gij U het zaligst nederbuigt. O vorm mijn hart door de kracht Uws kruises, opdat ik in geest en waarheid U moge verheerlijken, opdat ik leven en sterven moge met U, leven en sterven in Uwe liefde. Help Gij mij nu door de kracht Uws kruises, opdat ik ootmoedig en blijmoedig alles drage, wat Uwe wijsheid mij oplegt. Help mij door de kracht van Uwe offerande aan mijne zonden af te sterven, mijn last getroost op mij te nemen en U te volgen. O geef mij heden veel op Golgotha te vertoeven met mijne gedachten en gebeden, en laat de overdenking Uwer onuitsprekelijke liefde aan mijn hart geheiligd worden. Zegen dezen heiligen gedenkdag aan al Uw volk, dat Uwen naam belijdt, o Heiland, en geef dat onze hongerige en dorstige zielen den zaligen troost mogen ervaren van het volbrachte werk onzes Konings, wien met U, den Vader en den Heiligen Geest, zij lof, eere en aanbidding tot in eeuwigheid. Amen.

PAASCHFEEST.

Opgestane, verheerlijkte Heiland, ik kom te midden van mijne ellende en machteloosheid om U te aanbidden in Uwe macht en heerlijkheid. Ik bid U om de genade, te vergeten alles wat in mij naar de aarde henentrekt en aan het vleesch gehecht is, en om met vleugelen opwaarts te snellen, de zon en Uw verrijzenis tegemoet. Met al Uwe vrijgekochten loof en aanbid ik U, Heere Jezus, die Uzelven vernederd hebt tot den dood des kruises, maar die nu leeft tot in alle eeuwigheid. Verwerp mijn zwakken lof niet en werk in mij wat U welbehagelijk is. Geef dat al het oude, verdorvene, zondige in mij worde gedood en kom tot mij, opdat ik met U, en in U vernieuwd, moge opstaan. O zie op mij, armen zondaar, neder, die nog wandelen moet in dit dal der schaduwen des doods, en verheerlijk Uzelven ook in mij met de heerlijkheid, die Gij hadt eer de wereld was, opdat ik mij moge verheugen in Uwe victorie. Gij hebt tot Uwe discipelen gesproken: vrede zij u! Spreek dat woord ook tot mij. Gij weet dat ik het moeielijk heb, dat mijn lijden mij neerdrukt, dat mijne ziele kleeft aan het stof. Ai, maak mij levend naar Uw woord. Laat mij door deze donkerheid henengaan tot Uw licht, vervul mij met Uw goddelijke vertroosting en met de kracht dier zalige levende hoop, waartoe Gij ook mij hebt wedergeboren, door Uwe opstanding, o Levensvorst, tot een onverderfelijke en onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis in de hemelen. Heb dank, heb duizendmaal dank, mijn Heiland, voor Uw genade. Amen.

HEMELVAARTSDAG.

Heere Jezus, hooggeloofde Heiland en Koning, hoe zullen de hemelsche heirscharen U hebben begroet toen Gij ingingt in Uwe heerlijkheid en U plaatstet aan de rechterhand der Majesteit Gods. Wij zijn nog vreemdelingen en bijwoners op deze aarde, en als een der allergeringsten hunner kom ik tot U en zend U van uit de eenzaamheid mijner lijdenssponde eenen eerbiedigen, dankbaren groet. Hosanna zij U, o Zone Davids, Hosanna in de hoogste hemelen!

Gij zijt ten hemel gevaren, o Heiland, maar wij leven nog op aarde. Gij hebt den loop voleindigd, maar wij betreden nog den smallen weg met zijn doornen en distelen. Sterk ook mij, o Heere, dat ook ik mijnen hemelvaartsgang moge maken, dat ook ik door het dal dezer beproevingen en smarten mag opklimmen tot Uwen heiligen berg. O maak mijn harte meer hemelsgezind, losser van de aarde, losser van al de dingen, die mij zoo kunnen bezwaren en die mij toch nimmer verder brengen op den weg naar Sion. O Heere Jezus, leer mij blijmoediger met U te wandelen en vroolijker Uwen naam belijden, vaster op U zien, totdat ook ik eenmaal moge komen waar Gij zijt.

Zegen mij op dezen feestelijken dag in de stilte van mijn binnenkamer. Heilig mijne overdenkingen, reinig mijne gedachten van alles wat niet is naar Uwen wil en geleid ook mij in den geest met Uwe jongeren naar den Olijfberg, om U te zien henenvaren en U nimmermeer uit mijn oog en mijn hart te verliezen. Wees eeuwiglijk mijn licht, mijne vreugde, mijn overwinning en mijne heerlijkheid. Amen.

PINKSTERFEEST.

Almachtige God, Gij wilt waterstroomen uitgieten over het verdorde en beken doen uitstorten in de wildernis, Gij wilt Uwen Geest uitbarsten over alle vleesch — ach, laat ook mij deelen in die volheid van leven en zaligheid. Verfrisch mijn dorre, kwijnende hart door de stroomen Uwer liefde, verlicht mijne oogen, opdat zij Jezus Christus mogen zien in Zijne groote, koninklijke heerlijkheid. Heilig mijnen wil, opdat ik niets anders begeere dan wat U welgevallig is. O rust ook op mij, Geest der Waarheid, dan zal ik bevrijd blijven van dwaling en ongeloof. Vervul mij, o Heilige Geest, dat ik toch het doel ook van mijn leven moge verstaan. Heere, het is bij mij zoo weinig feestelijk, zoo weinig naar de blijdschap van Uw Kerk, die op dezen dag hare jubeltonen en dankliederen opzendt. Leer mij medezingen en mededanken, al is de lofzang ook in stilheid tot U, o God. Verbind mij met al Uw volk in hemel en op aarde. Reinig en volmaak geheel Uwe Gemeente in deze wereld, tot de zalige dag aanbreekt, waarop Gij Uwe Bruid opvoert in de onuitsprekelijke vreugde Uwer aanschouwing. O laat dit Pinksterfeest ook voor mij eene profetie, een voorsmaak mogen zijn van de zalige hereeniging van het Hoofd met de leden, en moge ook mijne ziel het ervaren, in al haar ellende en donkerheid, dat Gij de Levende, de Levenwekkende en Levensterkende zijt, die Uw kinderen verzadigt en verkwikt uit Uwe onmetelijke volheid, boven bidden en boven denken. O Heer, ik dank U dat het Pinksteren is ook voor mij. Ik werp mij met al mijn nooden op Uw ondoorgrondelijke ontferming en ik *zal* niet beschaamd worden. Ik dank U van ganscher harte. Amen.

MIJN VERJAARDAG.

Heere mijn God, dit is voor mij geen blijde, geen vroolijke verjaardag. Ik ben krank. Het lijden drukt mij en in deze stille oogenblikken gaat er veel door mijn hart. Ik ben blij dat ik mij tegenover U zoo heel eerlijk en eenvoudig mag uitspreken. Gij kent mij en doorgrondt mij. Tegenover U mag ik mij toonen zooals het daarbinnen bij mij gesteld is. Ach, Heere, het valt mij moeielijk altijd tevreden te zijn, en mijn zielevijand de Duivel fluistert mij vaak zulke giftige gedachten in. Heere, houd mij maar heel dicht aan Uw hart, dan ben ik veilig tegen zijn listige aanslagen. Mijn lieve hemelsche Vader, ik zou nog zoo gaarne gezond en vroolijk mijn pad bewandelen. De machteloosheid, de gebondenheid drukt mij zoo. Maar ik wil trachten alles uit Uwe hand aan te nemen. Geef mij daarom als mijn beste verjaarsgeschenk een nieuwe begeerte U te volgen en U te verheerlijken door het onbepaalde vertrouwen van mijn hart. Ik zou toch zoo gaarne een licht zijn, al is het maar een heel *klein* lichtje, dat van U getuigt en dat anderen op U wijst. Mijne levensjaren vlieden daarhenen en ik ben nog zoo weinig voor anderen tot een zegen geweest. En daarom bid ik U heden ernstiger en nadrukkelijker dan ooit: Heere Jezus, vervul mij met Uwen Geest en met Uwe liefde, opdat er ook van mij, naar Uwe belofte, stroomen van levend water mogen uitgaan, Uw naam tot eer en mijnen naaste tot zegen. Ik dank U dat Gij mijn goede Herder zijt. Laat mij nu ook dit jaar als een schaap Uwer kudde dicht, heel dicht bij U mogen blijven. Ik dank U hartelijk dat ik met U mijn nieuwe levensjaar mag beginnen. Lieve Heiland, help mij dat ik U dit jaar vreugde bereide door een stillen, vertrouwenden wandel. Amen.

HEIMWEE-KLANKEN

DE hier volgende liederen — evenals alles in deze vijf boeken zonder vermelding van bron of auteur bijeengebracht[1]) — vertolken het verlangen naar Jezus en naar de volle aanschouwing van Zijn Heil in het hemelsch Vaderland. Slechts één Naam trede naar voren: de naam van onzen hooggeloofden Heer en Heiland, den Christus Consolator, den Heer der heerlijkheid, dien wij wachten op de wolken des hemels en dien wij eerlang hopen te aanbidden en te prijzen in het Jeruzalem, dat Boven is, hetwelk is ons aller Moeder.

Gij Jezus, die ten troon verheven,
Door duizend, duizenden omgeven,
  Geplaatst zijt aan Gods rechterhand,
En daar Uw vreugde ziet volmaken,
Nu al die duizenden reeds smaken
  De vruchten van Uw offerand —
Gij ziet ook duizend, duizend zielen
Hier op Uw voetbank nederknielen,
  En bij die duizenden ook mij.
Voor U, die met Uw bloed en tranen,
Den toegang ons tot God woudt banen,
  Voor Uwe voeten knielen wij.

---

[1]) Hartelijk hoop ik dat geen artikel der Auteurswet mij zal behoeven te benauwen en reeds dadelijk vraag ik elken uitgever, die rechten op eenig vers kan doen gelden, dringend verlof mij dit recht wel te willen verleenen. Van verreweg de meeste der door mij aangehaalde gedichten weet ik den oorsprong niet. Ik citeerde ze zeer vaak uit het geheugen, veranderde ze bovendien menigmaal, of kreeg ze van anderen toegezonden zonder vermelding van herkomst — kortom het leek mij verstandig *elke* opgave van namen achterwege te laten. Ik hoop dat niemand zich hieraan stooten zal.

HET HEMELSCH STRAND.

Niemand ziet het en toch woont het
  Onverwoestbaar in 't gemoed;
Nimmer sterft het met de jaren,
  't Bindt gelijk geen band ooit doet.

Als gij vraagt: wàt trekt de zielen
  Dan met zulk een tooverband?
Zeg ik u: het diep verlangen,
  't Heimwee naar het Vaderland.

Voortgestuwd door 't voorjaarsheimwee
  Zwemt een slanke, jonge zwaan
Naar de grondelooze diepte
  Van den blauwenden oceaan.

Zachtkens glijdt hij altijd verder
  Naar het ongekend gebied —
Droomt hij van een warmen zongloed,
  Van een haven in 't verschiet?

O voor elk, die vol verlangen
  Uitziet naar het hemelsch strand,
Komt ook eind'lijk eens de ure,
  Dat hij aan de Kusten landt!

'T HIJGEND HERT.

't Hijgend hert, der jacht ontkomen,
Schreeuwt niet sterker naar 't genot
Van de frissche waterstroomen,
Dan mijn ziel verlangt naar God.
Ja, mijn ziel dorst naar den Heer.
God des levens, ach, wanneer
Zal ik naadren voor Uw oogen,
In Uw Huis, Uw naam verhoogen?

O mijn ziel, wat buigt ge u neder?
Waartoe zijt ge in mij ontrust?
Voed het oud vertrouwen weder,
Zoek in 's Hoogsten lof uw lust.
Menigwerf heeft Hij uw druk
Doen verandren in geluk —
Hoop op Hem. Sla 't oog naar Boven.
Ik zal God, mijn God, nog loven!

BIJ HEM!

Ik heb zoo'n groot verlangen bij Jezus thuis te zijn
En aan Zijn hart te rusten, van alle zonde rein.
Ik heb zoo'n groot verlangen mijn Middelaar te zien
En Hem voor al Zijn liefde ootmoedig dank te biên.
Als dan de laatste tranen in 't hemelsch Vaderland
Voor immer afgewischt zijn door Zijn doorboorde hand;
Als dan mijn brandend heimwee gestild is door Zijn stem....
Dan ben 'k met al Gods kind'ren bij Hem! bij Hem! bij Hem!

BEVRIJDING.

Haalt op, haalt af!....
ontbindt mijn aardsche boeien;
ontwortelt mij, ontdelft
mij!.... Henen laat mij,.... laat
waar 't altijd zomer is
en zonnelicht mij spoeien,
en waar Gij, eeuwige, ééne,
alschoone Blomme, staat.

Laat alles zijn
voorbij, gedaan, verleden,
wat afscheid tusschen ons
en diepe kloven spant:
laat morgen, avond, al
wat heen moet, henentreden,
laat Uw oneindig licht
mij zien, in 't Vaderland!

Dan zal ik vóór....
o neen, niet vóór Uw oogen,
maar naast U, nevens U,
maar in U bloeien zaan:
zoo Gij mij, schepselken,
in 't leven wilt gedoogen,
zoo in Uw eeuwig licht
me Gij laat binnengaan.

ACH, WANNEER SAL ICK KOMEN VOOR U AENSCHIJN?

Och Heere ghij staet altijdt in mijnen sinnen,
Mijn ziele verlanget om bij u te zijn,
Mijn hert is ontbroocken door uwe minne:
Och! wanneer sal ick komen voor u aenschijn?
Ghij kleine vergadringe wilt niet vrese,
Die verwint sal de kroon ontfaen.
Ick kome tot u ick en laet u geen Weesen,
O mijn uijtverkooren, en wilt u niet verslaen.
Ghij schoonste onder de kinderen der menschen,
Mijn ziel verlanget om bij u te zijn.
Na u saligheijt so moet ik altijt wenschen,
Och! wanneer sal ick komen voor u aenschijn?
Staet op mijn Vriendinne, wilt nader komen,
Wie verwint sal de kroone ontfaen.
Mijn Bruijdt, ghij hebt mij dat herte ontnomen,
O mijn uijtverkooren, en wil u niet verslaen.
O Heere komt toch tot mijnder baten,
Mijn ziele verlanget om bij u te zijn.
Ghij zijt mijn sterckheijdt, en wilt mij niet verlaten,
Och! wanneer sal ick komen voor u aenschijn?
Ick ben uwen Trooster, en wilt u niet vervaren,
Wie verwint sal de kroone ontfaen,
Ick sal in vyer en in water bewaren,
O mijn uijtverkooren, en wilt u niet verslaen.
O Heere, hoe sal ick u te volle bedanken?
Mijn ziele verlanget om bij u te zijn.
O edele Wijnstock, lavet toch uwe Rancken,
Och! wanneer sal ick komen voor u aenschijn?

ALDAAR ZAL GEEN NACHT MEER ZIJN.

Daar zal geen nacht meer wezen
In 't nieuw Jeruzalem,
En geen angst, geen schrik, geen vreezen,
Geen klagelijke stem;
Geen bitt're tranen, uit de oogen
Geweld uit diepe smart,
Want God zal alle tranen drogen,
Genezen 't kranke hart.

Geen schrijnen van de wonden
In pijnlijk zelfverwijt;
Geen berouw van dwaze zonden
Dat door de ziele snijdt.
Geen sleep van droeve gebreken,
Geen honger, dorst en nood,
Geen rouw, die 't hart doet breken,
Geen ziekten en geen dood.

Maar vrede, kalm en veilig,
Maar steeds vernieuwde vreugd,
Maar een leven frisch en heilig
In eeuwig blijde jeugd,
Maar dankb're, jub'lende psalmen
Met de eng'len Gods te zaam,
In forsche, breede galmen,
Ter eere van Zijn naam.

Een volle zon zal schijnen,
Zacht koest'rend ongestoord,
En van ondergang en kwijnen
Vergeet men zelfs het woord.
Want God de Heere zal stralen
Aan 's hemels hoog gewelf.
Dat Licht kan nimmer falen,
't Is eeuwig als God-zelf.

Daar wordt de boom des levens
In 't midden niet gemist,
En de Godsrivier daarnevens,
Die alle ziel verfrischt.
O, welk een godd'lijk leven!
Wat groote zaligheid!
Wien zult Gij, Heer, dat geven?
Voor wien is dat bereid?

IK ZAG DE SCHOONHEID.

Ik zag de schoonheid en de zoetheid aller dingen,
en sprak: „wat zijt gij schoon!" Toen hoorde mijn gemoed:
Dat zijn wij ook, maar Hij, van wien wij 't al ontvingen,
Is duizendmaal zoo schoon en duizendmaal zoo zoet.
En dat zijt Gij, mijn Lief! Zou ik U niet begeeren?
Is hier een lelieblad op aard zoo blank en fijn,
Wat moet, o eeuwig Goed, o aller dingen Heere,
wat moet de witheid van Uw zuiverheid dan zijn!
Is 't purper ook zoo schoon der rozen, die hier bloeien,
bedauwd met paarlen als de morgenzon haar groet,
Hoe moet het purper van Uw Majesteit dan vloeien!
Ruikt hier een violet zoo lieflijk en zoo zoet
als 't Westenwindje door de hoven zacht gaat weiden,
zoo ik het menigmaal bij koelen morgen vond,
Wat moet zich dan een reuk door 't Paradijs verspreiden,
zoo lieflijk vloeiende uit Uw vriendelijken mond!
Is hier de zon gelijk een bruidegom gerezen,
Zoo schoon, zoo blinkende op het hoogste van den dag,
Wat moet Uw aangezicht dan klaar en helder wezen!
O God, mijn schoonste Lief! dat ik U eenmaal zag!

HOE ZAL HET DAN WEL WEZEN?

Mijn Heiland, nooit volprezen,
Hoe zal het dan wel wezen
  Wanneer geen zon meer straalt,
Maar uit Uw klaren hemel
  Uw eeuwig Sion daalt,
Waar wereldsch lichtgewemel
  Noch aardsche droom bij haalt?

Uw Stad, wier gouden straten,
Geen schaduw binnen laten
  Van wat ons hier vermoeit;
Waar al het goede en reine
  Onsterflijk groeit en bloeit,
Bij 's levens springfonteine,
  Die uit haar Godstroon vloeit.

Uw Stad, van 't Hallel ruischend,
Dier duizendmaal tienduizend,
  Wier tranen en geklag
Versmolt tot één akkoorde,
  Eén zalig-zoeten lach —
Och, of mijn oor 't al hoorde,
  Och, of mijn oog 't al zag!

Hoe rekt mijn ziel haar keten,
Hoe zucht zij door de reten
  Der aardsche kerkerkluis!
Hoe schudt zij van 't geveêrte
  Al 's werelds stof en gruis!
Heer, kortwiek haar begeerte
  Of — haal haar spoedig thuis!

ONTBONDEN TE ZIJN.

Hoe hijgt ons hart, om, van dit vleesch ontbonden,
Ontbonden van de lasten onzer zonden,
In vrije lucht, in 't vaderland daarboven,
God voor Zijn troon te aanbidden en te loven.
Geen wachter, die bij nacht
Met meer verlangen smacht
Naar 't licht, eer 't aan komt breken;
Geen moe gevloden hert
Dat ooit met grooter smert
Verlangt naar waterbeken.

Och, of ons God haast rechtstreeks thuis wou halen,
In 's Vaders huis, het eind van alle kwalen,
Waar Hij ons zelf de tranen van onze oogen,
Hier rood geschreid, teerhartig af zal drogen.
Daar, waar wij vrij van pijn,
Bevrijd van moeite zijn
En eeuwig vrij van klagen;
Daar, waar wij voor altijd
Als winnaars van den strijd,
De zegekronen dragen.

DENK IK AAN U, O HEMELSTAD!

Denk ik aan u, o hemelstad,
Dan grijpt m' een zalig heimwee aan;
Och of ik duivenvleug'len had,
En reeds uw poort mocht binnengaan!

Hier tasten w' in het donker rond
En beed'len om een sprank van licht,
Daar zien wij God — wat blijde stond! —
Van aangezicht tot aangezicht.

Hier woon ik in het vreemde land,
En zelfs die enk'len, die ik ken,
Door lijden zijn zij m' aanverwant
En even arm als ik het ben.

Maar nog een weinig tijds, dan blinkt
Het licht mij van den morgen aan,
Waarop de Godsbazuin weêrklinkt
En Sion's kind'ren huiswaarts gaan.

Wat spreidt de zachte zon dier hoop
Een lieflijk licht voor onzen voet!
Komt, pelgrims Gods, volbrengt uw loop,
Het einde goed, is alles goed.

AAN UWE VOETEN.

O mijn Heiland, geef mij geen ander verlangen meer in de ziel te kennen dan het heimwee naar Uwe gemeenschap, naar de volle aanschouwing van het heil, dat Gij reeds nu in mijn leven gebracht heb. Maar ach, ik ben nog zoo verdeeld van harte, de klanken dezer vergankelijke wereld-vreugde vinden er nog telkens gehoor, al weet ik ook dat zij ijdelheid zijn en kwelling des geestes. Trek mij steeds nader tot U, o mijn Koning en mijn God, Gij weet toch dat ik U liefheb boven *alles* in hemel en op aarde. O, maak het stil in mijne ziel, zóó stil dat ik ten allen tijde *Uwe* stem mag hooren en de zoete vreugde Uwer samenspraak moge genieten....

Laat me maar zwijgend aan Uw hart mij vleien
Zonder veel woorden, zonder klacht of snik.
Ik weet wat Gij van mij verlangt en ik
Weet alles Heer; laat mij alleen maar schreien.

U danken voor dit helder oogenblik
Van vol berouw, erkennen en belijden:
Verhoed toch, Sterkte, dat ik van U scheide,
Dat de oude naam opnieuw de ziel verstrik'.

Is 't dan zoo zwaar, te leven naar Uw wil,
U lief te hebben boven al, en elk
Alleen om U — en in Uw liefde stil
Verzonken zonder morren Uwen kelk
Van lief en leed te drinken, en de kreten
Van 't hart-in-pijn om Uw heil te vergeten?

HET NIEUW JERUZALEM.

Openb. 21 verv.

Gij heilge stad des Heeren,
O Nieuw Jeruzalem!
U zoekt mijn smachtend harte,
U looft mijn jubelstem.

Het aadlaarsoog des zieners
Heeft eens Uw glans aanschouwd;
Uw poorten — elk een parel,
Uw straten — levend goud.

Hij zag u nederdalen
Uit 's Hemels heerlijkheid,
Versierd met edelsteenen
En als een bruid bereid.

Hij hoorde een stem weerklinken
Als ruischend golfgeklots:
Nu staat hij in het midden,
De tabernakel Gods.

Nu woont Hij bij de menschen
In eeuw'gen zonneschijn.
Zij zullen Hem tot zonen,
Hij hun tot Vader zijn.

Gedroogd zijn alle tranen,
Beslist is elke strijd;
Dáár is noch dood noch zonde,
Noch moeite, noch gekrijt.

Geen koude, die meer huivert,
Geen hitte, die meer blaakt;
Voorbij zijn de eerste dingen.
't Is alles nieuw gemaakt!

O heilge stad des Heeren,
O ware vaderstad!
Och of de moede pelgrim
Uw straten reeds betrad!

Gij Heer, die op den troon zit,
Vernieuw ook mijn gemoed,
Opdat ik eens daar boven
Uw Heerlijkheid begroet.

DAN!

O zaalge stond als ik eens wedervinde,
Die ik op aard zoo teederlijk beminde,
Beminde — ach menigmaal met zooveel smart!
Als die mij troostte in alle droefenissen,
Den laatsten traan van de oogen af zal wisschen,
Mij neerlegt aan Zijn Hoogepriesterhart.

Dàn zie 'k hen weer, in storeloos verblijden,
Van wie 'k op aard zoo noode heb kunnen scheiden,
Omdat — Gods Raad het had gewild.
Dàn is de strijd voorbij, dàn is het leed geleden,
Dàn wordt tot zelfs in de eindlooze eeuwigheden
Mijn dorst naar liefde en vreê gestild.

Dàn zal 'k mijn Heer, mijn Vredevorst ontmoeten,
Dàn zink ik neer aan Zijn doorboorde voeten,
Dàn wordt de dank des harten Hem betaald.
Dàn is het leed der nietige aard verdwenen,
Dàn is 't van *binnen* licht, licht *alles* om mij henen,
Dàn is het Lam de kaars, die eeuwig mij bestraalt.

'T GAAT HUISWAARTS AAN.

Den Heer zij dank! 't Gaat huiswaarts aan,
Waar 't hart van reine vreugd zal slaan,
Na lijden en na strijden;
Waar onze Redder, 's Vaders Zoon,
Een plaats bereidde, een eerekroon,
Voor wie aan 't heimwee lijden.

Den Heer zij dank! 't Gaat huiswaarts aan,
Waar rondom 's Heeren troon zal staan
De gansche schaar der heiligen;
Waar voor altijd vereenigd zijn,
Die God verloste uit zielepijn
En die Hij bleef beveiligen.

Den Heer zij dank! 't Gaat huiswaarts aan,
Waar afgewischt wordt elke traan,
Die aardsche nood deed plengen;
Waar 's Vaders kind'ren zijn vereend,
Steeds nieuwe vreugde wordt verleend
Aan wie God saam wou brengen.

Den Heer zij dank! 't Gaat huiswaarts aan,
Waar zonde en dood niet kan bestaan,
Waar moeiten zijn vergeten;
Daar schijnt Gods eeuw'ge levenszon,
Daar vloeit de rijke levensbron
Voor wie Gods kinderen heeten.

Den Heer zij dank! 't Gaat huiswaarts aan,
Waar eeuw'ge lente in bloei zal staan
In 's hemels licht en klaarheid;
De neev'len wijken voor het oog,
En wàt ons ooit op aard bedroog,
Dáár zien wij de eeuwige waarheid.

Zoo willen wij met vreugdgezang
Voleinden onzen pelgrimsgang,
In kinderlijk vertrouwen;
Wat hier het stil geloof verbeidt
In moeite en druk, in nood en strijd,
't Komt dáár tot blij aanschouwen.

NU MOCHT IK LIEVER HIER VAN DAAN.

Nu mocht ik liever hier van daan
en slapen gaan, en slapen gaan
bij mijnen lieven Heere —
het leven wordt toch, waar ik toef
naar mijn behoef wel veel te droef
dan dat ik 't meer begeere.

Doch wordt mij, lacy! niet gevraagd
of 't mij behaagt, of 't mij behaagt
in zoo groot leed te leven —
En schoon 't geplaagde hart al niet
van zulk verdriet de reden ziet,
toch moet ik verder streven.

Maar wie zal keeren 't droef gemoed,
dat schreien doet, dat schreien doet
om eindelijk erbarmen —
Of toch de goede Herder kwam
en 't arme lam nu medenam
in zijn vertrouw'lijke armen.

DE STEM UIT HET VADERLAND.

Hoort gij, mijn ziel, dat geheimvol gefluister,
Dat u tot komen zoo vriendelijk noodt?
Dat is de stem uit het Vaderhuis.... luister!
De engel des levens in 't kleed van den dood.
De olie moog mij in mijn lampjen ontbreken,
't Nachtlicht gaat uit als de morgenstond rijst.
't Kraken der hut geeft tot d' afreis het teeken,
Goud blinkt de kroon, als de schedel vergrijst.
Ziet hoe ze wenken, mijn dierb'ren, mijn vrinden,
Die mij naar 't Vaderhuis vóór zijn gegaan;
Wij die hier samen den Heiland beminden,
Heffen eens samen het jubellied aan.
Dierbare Jezus, hoe zal 'k U begroeten!
Neen, 'k hef geen oog naar 't verheerlijkt gelaat,
Weenend omhels 'k Uw doornagelde voeten,
Kussend den zoom van Uw sneeuwwit gewaad.
O, dat gij kwaamt, om den dood hier te smaken,
O, dat Gij mij, dat *Gij mij* hebt gezocht,
O, dat G' een vloek werdt om zalig te maken,
Mij met Uw hartebloed vrij hebt gekocht!
Wat zal 'k o Heiland, U wedervergelden?
Plaats me aan Uw dorpel en niet op Uw troon!
Hoe zal 'k naar waarde Uw ontferming vermelden?
Niet op mijn hoofd, aan Uw voeten mijn kroon!
Toch hebt Gij zelf mij het heimwee gegeven,
Geef dat mijn ziel U in stilheid verbeidt —
Die U gelooft *heeft* het eeuwige leven.
Maak voor d' ontmoeting m' op aarde bereid!

OCH, WARE IK REEDS DAAR!

O, land der verlosten, zoo zonnig, zoo zacht,
U zie 'k in mijn droomen altijd,
En luister naar 't lied, Hem als hulde gebracht,
Die zondaars ten leven bevrijdt.
Al dekt u de schaduw des doods voor mijn oog,
Toch weet ik uw heerlijkheid wáár,
En 'k richt bij 't ontwaken mijn hart naar omhoog,
Zacht fluist'rend: „Och, ware ik reeds dáár."

O, land der verlosten, zelfs wakend aanschouw
Ik soms reeds uw glans in den geest:
De stad van mijn Koning, haar hemelschen bouw,
Den luister van tempel en feest.
Dan is 't mij, als hoorde in de verte mijn oor
Het loflied der jub'lende schaar,
En mengt zich mijn hart in der zaligen koor,
Zacht fluist'rend: „Och, ware ik reeds dáár!"

O, woning mijns Vaders, die, woonplaats der rust,
Geen schaduw van ommekeer kent,
Naar u, door 't geloof van uw vrede bewust,
Is al mijn verlangen gewend.
En soms, als vermoeid van mijn zorgen en strijd,
Van verre ik uw luister ontwaar,
Is 't mij of mijn God mij genadig verblijdt,
Zacht fluist'rend: „Ook gij zijt haast dáár!"

MIJN ZIELE SCHREIT NAAR U!

Als het hert naar frissche stroomen
Schreit mijn ziel naar U, o God!
Wanneer mag ik bij U komen,
Intreên in mijn zalig lot?
Waar aan de eeuwig groene boorden
Van de levensbron, in de oorden
Van Zijn rust en heerlijkheid
Jezus Zijne schapen weidt!

Ziel, hoe zalig zal 't u wezen
Als gij gindsche waat'ren ziet,
En de levensvrucht moogt lezen,
Die daar ied're voetstap biedt.
Als gij moogt in liefde u baden,
U in liefdewerk verzaden,
Waar, wat handelt en gevoelt
Enkel de eere Gods bedoelt.

Wat van 's hemels reine weelden
Drupp'lend hier mijn ziel geniet,
Wat in 't zaligst uur, in beelden,
Hier zich flauw gevoelen liet,
Dat stroomt ginder allerwegen
Zielvervullend, allen tegen,
Zonder maat en zonder end,
Waarheen ook het oog zich wendt.

Wat op aard' in bange stonden
Ooit aan 't arme harte knaagt,
Dat is ginds, met al de zonden
Gansch, voor eeuwig, weggevaagd;
Daar kan blijdschap niet meer tanen,
Afgewischt zijn alle tranen,
Tot hun laatste spoor verdween
In die zee van zaligheên.

Ziel, wat heil van eeuwge waarde,
Als gij daar u hemelsch voelt,
En ge al 't stof en zweet der aarde
Van de leden hebt gespoeld!
Als gij, waar niets meer kan schaden,
In Gods vreugde u gansch kunt baden,
Waar Zijn volle luister blaakt,
't Al is nieuw en goed gemaakt.

O hoe lieflijk zult gij stralen
Oog, zoo vaak hier dof geschreid,
Als ge in 's hemels wonderzalen
Weidt in louter heerlijkheid!
Als gij in Siloahs waatren,
Die een eeuwig loflied klaatren,
Scherpt en heiligt uw gezicht,
Om te staren in Gods licht.

Moede ziel, gij veel gewonde,
In veel strijden afgepijnd,
Hoe, als met de laatste zonde
Ook de laatste smart verdwijnt.
Als gij — 't eind van Godes wegen —
Uit 't genade-meer gestegen,
Waar de heilge Rechter troont,
Rein uzelf den Priester toont.

'k Wil mij domplen in die stroomen,
Als Naäman zevenmaal,
Tot ik rein, gansch, uit mag komen,
Tot geheeld is elke kwaal;
Tot mijn ziel, volmaakt geheiligd,
Voor 't gericht, naar 't recht, beveiligd,
Uit den donkren doods-Jordaan
Rein als de englen op mag gaan.

Als een aadlaar, 't bad ontzwevend,
Lustig opstijgt, nieuw getooid.
En, de zon in 't aanzicht strevend,
Diamanten om zich strooit —
Zoo, mijn geest! tot hooger waarde,
Eedler zege, schooner gaarde,
Stijgt gij dan, door 's hemels boog
Ook tot reiner lof omhoog.

Heer, hoe hijg ik van verlangen
Naar die rust in 't Vaderland!
Levensvorst, leid Gij mijn gangen
Door deez' strijd, aan Uwe hand!
Moede ben 'k van 't leed der aarde;
Moe van vreugde ook, die zij baarde;
Heer! mijn ziele schreit U aan:
Wanneer mag ik tot U gaan?

HET LAND DER RUSTE.

O Heerlijk land, waar Gij ons wacht,
Waar we eeuwig zullen zijn,
In u geen storm, in u geen nacht,
Geen droefheid, leed of pijn.

Voortdurend bloeit uw levensboom,
Die rijpe vruchten schenkt;
En eeuwig vloeit uw zilvren stroom,
Die al Gods heilgen drenkt.

Geen glans der zon, geen licht der maan,
Bestraalt u met zijn schijn —
Van 't licht, waarin Gods zaalgen staan,
Zal 't Lam de fakkel zijn.

EENMAAL.

Eénmaal zal mijn oor U hooren,
Eénmaal zal 'k Uw aanschijn zien,
'k Zal geheel U toebehooren,
Diep in 't stof U hulde biên.

'k Zal dan knielen voor Uw voeten,
Zeegnend dekt Uw hand mijn hoofd,
En mijn oog zal 't Uw' ontmoeten,
Dat mij eeuwge gunst belooft.

Eénmaal zult Gij mij omarmen
En mij drukken aan Uw borst,
Dàn zal 't Vaderhart verwarmen
't Huiv'rend kind, dat twijflen dorst.

Eénmaal zal 'k in Uw paleizen
Zitten aan Uw bruiloftsfeest;
Dàn zal hoog ten hemel rijzen
Mijn terneergeslagen geest.

Dàn zal stomheid klanken baren
Voor het Halleluja-koor,
Alle nachten zullen klaren
In den grooten morgengloor.

Alle tranen zult Gij drogen,
Elke vraag het antwoord biên,
Om Uw troon van regenbogen
Zal ik enkel *Glorie* zien.

Eénmaal zal Uw kind daarboven
U gelijken, godd'lijk, rein —
Leer mij dit „éénmaal" gelooven....
Wanneer zal dit „Eenmaal" zijn?

N. B. De *doove* Jonker, die dit versje dichtte, noemde als *eerste* zaligheid van zijn thuiskomst, dat hij de stem van zijn Heiland zou *hooren*.

GASTEN ZIJN WIJ HIER BENEDEN.

Gasten zijn wij hier beneden,
Vreemdelingen *blijven* wij.
Hoopvol richten we onze schreden
Naar het land aan gene zij.
Onze Meester, onze Koning,
Heeft een plaats voor ons bereid
In Zijns Vaders heilge woning,
Waar Hij Zijn verlosten beidt.

Daarom juichen wij en prijzen
Jezus' groote liefdemacht,
En de ontelbre gunstbewijzen
Van het Lam, voor ons geslacht.
Onze schuld zij hoog gerezen,
Als 't gebergte maatloos zwaar —
't Heilig bloed heeft ons genezen
En gered uit doodsgevaar.

Rustig willen wij Hem volgen,
Steunend op Zijn woord alléén;
Dreige 's levens zee verbolgen,
Hij wijst ons ten Haven heen.
Laat ons dan ons vèrder leven,
Tot onz' laatsten ademtocht,
Hem in liefde wedergeven,
Die ons tot Zijn erfdeel kocht.

'K VERLANG NAAR HUIS.

'k Verlang naar huis; naar 't Vaderhuis daarboven,
En naar Gods Vaderhart.
'k Verlang naar rust, na 't wereldsch woelig sloven,
Na de aardsche zonde en smart.
Met duizend wenschen trad ik in dit leven;
Eén enk'le wensch is mij nog bijgebleven,
Een kiem der hoop, zelfs onder 't zwaarste kruis:
'k Verlang naar huis.

'k Verlang naar huis; het scheepje zoekt de reede;
De beek loopt uit in zee;
'k Kind smaakt aan 's moeders borst een stillen vrede,
Zoo zoek ook ik den vree.
'k Heb menig lied in lust en leed gezongen,
En lust heeft leed en leed heeft lust verdrongen,
Maar nu — bij zachte koelte of stormgebruis —
'k Verlang naar huis.

'k Verlang naar huis; o vreugd, aan dat verlangen
Wordt zeker eens voldaan.
Een lied der hoop mag vrij de zucht vervangen,
Een blijde lach de traan.
Welzalig zij, die aan dit heimwee lijden,
Zij zullen zich in eeuwigheid verblijden;
Als 't sterfuur slaat, ontvlucht de ziel haar kluis
En snelt naar huis.

HOE ZAL 'T ONS ZIJN?

Hoe zal 't ons zijn, als we eind'lijk, moe van 't dwalen,
En na volstreden, moeitevollen strijd,
Ons 't licht van 't Vaderhuis zien tegenstralen,
En ingaan door de poort der eeuwigheid.
Als wij het stof ons schudden van de voeten
En 't laatste zweet van 't voorhoofd wordt gewischt,
En wij dat heil aanschouwen en begroeten,
Welks hoop zoo vaak den pelgrim had verfrischt.

Hoe zal 't ons zijn, wanneer we ons baden mogen
In 't eeuwig Licht, waarvoor de neev'len vliên,
En dan voor 't eerst, en met onsterflijke oogen,
Ons vrij en rein van ied're zonde zien;
Wanneer wij door geen vlek meer uitgesloten,
Niet meer benauwd door zonde's folterpijn,
Verheerlijkt ingaan, als Gods huisgenooten,
Ter blijde stad, waar al de zaal'gen zijn!

Hoe zal 't ons zijn, als 't lied der hemelkoren
Ons luist'rend hart met heil'ge beving treft,
Als wij 't geruisch van gouden harpen hooren,
Waar englenstem den lofzang bij verheft;
Als heinde en ver het oord der zaligheden
Van der verlosten hallellied weêrklinkt,
En 't heilig reukwerk van hun dankgebeden
Tot voor des Hoogsten zetel opwaarts dringt.

Hoe zal 't ons zijn, als onze ziel bevleugeld,
Den drang volgt van haar reiner liefdegloed,
En, door den boei des stofs niet meer beteugeld,
Zich spoedt tot Hem, wien ze als haar Redder groet.
Wanneer van 't oog de sluier wordt geheven
Van 't stil geloof, dat tot aanschouwen leidt,
En wij den Zoon, van al Gods glans omgeven,
Gezeteld zien ten troon der heerlijkheid.

Hoe zal 't ons zijn, als ons Zijn stem zal roepen:
„Komt gij Gezegenden!" Wanneer we in 't licht
Ons juichend om Zijn Godstroon zullen groepen,
Hem zien van aangezicht tot aangezicht;
Die oogen zien, waaruit eens tranen vloten
Om 't leed Zijns volks en om hun zielennood,
Die wonden, die het dierbaar bloed vergoten,
Dat ons heeft vrijgekocht van d' eeuw'gen dood.

Hoe zal 't ons zijn, als wij in Edens dreven
Met zaalge geesten wand'len hand in hand,
Aan 't levend water, waar de Boom van 't leven
In onverwelkb're frischheid staat geplant;
Daar, waar geen jeugd zal kwijnen of verouden,
Den tijd zijn scherpe tand zal zijn ontrukt,
Geen oog meer breekt, geen hart meer zal verkouden,
Geen dood meer dreigt, geen leed of smart meer drukt.

Hoe zal 't ons zijn, als ied're blik naar de aarde,
In 't donker dal waar onze loop begon,
Als ied're blik op 't geen ons eens bezwaarde
(Schoon ons geloof elk zielsbezwaar verwon)
Een hooger glans leent aan de zalige oorden
Van eeuw'gen vrede en vreugde en zonneschijn,
En onze ziel met sterker liefdekoorden
Verbindt aan Hem, die onze Gids wou zijn.

Hoe zal 't ons zijn? O, wat geen ziel kan denken,
Wat door geen oog, geen oor vernomen is,
Dat zal de Heer Zijn gunstgenooten schenken
In 't heerlijk land van Zijn beloftenis.
Komt dan, met moed het steile pad bestegen,
Geen moeite ontzien voor 't heil ons weggelegd;
Eens staam'len wij, bij 't zien van zooveel zegen:
O Heer, de helft was mij niet aangezegd!

VREUGDE DER EEUWIGE ZALIGHEID.

O ziele, richt uw oogen
Vooruit naar 't eind der baan.
Wat glans lacht door de bogen
Van 's hemels poort u aan.
Daar is de zaligheid
Van der verlosten scharen;
Het heil, dat zij ervaren,
Is ook voor u bereid.

Ook 't lot van *deze* vromen
Was eenmaal moeite en leed,
Waaruit zij zijn gekomen;
't Is goed dat gij dit weet.
Nu kwelt hen geen verdriet.
Zij wuiven blij hun palmen
En zingen Christus psalmen,
Hem dankend in hun lied.

Eens waren ze overtreed'ren,
Bevlekt was hun gemoed;
Thans hebben zij hun kleed'ren
Gewasschen in Zijn bloed.
Geen smet kleeft hen meer aan;
Gansch rein zijn zij bevonden;
Voor al hun schuld en zonden
Heeft Christus eens voldaan.

Zij droegen hier beneden
Als vreemdelingen 't kruis;
Thans dienen zij tevreden
In 't eeuwig Vaderhuis.
Verlost van alle pijn
Nabij den troon huns Heeren.
Wie zou niet graag begeeren
Ook eeuwig dáár te zijn?

O zalig zijn de zielen,
Die in Gods tempel, daar
Hem dienend, nederknielen
Met heel Gods eng'lenschaar.
Daar zijn ze in 't Vaderland,
Het Thuis van alle vromen,
Tot 't zaligst heil gekomen,
Dat alle smart verbant.

Daar kwelt, gelijk beneden,
Geen honger hun gemoed;
Het Lam zelf weidt ze in 't Eden
Van 's hemels overvloed.
Zij dorsten daar niet meer.
Mild vloeit de levensbronne;
Geen heete middagzonne
Schroeit daar heur straten meer.

Ontelbaar is de menigt',
Die deze vreugd ervaart,
En, met haar God vereenigd,
Vergeet ze al 't leed der aard.
O hoe verlangt mijn hart
Naar deze hoogste weelde,
Die ooit een ziele streelde
Met zoete heimweesmart!

JEZUS KOMT.

Op 's hemels wolken zal Hij komen,
Die aan den nacht een einde maakt;
Die, in Zijn heemlen opgenomen,
Het troostwoord uitsprak: „Wacht Mij! waakt!"
Hij komt, naar wien Gods schepslen smachten,
Wien 's werelds eeuwen tweemaal wachtten,
Wien de aard reeds eenmaal heeft gebaard;
Het Lam, wiens bloed hier heeft gevloten,
De Leeuw, uit Isaï gesproten,
De Man der smart, de God der aard.

In Zijne dagen dauwt het vrede;
In Zijne schaduw lofzingt de aard.
't Gedierte zelve jubelt mede,
Weêr onder Edens wet geschaard.
Een jongske zal den leeuw beheeren;
De wolf zal met het lam verkeeren
En de Engelen Gods weêr met den mensch;
Het zijn de lang verwachte dagen
Van 't aangekondigd Welbehagen
En aller hemellingen Wensch.

Looft Hem, gij Natiën te zamen,
Op een van God gelouterde aard.
Looft Hem, gij volken aller namen,
Tot Jesse's heilbanier vergaârd.
En gij, sinds twintig eeuwen zwervers,
Eens weêr beloftenisbeërvers,
Naar Davids troon! naar Davids Heer!
Van uit dat hart, door ons verbroken,
Van uit die zij, door ons doorstoken,
Stroomt Zijn vergeving op ons neêr.

Brengt aan dien Koning op uw knieën,
O Koningen, uw heerlijkheid;
Zij voor Zijn voetbank, o Genieën,
Uw schatting needrig neêrgeleid.
Gij wetenschappen en gij kunsten,
Gij krachten, machten, gaven, gunsten,
Door d'adem Gods in ons verwekt —
Weg met den dienst der heiligschennis;
Gij hoort den Goël toe, wiens kennis
Eerlang het aardrijk overdekt.

Gij, o vooral, gij Harpenaren,
Die de aandrift voelt tot hooger lof,
Voor uwe aan God gewijde scharen
Wat ongelijkbre zingensstof!
Laat — wat de wentelende jaren
Van worstelingen of gevaren,
Van dreiging of verleiding baren —
Trots Eeuwgeest en Algodendom —
Laat met de galmen van uw snaren
Het wachtwoord van Gods Geest zich paren,
En lovende ten hemel varen:
„Kom, Koning Jezus, kom, ja kom!"

O EEUWIG-ZAALGE HEMELTONEN!

O eeuwig-zaalge hemeltonen,
Ruischt immer lieflijk door mijn ziel;
Voert me op tot waar de Zaalgen wonen,
Als ik in 't stof ter neder kniel.
Wanneer ik sidder voor mijn zonden,
Leidt gij mijn ziel naar Golgotha,
Waar eeuwge vrijspraak is gevonden
Voor die gelooven, uit genâ.
Ook om mijn keten los te breken,
Vergoot Ge, o Heiland, eens Uw bloed.
Heer, leer mij daaglijks tot U smeeken,
Met een geloovig rein gemoed.
Als 'k op mij-zelv' zou willen steunen,
(Een rietstaf, die de hand doorboort)
Doe in mijn ziel dan 't loflied dreunen,
Dat in den Hemel wordt gehoord.
Wanneer mijn hart, zoo zwak en zondig,
Door 's werelds lokstem wordt verzocht,
Dat dan Uw Heilwoord mij verkondig:
„Gij zijt verlost, maar duur gekocht."
Wanneer 'k aâmechtig, moê van 't strijden,
Voel dat mijn schild me ontzinken zou,
Wil Gij mijn ziele dan verblijden
Door 't loflied van Uw liefde en trouw.
Wanneer mijn zwaard mij zou begeven,
Mij 't borstkuras den boezem prangt,
Der Zaalgen lied spreek' mij van 't leven,
Dat eens den strijd op aard vervangt.

Als, wat mij lief was in dit leven,
Waaraan mijn ziel zoo teeder hing,
Mij wordt ontnomen, wil mij geven,
Te voelen: „'k word óók hemeling!"
En als voor 't eeuwig morgenkrieken
Uw hand mijn scheemrend oog ontsluit,
Draag Gij mijn ziel op englenwieken
Genadig 't aardsche strijdperk uit!

ÉÉN DAGREIS NOG.

Eén dagreis nog — en zeker niet veel meer,
En 'k vind, wie 'k hier beminde, boven weer.
Maar onderwijl zit hier mijn eenzaam hart
En staart ze na vol hoop — maar ook vol smart!
De vogel zit, de vleug'len uitgebreid,
Op 't wankel nest ten hemelvaart bereid.

Eén dagreis nog — bij wijlen neig ik 't oor
Of 'k niet alreê hun welkomstgroeten hoor,
En 't is mij soms of 'k hen zie aan mijn zij,
Zij zijn zoo ver — en toch mij zoo nabij.
'k Gevoel het in die oogenblikken, Heer!
Eén dagreis nog — en zeker niet veel meer.

Eén dagreis nog — en zeker niet veel meer.
Gij kent den weg en baant den weg, o Heer!
Wees Gij mijn Gids en leid mij aan Uw hand,
Hier ben ik vreemd, dáár is mijn Vaderland.
Zij zijn reeds dáár — maar hoe mijn hart ook haakt,
't Duur' lang of kort — goed zoo Uw liefde 't maakt!

UIT LAUDY'S „PARADIJSVLOEK."

JUBAL:

Voort, voort, voort,
De liefde drijft ons voort
Naar heimwee-verre poort,
Ik zie haar ster;
Voort, voort, voort,
De liefde drijft ons voort,
Ik heb haar stem gehoord.
Zij zong van ver:
„Er ligt een land aan de overzij der bergen."

Hier komen de dolers van het leven,
Hier komen de zwervers van het geluk;
Hun ziel heeft de tent van haar heimwee begeven,
Zij worden van 't schoone verlangen gedreven,
Maar lang is de weg en de voet schrijnde stuk;
De Liefde gaat met ons in wind van gezangen,
Ginds zien wij haar einders in morgenbloei hangen,
Want wij zijn de dolers van 't schoone verlangen,
Want wij zijn de zwervers naar 't land van geluk.

ADAM:

Ik zie, gij lijdt. Hoe kan, wie lijdt, nog.... zingen?

JUBAL:

Maar wij zijn de zangers van de liefde,
Maar wij zijn de zangers van het geluk;
Wel heeft ons leed met zijn wade omweven
En ons tot geleide den rampspoed gegeven,
De strompelende blindheid, geleid aan een kruk;
Maar wij gaan der liefde melodische gangen,
Ons hebben de zoete geheimen bevangen,
Want wij zijn de dolers naar 't schoone verlangen,
Want wij zijn de zwervers naar 't land van geluk.

O, DAAR TE ZIJN!

O, dáár te zijn, waar nimmer tranen vloeien,
Waar 't hart geen angst, geen kommer kent noch pijn,
Waar doorn noch distels groeien,
O, dáár te zijn!

O, dáár is 't schoon, in 't vaderland der vromen!
Dáár is geen smart, dáár wordt de doornenkroon
Van 't buigend hoofd genomen,
O, dáár is 't schoon!

O, dáár, dáárheen, waar puinen zijn noch graven!
Dorst hier het hart naar Gods gerechtigheên,
't Kan dáár zich eeuwig laven,
O, dáár, dáárheen!

O, dáár zijt Gij, de Bron en Heer des levens,
Dáár ben ik rein en van de zonden vrij,
En eeuwig zalig tevens.
O, dáár zijt Gij!

„DOOD, WAAR IS UW PRIKKEL?"

1 Cor. 15 : 55.

Waarom gaat gij zuchtend henen
  Uit een wereld koud en ruw?
Is er oorzaak bang te weenen?
  Vrede en ruste wachten u.
Weldra zult gij *over* wezen,
  Aan de boorden der Jordaan,
En de kommer is genezen,
  Die u angstvol 't hart deed slaan.

Wat is sterven? 't Is ontslapen
  Aan het hart des Middelaars,
Van dien Herder, Die Zijn schapen
  Kent in de ure des gevaars.
't Is voor eeuwig, zonder zonden,
  Zonder rouw, verdriet of pijn,
Zonder zorgen, smart of wonden
  Bij den Heer en Heiland zijn.

VERLOST VAN SMART EN KRUIS.

O, Heer, Gij hebt geleden, en met Uw dierbaar bloed
Den bangen strijd volstreden en al mijn schuld geboet,
Om mij een plaats te geven in 't heerlijk Vaderhuis,
Waar 'k aan Uw zij zal leven, verlost van smart en kruis.

Zie 'k reeds van verre 't blinken der gouden straten niet?
Hoor 'k niet een galm weerklinken van 't eeuwig nieuwe lied?
Ginds davert door Uw woning der zaalgen harpgeklank,
Mijn hart, o groote Koning, brengt staamlend hier zijn dank.

't Jeruzalem hierboven, waar Gij Uw volk vergaart,
Hoort velen U reeds loven, die 'k minde hier op aard.
Eens zien we ons allen weder als mij Uw: „Welkom!" groet,
En 'k werp mij met hen neder, o Heiland, aan Uw voet.

Uw legioenen englen staan luisterend in 't rond
En hooren 't loflied menglen uit der verlosten mond.
Ik meld, van vreugde bevend, van dankbaarheid doorblaakt,
Hoe Ge, *alles* mij vergevend, hebt *alles* wel gemaakt.

Gij, Trooster, die het duister van 't tranendal verlicht
Met weerglans van den luister, waar alle nacht voor zwicht,
Och, stem reeds hier de snaren van 't hart, dat tot U vliedt,
Dan zal 't volmaakt zich paren aan 't eeuwig jubellied.

DE STAD DER GLORIE.

Eéns, in het uur van sterven,
  Dan breekt het wolkgordijn,
En werpt de Stad der glorie
  Ook in ons oog haar schijn.

Hoe heerlijk zal zij glanzen,
  Die zilverreine Stad,
Wier machtige pilaren
  Geen stof'lijk oog omvat.

Dáárheen gaat ons verlangen
  Het heimwee van ons hert,
Hoe 't ook door d'ijd'le wereld
  Met hoon ontvangen werd.

Met dankb're blijdschap dragen
  Wij haren haat en spot —
Wij reizen door de droefheid
  Naar d'eeuw'ge vreugd bij God.

Eéns, in het uur van sterven,
  Dan breekt het wolkgordijn,
En werpt de Stad der glorie
  Ook in ons oog haar schijn.

HEIMWEE.

Kent gij het land, waar hoog de ceder wies?
Een adem Gods door 't moerbeiboomdal blies?
Van 't eelste bloed de bruine druiftros zwol?
De olijftak glom, van malsche koornen vol?
Kent gij dat land? daarheen, daarheen
O Leidsman mijner vaadren, voer mijn schreên!

Kent gij de stad? Haar hoog en heerlijk huis
Maalde, eeuwen door, bij palm en lofgedruisch,
Met offerbloed, in 't heiligdom gebracht,
Den Redder af, door eigen volk geslacht.
Verstrooide schaar, daarheen, daarheen!
De Rijkstad ligt niet voor altoos vertreên.

Kent gij het volk? Zijn dooden leven weêr.
Zijn stammen gaan weêr opwaarts, God ter eer.
Zijn oog aanschouwt wiens hart zijn misdrijf brak.
Vergeving stroomt uit d'ader, dien 't doorstak.
Daarheen, o aard, den blik! Daarheen!
Uw heil vangt aan bij 't eind van *zijn* geween.

EERDER NIET.

Als 'k eenmaal sta aan 't einde mijner dagen,
  En 't laatste akkoord verstomt van 't aardsche lied;
Als 'k ginds ontwaak om 's Heeren beeld te dragen,
  Dan wordt mijn hart bevredigd — eerder niet.

Als eens de dood verslonden is in 't leven,
  En Gods genade *'t volle heil* mij biedt;
Als 't laatste spoor der zonde is uitgedreven,
  Dan is mijn hart genezen — eerder niet.

Als eens, van d' aard, het heimwee der verkoornen
  Mij opvoert naar des hemels lichtgebied;
Als 'k U aanschouw, o Redder der verloornen,
  Dan wordt mijn hart verzadigd — eerder niet.

Heb dank, o Heer, voor wat Ge 't U liet kosten
  Om ons te brengen ginds, waar 't oog U ziet;
Als 'k daar mij meng in 't loflied der verlosten,
  Dan zwijgt de klacht voor eeuwig — eerder niet.

DAAR GEEN ZONDEN MEER.

Door geen wereld meer bestreden,
Wonen zij in 's hemels Eden,
  Die ik liefhad hier beneên,
  Met hen is de Heiland één.
Door den dood van hen gescheiden
Blijf 'k hun wederzien verbeiden.

Dáár geen zorgen meer noch plagen,
Die aan 's harten vrede knagen,
  Dáár geen rouw meer noch geween
  Onder 's levens tegenheên.
Christus deelt Zijn eeuw'gen vrede
Daar aan alle zielen mede.

Dáár geen zonden meer, die knellen
En de rust der ziel ontstellen;
  Daar een leven tot Zijn eer
  In aanschouwing van den Heer.
O, hoe kan het hart verlangen
Aan dat leven deel te ontvangen!

ZIELE, DAARHEEN !

Kent gij de wereld des lichts, waar de rozen
Eindeloos blozen,
Leliën bloeien in eeuwige pracht,
't Land zonder nacht?
Kent gij het land niet van vele gezangen,
Aller verlangen,
't Land zonder kwaad, zonder smart en geween?
Ziele, daarheen!

Weet gij het niet wie vooruit is getogen,
Trekt uit den Hoogen?
Kent gij den Broeder, die 't pad heeft bereid,
Die u verbeidt?
Kent gij Hem niet, die de Weg is en 't Leven,
Wieken wil schenken om opwaarts te zweven?
Groot is Zijn liefde, teeder Zijn stem;
Ziele, naar Hem!

LOFZEGGING.

Nu vall' alles te voet voor het Lam dat geslacht werd,
In wiens bloed voor de Zijnen de losprijs gebracht werd.
Aller koningen, eng'len, en werelden Heer
Zij de sterkte, de rijkdom, de dankzegging, de eer!

Hij, die dood was en leeft, ziet, Hij komt met de wolken.
Roept Hem uit, alle heem'len, verwacht Hem, gij volken.
En ook gij zult Hem zien, die Hem eenmaal doorstaakt,
Israël, ziet, Hij komt, en — uw hart wordt geraakt.

Lof, aanbidding en eer, zij aan 't Lam dat geslacht is,
Aan d' onzienlijken Vader, wiens heilraad volbracht is,
Aan den Geest, van den aanvang steeds Schepper geweest,
Hallelujah den Vader, het Woord, en den Geest!

INHOUD.

Bladz.

TER INLEIDING 5

DUIZEND MOZAIEK-STEENTJES 17

ENKELE GEBEDEN VOOR KRANKEN 131

HEIMWEE-KLANKEN 157

CHRISTUS CONSOLATOR

DEEL I

MOZAIEK

DEEL II

SURSUM CORDA

DEEL III

IN DEN SMELTKROES

DEEL IV

VOOR KRANKEN

DEEL V

NAAR HUIS